

Fem camí

Guia de criteris de qualitat per a projectes de voluntariat ambiental

Fem camí

Guia de criteris de qualitat per a projectes de voluntariat ambiental

Fem Camí

Guia de criteris de qualitat per a projectes de voluntariat ambiental

1a edició:

Desembre 2012

Edita:

XVAC, Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya

Continguts i redacció:

Glòria Arribas i Muñoz, Consorci del Parc Natural de la serra de Collserola (CPNSC)

Gerard Badia i Esbrí, Fundació Catalana de l'Esplai (FCE)

Laia Botey i Cumella, Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya (XVAC)

Juanjo Butron i Melero, Societat Catalana d'Educació Ambiental (SCEA)

Patricia Jiménez i Alonso, Fundació Catalana de l'Esplai (FCE)

Laia Martí i Valls, Minyons Escoltes i Guies de Catalunya (MEG)

Trini Molist i Solvas, Minyons Escoltes i Guies de Catalunya (MEG)

Núria Pujol i Agell, Associació per la Defensa i l'Estudi de la Natura (ADENC)

Disseny i maquetació:

Exlibris, sccl

Dipòsit legal:

B-4766-2013

Amb el suport de:

La impressió d'aquest volum s'ha dut a terme a El Tinter, SAL, empresa certificada en sistemes de gestió de qualitat i qualitat ambiental ISO 14001 i EMAS.

Per a la coberta d'aquesta publicació s'ha fet servir paper Symbol Freelife Satin de 350 g. l per a l'interior, paper Cyclus Print de 115g 100% reciclat postconsum certificat Àngel blau i Cigne nòrdic, i EcoEtiqueta europea. L'ús de paper fabricat amb pasta reciclada postconsum, amb un procediment sense clor, suposa un estalvi d'energia, aigua i fusta, i una emissió menor de substàncies contaminants als rius i a l'atmosfera.

Fem camí

I, quan ja estàvem a punt d'acabar la guia que teniu entre les mans, va arribar el moment de posar-li el nom. Tenint en compte el tema de què tracta, volíem que recollís els elements que considerem singulars de l'àmbit del voluntariat ambiental: la implicació de les persones voluntàries, el seu compromís amb el territori, l'esforç que hi posen a l'hora de millorar-lo...

Després de valorar diferents opcions, finalment ens vam decidir per *Fem camí*... Segurament en llegir-lo us hauran vingut moltes coses al cap. Aquest era l'objectiu.

Fem camí... vol fer referència al recorregut que fan juntes les persones que estan desenvolupant un projecte, una via a la qual arriben en diferents moments de la seva vida i, en molts casos, en diferents moments de la vida del projecte mateix. Un projecte del qual hi ha diferents responsabilitats i també, lògicament, diferents expectatives.

Un recorregut que té un inici carregat de plantejaments, d'objectius per complir i metes on arribar..., però un cop començat, té parades, grans o petites, que ens han de permetre analitzar, repensar, viure i gaudir el camí en sí... i que, com tot, té també un final que tots esperem que sigui carregat de satisfacció per la feina feta i la millora aconseguida, en aquest cas, en el terreny ambiental.

Fem camí... també vol ser una proposta, per part de l'equip redactor, als equips que gestionen projectes de voluntariat ambiental, a revisar-los sobretot des del punt de vista qualitatiu. Només fent-ho, avançarem en aquest camp.

Dit això, us convidem a llegir i a utilitzar aquesta guia i també, és clar, a fer-la créixer amb les vostres aportacions. No pretén ser un document tancat, sinó quelcom viu que es vagi enriquint i millorant amb les aportacions de totes les persones que, de mica en mica i dins del voluntariat ambiental, *fem camí*...

Índex

1	Introducció	7
2	Què pretén la guia?	9
3	Com s'ha fet?	11
4	Què hi trobareu?	13
5	Com s'utilitza?	15
6	El voluntariat ambiental, de què parlem?	17
7	Criteris de qualitat per a projectes de voluntariat ambiental	25
	Introducció	26
	Llista de criteris de qualitat	27
	Criteris	29
	Quadre resum de criteris i indicadors	88
8	Un cop d'ull a la realitat	95
	Introducció	97
	Projectes	98
	Algunes impressions	120
9	Guia ràpida per crear o valorar un projecte de voluntariat ambiental	125
10	Vocabulari	132
11	Normativa	134
12	Documentació bàsica	137

L'elaboració de la *Guia de criteris de qualitat per a projectes de voluntariat ambiental* ha estat un dels fruits del Pla de suport al tercer sector ambiental de Catalunya (2011-2014), una eina promoguda pel Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya que va sorgir justament per donar a conèixer, enfortir i consolidar aquest sector. El pla estava format per diverses línies d'actuació, mesures i accions, que van ser el resultat d'un procés de participació.

L'acció referent a la guia corresponia a dues d'aquestes línies: la d'incentivar l'associacionisme, el voluntariat i la participació interna de les entitats, i la de millorar la qualitat i la incidència dels projectes que es desenvolupen en l'àmbit dedicat al medi ambient. I dins d'aquestes línies, a dues mesures: la identificació de bones pràctiques de participació i voluntariat, i la millora de la qualitat i l'impacte de les actuacions del sector i la seva divulgació entre les entitats. També es preveia la finalitat d'establir mecanismes objectius de valoració dels projectes que en garantissin la qualitat.

Des del pla de suport es va fer l'encàrrec a la Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya (XVAC), organització de segon nivell creada l'any 2006 que aglutina 23 entitats que duen a terme programes i actuacions de voluntariat ambiental.

La XVAC va veure en aquesta proposta una gran oportunitat, d'una banda, per promoure el treball cooperatiu i el debat de persones de les diferents entitats sòcies, i d'altra, per fer una aportació pràctica a la gestió dels projectes de voluntariat ambiental, i així ho va traslladar al seus associats.

Com a resultat de la crida es va crear un equip format per representants de diferents entitats sòcies, que ha dut a terme un treball d'anàlisi i reflexió sobre la pràctica diària en l'àmbit del voluntariat ambiental, i que ha funcionat des de començaments de la primavera fins al final de la tardor de l'any 2012.

Aquest procés ha donat com a resultat la guia que teniu a les mans, un document de consulta que presenta una relació de criteris de qualitat que haurien de ser considerats en la gestió d'un projecte de voluntariat ambiental, i que en conjunt ofereixen una proposta de bones pràctiques que cal aplicar, a l'abast de totes les entitats d'aquest àmbit.

La guia té quatre grans apartats de continguts. El primer correspon al manual d'ús, on trobareu explicats els objectius, el procés d'elaboració, la relació de continguts i les recomanacions d'ús. També conté un recull d'informacions sobre el voluntariat ambiental, la XVAC i la gestió de projectes dins d'aquest àmbit.

El segon apartat està dedicat a presentar la llista de criteris de qualitat, objectiu central de la guia. Els trobareu ordenats en diferents blocs, cadascun dels quals va acompanyat d'una proposta d'indicadors de seguiment.

En el tercer apartat podreu veure una mostra de diferents projectes de voluntariat ambiental que actualment estan duent a terme algunes entitats de l'àmbit català. L'objectiu és, tal com diu el títol, fer un cop d'ull a la realitat i conèixer no solament què s'està fent en aquest àmbit del voluntariat, sinó també en quina mesura es compleixen o es tenen en compte els criteris de qualitat proposats.

Finalment, al quart i darrer apartat us presentem, en forma de guia ràpida, un test per

crear o valorar un projecte en relació amb els criteris de qualitat, a més d'un vocabulari i la legislació relacionada amb aquest àmbit de treball. També hi trobareu una llista de la documentació bàsica sobre el tema que s'ha

consultat per fer la guia, i que de ben segur us serà útil.

Esperem que la guia us sigui profitosa, de la mateixa manera que ho ha estat fer-la per a totes les persones que hi hem participat.

Glòria Arribas i Muñoz
Consorti del Parc Natural
de la Serra de Collserola (CPNSC)

Gerard Badia i Esbrí
Fundació Catalana de l'Esplai (FCE)

Laia Botey i Cumella
Xarxa de Voluntariat Ambiental
de Catalunya (XVAC)

Juanjo Butron i Melero
Societat Catalana
d'Educació Ambiental (SCEA)

Patrícia Jiménez i Alonso
Fundació Catalana de l'Esplai (FCE)

Laia Martí i Valls
Minyons Escoltes i Guies de Catalunya (MEG)

Trini Molist i Solvas
Minyons Escoltes i Guies de Catalunya (MEG)

Núria Pujol i Agell
Associació per la Defensa
i l'Estudi de la Natura (ADENC)

2

Què pretén la guia?

Les finalitats principals de la guia són les següents:

- Definir criteris de qualitat per a projectes de voluntariat ambiental.
- Analitzar de manera global el panorama actual del voluntariat ambiental català.
- Crear debat sobre el tema entre les entitats vinculades al voluntariat ambiental.
- Esdevenir material de formació útil per a entitats i persones voluntàries.

La riquesa pel que fa a la diversitat i la tipologia de projectes de voluntariat ambiental és molt àmplia, però justament per això creiem important arribar a definir uns elements essencials comuns, sobretot quan l'objectiu que es persegueix és millorar-ne la qualitat.

Però, qualitat en quin sentit? La intenció no és proporcionar tot un sistema de qualitat exhaustiu, sinó facilitar uns criteris de qualitat que individualment o en conjunt permetin incorporar la consideració de la qualitat en la realització de projectes de voluntariat ambiental. Per aquesta mateixa raó, la guia té múltiples opcions d'accés segons el caràcter de la consulta que es vulgui fer. Correspon únicament a cada entitat decidir el grau d'implantació dels diversos criteris de qualitat en els projectes que consideri, quins li són útils i li fan servei, i quins no.

Així mateix, qualitat des del punt de vista educatiu, ja que no podem perdre de vista la relació estreta que hi ha sempre entre qualsevol projecte de voluntariat ambiental i l'educació ambiental o per la sostenibilitat (entesa sempre en el sentit més ampli); i qualitat des del punt de vista de la gestió, ja que un projecte de voluntariat implica

sempre la gestió d'un grup de persones voluntàries.

Si la finalitat general de la guia és disposar d'aquest conjunt de criteris, l'objectiu més concret és esdevenir una eina útil, pràctica, aplicable i que ens permeti avaluar amb certa objectivitat i rigor un projecte de voluntariat ambiental, tant si aquest es troba en el moment de començar i plantejar-lo des de zero com si es pretén revisar un projecte ja existent a fi i efecte d'avaluar-ne la qualitat i poder-lo millorar.

En aquest sentit, s'han concentrat esforços a impregnar la totalitat de la guia d'aquesta aplicabilitat: des dels aspectes més formals, com l'índex i l'agrupació dels criteris en blocs, fins als més conceptuals, com la manera de definir cada criteri i d'analitzar posteriorment el panorama actual. És una guia de criteris de qualitat, no de projectes. És per això que, mentre que els criteris s'expliquen un per un i de manera desgranada intentant ser sintètics però exhaustius, en el cas dels projectes de què parla la guia només s'anomenen, i en l'apartat Mostra de projectes se'n donen unes dades mínimes amb la intenció de facilitar-hi el contacte, si el lector ho desitja.

L'increment i la revalorització del fenomen voluntari que han tingut lloc en l'època més recent han estat acompanyats d'una especialització segons els diferents àmbits en què s'actua per guanyar en concreció i singularitat. L'ambiental, a més, no era per tradició un dels àmbits amb més recorregut reflexiu i d'autoanàlisi (comparat amb d'altres que havien fet molt més camí en aquest sentit, com ara el social). És per això que va sorgir, dins el grup de treball de la XVAC, la necessitat d'elaborar una guia que analitzés i proporcionés models des del punt de vista dels projectes de voluntariat d'àmbit ambiental, fent èmfasi en els

aspectes que aquest àmbit remarca per les seves finalitats intrínseques: la millora del medi ambient i la protecció dels seus valors.

Volem acabar aquest capítol expressant que aquesta guia no pretén fer una proposta de criteris de qualitat tancada ni definitiva. Ben al contrari, es tracta d'una eina viva que caldrà anar revisant i que cada lector podrà anar completant i ampliant. En la mateixa línia, també ens agradaria que s'incorporessin més persones al debat i a l'anàlisi d'aquest tema, ja que de ben segur això revertirà en una millora del voluntariat ambiental a Catalunya.

3

Com s'ha fet?

Per elaborar-la, primer de tot, es va constituir un equip de treball dins la Xarxa de Voluntariat Ambiental a Catalunya (XVAC) format per persones amb experiència en la gestió de projectes de voluntariat ambiental, a partir d'una convocatòria oberta a les entitats membres. El 23 de març de 2012 es va fer la primera trobada. Sobre la taula hi havia una breu descripció de la feina que calia fer durant els mesos següents.

Inicialment es va acordar que les finalitats de la guia serien, d'una banda, exposar un conjunt de criteris de qualitat que poguessin ser útils a les persones que desenvolupen projectes de voluntariat ambiental i, d'una altra, recollir la situació del voluntariat ambiental a Catalunya.

El treball es va iniciar considerant com a punts de partida els acords següents:

- L'existència d'un conjunt d'entitats i organitzacions que disposen de projectes de voluntariat ambiental, algunes de les quals són membres de la XVAC i altres no, i que en conjunt configuren el voluntariat ambiental a Catalunya
- El component d'intervenció sobre el medi que tenen els projectes de voluntariat ambiental, que es basa en la combinació de la intervenció directa per la protecció i millora de l'entorn i en la intervenció indirecta per a la sensibilització i educació ambientals.
- L'adaptació que es fa del model del cicle de gestió del voluntariat a l'àmbit del voluntariat ambiental. Aquest model ha proporcionat un marc que ha permès una aproximació esquemàtica i global del procés de tractament del voluntariat a les entitats. És un esquema bàsic i genèric que descriu les diferents etapes per les quals passa la persona voluntària en una entitat i que serveix de referència als responsables de la seva gestió.
- La consideració del voluntariat ambiental com un escenari on es desenvolupa l'educació ambiental i que ofereix avantatges destacables, com ara la motivació dels participants, la coherència de les actuacions i la significació dels continguts tractats. El procés natural proposat per l'educació ambiental és conèixer, estimar i actuar, és a dir, la finalitat última es poder influir sobre l'estat de les coses mitjançant la participació de les persones.

Amb aquest marc acordat sempre present, la manera de treballar ha estat la convocatòria de trobades presencials periòdiques, el treball personal i el tractament dels treballs fets de manera virtual. El primer objectiu va ser concretar i identificar una llista de criteris

de qualitat que es poguessin considerar en un projecte de voluntariat ambiental.

Una vegada feta la llista inicial es va redactar un qüestionari, que es va adreçar a les entitats i organitzacions catalanes amb projectes de voluntariat. L'objectiu era conèixer els pro-

jectes de primera mà i saber en quin grau es complien els criteris.

A partir de la informació obtinguda amb els qüestionaris i de l'anàlisi que se'n va fer, s'ha pogut desenvolupar una descripció de la situació del voluntariat ambiental a Catalunya, que trobareu en l'apartat titulat Un cop d'ull a la realitat.

Paral·lelament a la recollida dels projectes, es va continuar treballant amb els criteris. La llista inicial va anar evolucionant gràcies al debat dins el grup, que en va anar consensuant

la definició i l'agrupació en blocs temàtics, i buscant els indicadors per mesurar-los. Els criteris de qualitat presentats ara a la guia no són definitius. De ben segur que amb el temps es poden redefinir i la llista pot variar. Convidem, doncs, els gestors de projectes de voluntariat ambiental perquè els apliquin en la seva realitat particular i que, si els cal, els adaptin o n'afegeixin de nous. Es tracta que, a partir d'aquesta proposta inicial, entre tots fem l'eina que ens sigui més útil per millorar la nostra feina.

4

Què hi trobareu?

Com ja s'avança al títol, aquesta guia presenta una proposta dels criteris que hauria de tenir tot projecte de voluntariat ambiental perquè fos de qualitat. Per tal d'emmarcar-la, vam considerar interessant fer abans una breu introducció a l'àmbit del voluntariat ambiental.

A més, també hi trobareu una relació d'entitats que treballen en aquest camp i alguns

dels projectes que estan duent a terme. Tots ells han servit de base per fer l'anàlisi i la reflexió que ha donat com a fruit la llista de criteris proposats.

Tots aquests continguts estan organitzats de la manera següent:

- Una **introducció al voluntariat ambiental**, a la gestió dels projectes d'aquest àmbit i al cicle del voluntariat, com a model de gestió.
- La **presentació dels 44 criteris de qualitat** que hauria de seguir qualsevol projecte de voluntariat ambiental, i que veureu agrupats en blocs temàtics: finalitats, objectius, continguts, organització, captació i selecció, incorporació i vinculació, formació, tasques o actuacions, recursos, participació, seguiment i avaluació, comunicació, difusió, reconeixement i desvinculació.

Després d'una breu introducció de cada bloc i de la relació de criteris que en formen part, en trobareu el desenvolupament. Aquesta informació s'ha resumit en una fitxa que conté la definició del criteri, els comentaris o aspectes que cal tenir en compte i, finalment, els indicadors que ens ajudaran a saber si el projecte compleix o no el criteri.

- L'apartat **Un cop d'ull a la realitat**, que inclou un recull de vint projectes de voluntariat ambiental que s'expliquen no tant com a exemples de bones pràctiques –que en determinats aspectes ho podrien ser–, sinó com a mostra del que s'està fent actualment. Estan presentats en forma de fitxa, on trobareu, a més del títol, el nom i les dades de l'entitat que el duu a terme, una breu descripció del projecte i una llista dels criteris que compleix.

A continuació, exposem el resultat de l'anàlisi d'aquests projectes en relació amb els criteris de qualitat. D'aquesta manera es pot veure en quin grau es tenen en compte i es compleixen, i quins aspectes en general, es poden millorar.

- Una **guia ràpida, per crear o analitzar projectes** de voluntariat ambiental, en forma de qüestionari.

- Un **vocabulari** en què es defineixen alguns dels conceptes que s'esmenten a la guia.
- Un **recull de la normativa vigent** relacionada amb aquest àmbit
- Una **llista dels documents** que s'han consultat per elaborar-la i que us poden ser útils per treballar en alguns dels temes que s'han tractat.

Tenint en compte els continguts de la guia, la podem utilitzar de diferents maneres. Ens hem permès la llibertat de proposar-vos-en algunes:

- Si formeu part d'una entitat o associació que duu a terme projectes de voluntariat ambiental i voleu reflexionar sobre la vostra pràctica, us recomanem que utilitzeu l'**autotest** que trobareu a la **Guia ràpida**, un instrument per valorar els projectes sobre la base de 44 criteris. També es proposen alguns indicadors per facilitar-ne la revisió i saber si es compleixen o no. Si voleu aprofundir en els criteris, després els podeu veure un per un.
- Si esteu en una entitat o associació de voluntariat ambiental i voleu dissenyar un projecte, el millor és que comenceu per l'apartat **Criteris de qualitat de projectes de voluntariat ambiental**, perquè us pot ajudar a posar els fonaments de la vostra nova proposta.
- Si fa poc que sou al món del voluntariat ambiental i el voleu conèixer millor, a l'apartat **El voluntariat ambiental** en trobareu una breu introducció. Esperem que us sigui útil. Benvinguts i benvingudes!
- Si voleu participar de la reflexió que proposa la guia, veure què fem entre tots i per on podem millorar, comenceu per l'apartat **Un cop d'ull a la realitat**. S'hi presenten **vint projectes**, un conjunt d'experiències que evidencien la gran varietat d'iniciatives existents en aquest camp, a causa de les característiques i la tipologia de les entitats que les promouen, de la temàtica que tracten, del tipus d'actuacions que duen a terme o del territori en què ho fan, entre d'altres. A més, aquesta mostra serveix per utilitzar els criteris i, per tant, analitzar com funcionen els projectes. Del resultat se'n desprèn una **diagnosi** de la situació actual del voluntariat ambiental. La guia també apunta el tipus de millores que es podrien fer.

6

El voluntariat ambiental,
de què parlem?

Què és la Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya?

La Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya (XVAC) és una organització de segon nivell que aglutina diferents entitats que duen a terme programes i actuacions de voluntariat ambiental. Neix de la necessitat de dotar d'estructura el moviment del voluntariat ambiental de Catalunya i de consolidar els projectes i programes de voluntariat ambiental que es desenvolupen.

Té com a missió dotar el voluntariat ambiental d'una personalitat pròpia i d'una imatge diferenciadora i específica que el faci socialment visible a partir del treball de les entitats i amb les entitats.

Podeu trobar més informació actualitzada sobre la XVAC i les activitats que duu a terme a l'adreça www.xvac.cat.

El voluntariat

El voluntariat és un reconegut fenomen social que gaudeix del reconeixement i l'acceptació ciutadana. És una estratègia de participació que es fa de manera lliure i no remunerada dins el marc d'una entitat de voluntariat, una organització autònoma, sense afany de lucre, que organitza activitats que redunden en benefici de la persona i la comunitat.

Descriure l'evolució històrica del voluntariat al nostre context es fa molt difícil per una raó bàsica: tot i que l'ajuda a la comunitat sense rebre res a canvi es pot considerar un tret bàsic de la condició humana, el concepte de voluntariat ha estat sempre molt lligat als aspectes socials, econòmics, polítics i, fins i tot, religiosos, de cada moment històric. De fet, fins a mitjan segle XX totes les denominacions relacionades amb voluntariat s'identifiquen amb la caritat. A mesura que les institucions i la societat en general han anat reconeixent el

paper insubstituïble de les persones voluntàries i de les entitats de voluntariat, la majoria de països han reconegut que el voluntariat és un fenomen social important.

Les entitats de voluntariat generen activitats –emmarcades en programes i projectes– d'interès general, desenvolupades per persones voluntàries, que no es duen a terme en virtut d'una relació laboral, funcional, mercantil o qualsevol altra que sigui econòmicament retribuïda.

Tota acció voluntària té els trets bàsics següents:

- És gratuïta.
- Es fa en benefici de la comunitat.
- Es duu a terme dins un marc d'actuació organitzat.
- Es fa per lliure elecció.

També hi és present una voluntat de transformar l'entorn i la societat com a resultat d'un compromís i una responsabilitat personals. A més, no es pot oblidar que el voluntariat implica un intercanvi de beneficis entre tots els participants, una adquisició d'aprenentatges que provoca una satisfacció personal i que s'adapta a la realitat de cada situació.

Podem trobar accions de voluntariat de caràcter molt divers, però totes comparteixen tres funcions comunes que les emmarquen i les defineixen: la detecció de necessitats, la intervenció i la sensibilització.

El voluntariat ambiental

Un dels àmbits d'actuació del voluntariat és l'ambiental. Les persones que s'inclouen en aquest tipus de voluntariat es preocupen per la defensa i la millora de l'entorn natural que les envolta, així com pels temes relacionats amb la sostenibilitat, l'educació ambiental i la protecció del territori on viuen.

El voluntariat ambiental participa de manera lliure, organitzada i altruista en la conservació dels recursos naturals i en la millora de la qualitat ambiental, mitjançant la realització d'activitats i programes, que poden tenir tant un vessant d'acció directa sobre el medi, com de sensibilització i de divulgació dels seus valors, donant pautes a la població i promovent la seva participació en les accions i activitats que incideixen en la millora de la situació ambiental.

Per tot això, aquest tipus de voluntariat és especialment important en funcions com:

- La millora de l'entorn.
- L'adopció d'actituds respectuoses amb el medi.
- La potenciació de la participació individual i col·lectiva per afavorir la sostenibilitat.
- La divulgació dels valors relacionats amb la protecció ambiental.

El voluntariat ambiental s'inclou dins la participació ambiental perquè comporta un procés d'implicació directa de les persones amb el coneixement, la valoració, la prevenció i la solució de problemes ambientals, bona part dels quals tenen l'origen en un component humà. Per aquest motiu, és important utilitzar diferents estratègies per afavorir que el màxim nombre de persones detecti els problemes i, a més, s'impliqui en la recerca de solucions consensuades.

Per les seves característiques, aquest voluntariat és un bon escenari que facilita la presa de contacte amb la realitat del territori i la seva problemàtica i, finalment, l'adopció de respostes actives de millora. La intervenció té com a objecte la natura i el medi ambient en general i es caracteritza per l'acció i perquè es du a terme en el marc de l'educació ambiental (ja que capacita per a l'acció) i el desenvolupament sostenible.

Podem emmarcar l'actuació del voluntariat ambiental segons els eixos següents:

Tipus d'actuació

- Educació i sensibilització ambientals.
- Protecció i millora de l'entorn.

Tasca o actuació

- Sensibilitzar la població sobre la situació mediambiental local i global.
- Donar a conèixer les relacions que hi ha entre el medi ambient i la qualitat de vida de les persones (mitjançant exposicions, jornades, fòrums, etc.).
- Sensibilitzar la població sobre la importància d'interioritzar i posar en marxa hàbits de consum responsable (accions d'educació, reciclatge i reutilització de residus, consum responsable, etc.).
- Dur a terme actuacions i campanyes de denúncia social en relació amb temes ambientals.
- Fomentar l'ús responsable d'espais i recursos naturals (itineraris mediambientals, tallers, etc.).
- Dur a terme actuacions de promoció de descoberta del medi (monitor d'excursionisme, d'interpretació i descoberta de la natura, guia de senders, etc.).
- Posar en marxa tasques de defensa, protecció, recuperació ambiental i custòdia del territori (neteja de rius, marcatge i desbrossament de camins, camps de treball de recuperació de l'entorn, reforestació de boscos, vivers, recuperació d'animals i repoblació, seguiment d'acords i actuacions de custòdia del territori, etc.).

- Fer un seguiment de la biodiversitat (hàbitats, espècies, plagues, etc.).
- Dur a terme actuacions sobre emergències mediambientals, mitjançant els equips adequats, a fi de mitigar possibles danys, tant ambientals com personals (inundacions, emissions perilloses a l'aire, abocaments contaminants al mar i als rius, etc.).
- Elaborar materials educatius i de difusió, sobre temes ambientals.

Perfil

Persona amb una sensibilitat especial en qüestions mediambientals, amb compromís amb el medi ambient i la transformació social per a la sostenibilitat, amb certs coneixements especialitzats o voluntat d'adquirir-los, amb afany de descoberta i d'actuar en la natura i a l'aire lliure, i amb capacitat de treball en equip.

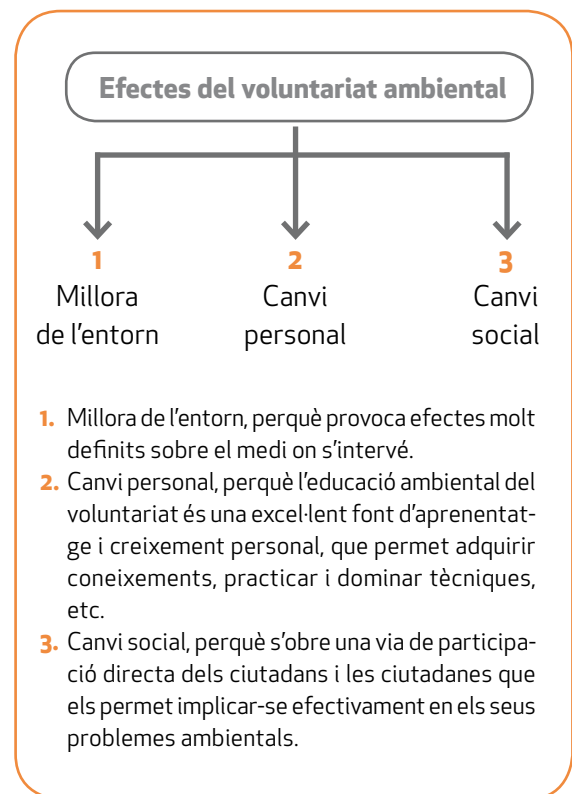
Els projectes de voluntariat ambiental també tenen uns beneficis que van més enllà de les actuacions dutes a terme en el medi, i que fan referència als participants mateix i al seu medi social. Es tracta de beneficis intangibles, com el fet que:

- Afavoreixen l'educació ambiental del voluntariat (són una font d'aprenentatge i enriquiment personal).
- Obren una via de participació directa.
- Generen un teixit social proambiental perquè estableixen connexions que perduren més enllà dels projectes desenvolupats.
- Influeixen altres persones o grups per mitjà del seu valor exemplificador.

En l'aspecte personal, el voluntariat ambiental ofereix a les persones voluntàries una oportunitat per:

- Practicar i dominar tècniques i procediments útils per intervenir en la resolució de problemes ambientals.
- Adquirir informació i coneixements del territori i dels problemes sobre els quals col·laboren.
- Aclarir els valors propis en relació amb aquests problemes.
- Cultivar la creativitat.
- Assumir responsabilitats concretes en la lluita contra el deteriorament ambiental.

Com a conclusió de l'anterior, la intervenció del voluntariat ambiental pot tenir tres efectes:

Però tot i les potencialitats i la capacitat de canvi, la intervenció del voluntariat ambiental també té uns límits que és recomanable acceptar. Així doncs, cal evitar:

- La ingerència en tasques clarament tècniques i especialitzades.
- La intervenció sobre accions que ja desenvolupin altres agents.
- L'actuació quan s'ha solucionat el problema que havia donat origen a l'acció voluntària.
- Una acció de voluntariat que amagui l'existència de problemes. L'acció voluntària ha de cooperar en la solució, mai en l'ocultació.

Per concloure aquest apartat, us presentem possibles escenaris on es pot desenvolupar el voluntariat ambiental:

- Gestió del medi forestal.
- Conservació de la biodiversitat.
- Custòdia del territori.
- Espais naturals protegits.
- Espais agrícoles.
- Conservació del litoral.
- Millora d'entorns urbans i periurbans.
- Intervenció en les catàstrofes naturals i tecnològiques.

El cicle del voluntariat

El voluntariat és important en les entitats ambientals. El caràcter desinteressat, ple de motivació i interès que té aquest col·lectiu fa que de vegades s'infravalori la importància d'una gestió correcta. Només això ens permetrà aprofitar-ne tot el potencial i assolir un alt grau de satisfacció personal que donaran una gran empenta als projectes d'intervenció. La bona voluntat de les persones voluntàries, per si sola, no garanteix automàticament bons resultats.

Per obtenir els millors resultats, cal una pràctica basada en l'expertesa quant a continguts, dedicació i responsabilitat, però sempre s'ha de buscar l'equilibri amb la frescor, l'alegria i l'espontaneïtat que poden aportar les persones que formen el voluntariat ambiental.

Des del punt de vista de la persona voluntària, la relació que estableix amb l'entitat consta de quatre etapes:

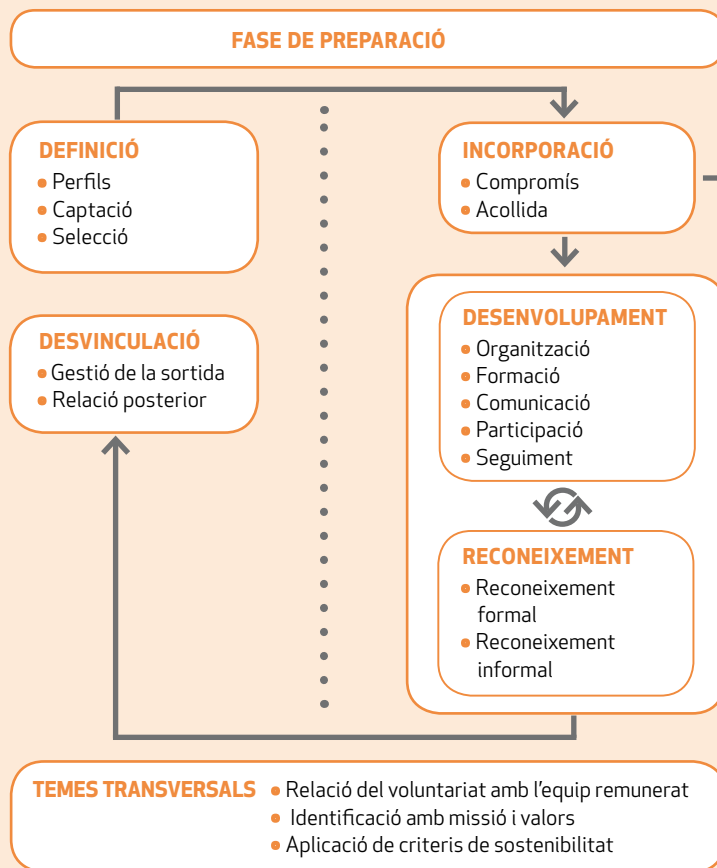
- L'acostament a l'entitat.
- El moment de la incorporació.
- El període de col·laboració.
- La desvinculació i la relació amb l'entitat a posteriori.

Des del punt de vista de l'entitat, el cicle de gestió del voluntariat¹ proporciona un marc que permet una aproximació formal, esquemàtica i global al procés del voluntariat a les entitats. És un esquema bàsic i genèric que descriu les diferents fases per les quals passa la persona voluntària en una entitat i serveix com a referència per als responsables.

El model del cicle del voluntariat serveix per a qualsevol entitat. No obstant això, el pes de cadascuna de les fases pot variar segons la tipologia del voluntariat, les activitats en què participa o l'entitat.

1. Observatori del tercer sector, 2005.

EL CICLE DEL VOLUNTARIAT

Adaptació de l'esquema proposat per l'Observatori del Tercer Sector, 2005.

Les fases d'aquest cicle són les següents:

PREPARACIÓ

Consisteix a planificar i sistematitzar tots els aspectes generals a partir dels quals el voluntariat s'ubica en el si de l'entitat i s'estructura la gestió que ha de dur a terme.

DEFINICIÓ

L'entitat ha de definir la funció general del voluntariat, així com la funció i les oportunitats concretes per a cadascuna de les actuacions específiques. Inclou els moments següents:

- **La definició de perfils.** Definir les tasques que les persones voluntàries han de dur a terme en l'entitat i el perfil del voluntariat que les han d'executar.
- **La captació.** Analitzar les possibles fonts o canals on poder localitzar voluntariat amb el perfil desitjat i planificar possibles accions de captació.

Temes transversals

Hi ha altres aspectes que també influeixen en la gestió del voluntariat en totes les fases, com la identificació de les persones voluntàries amb la missió de l'entitat i els valors de l'entitat, o la relació del voluntariat amb el personal remunerat o, amb més motiu en el cas del voluntariat ambiental, l'aplicació de criteris de sostenibilitat en totes les fases.

L'itinerari educatiu del voluntariat

El cicle del voluntariat té un punt d'incorporació i un punt de sortida, un inici i un final, que es va repetint de manera cíclica en cada persona voluntària. Hi ha altres itineraris que no segueixen aquesta seqüència lògica. És el cas de l'itinerari educatiu del voluntariat, que té un desenvolupament en forma d'espiral i que depèn del creixement i el desenvolupament de la persona voluntària. En aquest model, els moments no se segueixen unidireccionalment, sinó que es barregen i enriqueixen a partir de l'acció-refle-

- **La selecció.** Descobrir tant si la nostra entitat encaixa amb les expectatives del voluntariat com si el voluntariat encaixa amb els perfils buscats per a les tasques definides. El procés de selecció acaba amb la incorporació o no de la persona voluntària a l'entitat.

INCORPORACIÓ

En el moment que la persona voluntària passa a formar part de l'entitat de voluntariat, cal considerar aquests temes:

- **El compromís.** Quan una persona s'incorpora a una entitat com a voluntària, s'estableix un compromís de col·laboració que es formalitza en un full de compromís de dedicació voluntària.
- **L'acollida.** És important donar la benvinguda a la nova persona voluntària, rebre-la i acollir-la.

DESENVOLUPAMENT

Fa referència al moment en què l'entitat s'ha de plantejar quines són les accions més adequades durant el

desenvolupament de la col·laboració del voluntariat. Inclou els aspectes següents:

- **L'organització.** Tenir cura que tot allò que hem planificat anteriorment es dugui a terme, i fer un seguiment de tots els processos.
- **La formació.** Capacitar les persones voluntàries perquè puguin dur a terme la seva tasca de manera adequada i també perquè puguin participar en la millora del territori i en la divulgació dels seus valors.
- **La comunicació interna.** Afavorir la comunicació entre el voluntariat i la persona de referència per mitjà dels canals de comunicació interna establerts, en l'àmbit del desenvolupament de les tasques i en l'àmbit institucional.
- **La participació.** El voluntariat ha de disposar de mecanismes que afavoreixin la seva implicació en les activitats i assegurin la seva participació en l'entitat.
- **El seguiment.** Seguir l'evolució de les tasques de les persones

voluntàries i conèixer de manera individual com es transformen, en la pràctica diària, les expectatives i les motivacions personals.

RECONeixEMENT

També cal establir com es reconeix i s'agraeix la tasca de les persones voluntàries. Això es pot fer de manera formal o informal.

DESVINCULACIÓ

L'entitat ha de pensar què es fa quan una persona voluntària deixa de col·laborar activament. Per tant, cal valorar com es fan:

- **La gestió de la sortida.** Moment en què la persona voluntària deixa de col·laborar amb l'entitat i que encara forma part de la trajectòria del voluntariat.
- **La relació posterior.** Que la persona voluntària deixi de col·laborar activament no implica necessàriament que s'hagi de desvincular del tot de l'entitat. Per això cal plantejar una possible relació posterior.

xió-acció, és a dir, el desenvolupament es dona a partir de l'experiència en l'acció i no de la reflexió o la programació teòrica.

Qualsevol projecte de voluntariat ha de tenir present tot això i, per tant, ha de saber conjugar el caràcter cíclic de la gestió del voluntariat amb la realitat espiral de l'itinerari educatiu. Una imatge que reflecteix aquesta idea és la d'un grup de persones voluntàries –cadascuna amb el seu perfil i bagatge–, que segueixen juntes el cicle del voluntariat dins l'entitat, i on cadascuna viu de manera diferent el seu itinerari educatiu.

7

criteris de qualitat per als projectes de voluntariat ambiental

Introducció

Aquesta guia es va pensar amb un objectiu principal: identificar els criteris que fan que un projecte de voluntariat ambiental sigui de qualitat.

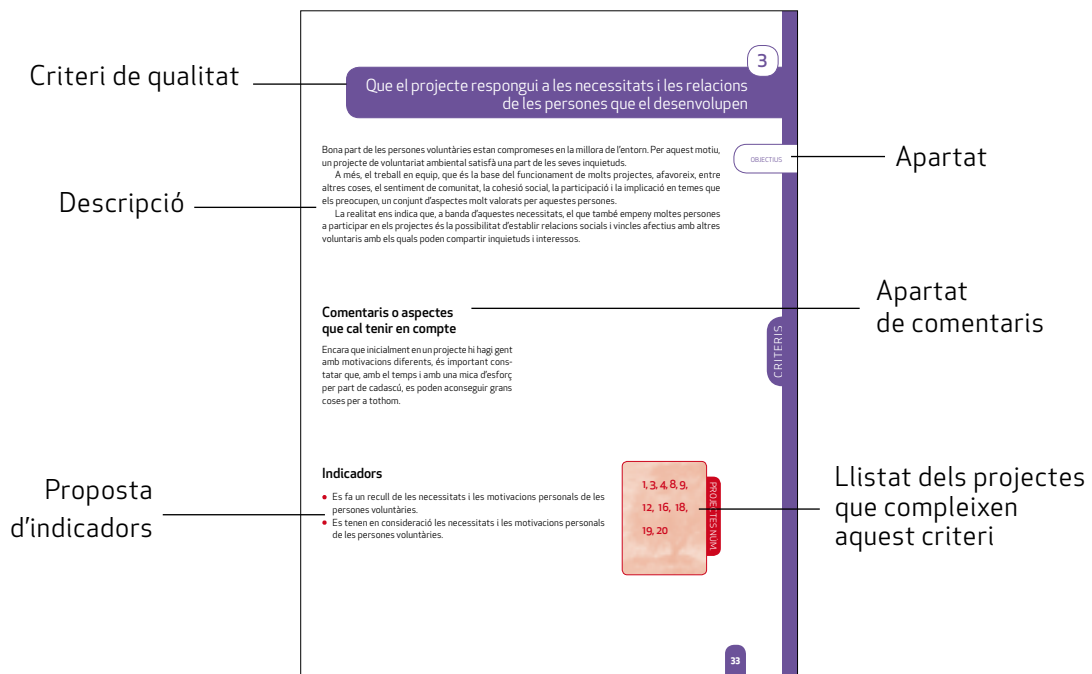
En una primera fase, els components de l'equip redactor vam intentar fer una llista no tant de criteris concrets, sinó dels aspectes generals que, per essencials, havia de considerar qualsevol projecte d'aquest àmbit. Per influència del món del voluntariat, ens vam adonar que els apartats que ens sortien tenien molt en compte les fases del cicle del voluntariat. Així, teníem blocs temàtics com la preparació, la captació, la incorporació, el desenvolupament –organització, seguiment, comunicació, participació–, el reconeixement i la desvinculació. De la concreció de cadascun

d'aquests blocs o apartats van sorgir diferents criteris de qualitat.

A mesura que anàvem avançant, vam observar que hi havia aspectes dels projectes que no estaven recollits en el model que teníem i que ens calia afegir-hi apartats que fessin referència al procés educatiu que porta implícit qualsevol projecte de voluntariat ambiental. Va ser en aquest moment que vam incorporar els blocs de finalitats, objectius, continguts, tasques o actuacions, i recursos.

La nova relació de 15 apartats o blocs, tot i que era extensa, ens permetia descriure millor els projectes, i així la vam deixar.

Aquests apartats es van acabar concretant en 44 criteris, que trobareu explicats a continuació.

Llista de criteris de qualitat

Finalitats

1. Que la finalitat del projecte estigui ben definida.

Objectius

2. Que el projecte respongui a les necessitats de l'entorn on es desenvolupa.
3. Que el projecte respongui a les necessitats i les relacions de les persones que el desenvolupen.
4. Que el projecte pretengui millorar el coneixement que les persones tenen del seu entorn.
5. Que el projecte fomenti la vinculació i la implicació de les persones amb el seu entorn.
6. Que el projecte fomenti la capacitat d'anàlisi de la realitat i el pensament crític.

Continguts

7. Que els continguts del projecte estigui ben definits.
8. Que els continguts del projecte siguin ambientalment rellevants.
9. Que els continguts del projecte siguin socialment significatius.

Organització

10. Que sigui clara l'organització de totes les persones implicades en el projecte
11. Que siguin clares les responsabilitats i les funcions de totes les persones implicades en el projecte.
12. Que estigui definida la relació entre les persones voluntàries i la coordinació.
13. Que estigui definida la durada del projecte.

Captació i selecció

14. Que estigui definit el procés de captació de les persones voluntàries.
15. Que estigui definits els perfils de les persones voluntàries.
16. Que estigui definit el perfil dels coordinadors.
17. Que estigui definits els criteris de selecció de les persones voluntàries.
18. Que es compleixi la llei de protecció de dades personals i drets d'imatge.

Incorporació i vinculació

19. Que estigui establert el procés d'acollida de les noves persones voluntàries.
20. Que estigui formalitzada la vinculació entre les persones voluntàries i l'entitat promotora del projecte.

Formació

21. Que hi hagi un programa de formació.
22. Que hi hagi activitats de formació inicial.
23. Que hi hagi activitats de formació específica per cada acció voluntària.
24. Que hi hagi activitats de formació complementària sobre diferents temes.
25. Que el pla de formació incorpori l'aprenentatge de coneixements, habilitats i valors.

Tasques o actuacions

- 26. Que les tasques o actuacions responguin als objectius del projecte.
- 27. Que les tasques o actuacions estiguin ben definides.
- 28. Que els recursos materials i humans utilitzats siguin els adequats.
- 29. Que les tasques s'adaptin a les diferents capacitats i interessos dels participants.
- 30. Que la seqüència de funcionament de les tasques estigui definida i estructurada.
- 31. Que les tasques o actuacions es desenvolupin tenint en compte els criteris de sostenibilitat.

Recursos

- 32. Que els recursos que s'utilitzin permetin desenvolupar el projecte.
- 33. Que els recursos que s'utilitzin siguin coherents amb els criteris de sostenibilitat.
- 34. Que es facin servir amb cura totes les dades i informacions utilitzades i obtingudes.

Participació

- 35. Que el projecte utilitzi estratègies de participació durant el seu desenvolupament.
- 36. Que el projecte fomenti la participació de les persones en la gestió del medi o l'entorn.

Seguiment i avaluació

- 37. Que hi hagi un seguiment i una avaluació de les diferents parts del projecte.
- 38. Que tots els implicats en el projecte participin en el seguiment i l'avaluació.
- 39. Que hi hagi un seguiment i una avaluació de les persones voluntàries.

Comunicació interna

- 40. Que hi hagi un pla de comunicació interna.

Difusió

- 41. Que el projecte s'expliqui i es difongui dins l'entorn on es desenvolupa.

Reconeixement

- 42. Que el projecte tingui previst un pla de reconeixement formal.

Desvinculació

- 43. Que el procés de desvinculació de les persones voluntàries estigui estipulat.
- 44. Que l'entitat mantingui la relació amb la persona voluntària després de la desvinculació.

criteris

La finalitat d'un projecte és el motiu que n'impulsa el disseny i el desenvolupament, la raó per la qual es pensa. Defineix el que es vol aconseguir i el que li dóna sentit. Lògicament, ha de ser coherent amb la missió i els valors de l'entitat, que amb el projecte busca la realització d'algun dels seus objectius.

Dins els projectes de voluntariat, els de l'àmbit d'actuació ambiental es caracteritzen per voler complir entre d'altres, dues finalitats bàsiques: fer alguna aportació en la millora del medi ambient i difondre la importància dels seus valors. Per aquesta raó, podem dir que aquests projectes contribueixen a desenvolupar l'educació ambiental o la sostenibilitat en un espai concret: el món del voluntariat.

Els projectes acostumen a ser una bona manera de canalitzar la inquietud de moltes persones implicades amb el seu entorn o de sensibilitzar-les en uns temes determinats; alhora, els ofereixen la possibilitat de poder donar respostes concretes i actuar, així, a favor del medi ambient; això contribueix a fer que se sentin part de la solució.

FINALITATS

CRITERIS

1. Que la finalitat del projecte estigui ben definida.

OBJECTIUS

CONTINGUTS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ
I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ
I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

TASQUES
O ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I
AVALUACIÓ

COMUNICACIÓ
INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

DESVINCULACIÓ

Que la finalitat del projecte estigui ben definida

FINALITATS

La finalitat d'un projecte és tot allò que es vol aconseguir amb el seu desenvolupament. Els projectes de voluntariat ambiental, a banda de divulgar els valors del voluntariat, també actuen d'altaveu de la importància de la preservació i millora del medi ambient, i acostumen a fer alguna aportació en aquest sentit.

En cada projecte cal definir i explicar tant la finalitat ambiental com els valors que han d'assolir les persones voluntàries que hi participaran.

La redacció d'aquest apartat ha de ser concisa i clara, és a dir, entenedora, de manera que les persones puguin saber si s'hi senten identificades o no, i assumible per a tothom que hi ha de participar.

Per tal d'aconseguir els objectius, la missió, l'entitat crea i desenvolupa diferents projectes. Cada projecte ha de mantenir la coherència amb els valors de l'entitat.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

És important revisar de manera periòdica la finalitat que ha originat el projecte, especialment en el cas dels projectes de llarga durada.

PROJECTES NÚM.

2, 3, 4, 6, 7,
8, 9, 10, 11,
12, 13, 14, 15,
18, 19, 20

Indicadors

- La finalitat del projecte es correspon amb la missió de l'entitat.
- El projecte recull la finalitat amb què s'ha creat.
- Es fa un seguiment periòdic del grau de compliment de la finalitat.

OBJECTIUS

CONTINGUTS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ
I SELECCIÓINCORPORACIÓ
I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

TASQUES O
ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I
AVALUACIÓCOMUNICACIÓ
INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

DESvINCULACIÓ

CRITERIS

2. Que el projecte respongui a les necessitats de l'entorn on es desenvolupa.
3. Que el projecte respongui a les necessitats i les relacions de les persones que el desenvolupen.
4. Que el projecte pretengui millorar el coneixement que les persones tenen del seu entorn.
5. Que el projecte fomenti la vinculació i la implicació de les persones amb el seu entorn.
6. Que el projecte fomenti la capacitat d'anàlisi de la realitat i el pensament crític.

Els objectius són la concreció de les finalitats, les fites tangibles i mesurables que es pretén aconseguir amb la realització del projecte. Els d'un projecte de voluntariat ambiental han de respondre a les necessitats de l'entorn on es desenvolupa i a les persones voluntàries que hi participen. Aquests dos focus –ambiental i humà– han de ser presents a tot el pla de treball, ja que és tan important la incidència que exercim en el medi, com la que duem a terme amb les persones que desenvolupen el projecte.

També han de fer explícita la necessitat de millorar el coneixement que les persones tenen del seu entorn, i desenvolupar el seu pensament crític per fomentar-ne la vinculació. El projecte de voluntariat ambiental també ha de permetre incrementar les capacitats de les persones voluntàries en el seu «saber», «saber fer» i «saber ser» en relació amb el medi ambient.

Lògicament, els objectius han d'estar definits al pla de treball i s'han de redactar de manera clara i concreta perquè no hi pugui haver interpretacions diferents. Una bona definició dels propòsits posa els fonaments sòlids sobre els quals s'ha de construir el projecte de voluntariat ambiental. Per treballar-los, cal definir unes accions concretes, que avaluarem a partir d'indicadors que ens permetran saber si els hem assolit i amb quin grau ho hem fet.

Que el projecte respongui a les necessitats de l'entorn on es desenvolupa

OBJECTIUS

Una de les dues finalitats de qualsevol projecte de voluntariat ambiental és millorar algun aspecte de l'entorn o preservar el patrimoni natural.

Abans de definir cap tipus d'objectiu, s'ha d'analitzar l'emplaçament on es vol treballar, la seva història i els usos que en fa la població que hi viu actualment, per tal de detectar els aspectes que es poden millorar, sobre els quals ha d'incidir el projecte.

També és necessari informar-se sobre altres actuacions que s'hagin pogut dur a terme amb anterioritat en el mateix emplaçament, quan es van efectuar, qui les va executar i, si escau, buscar col·laboració amb els agents que se'n van encarregar. L'objectiu sempre ha de ser millorar el que ja s'ha fet sense desmerèixer la feina feta anteriorment.

Un cop elaborat aquest estudi de necessitats, i d'acord amb la capacitat de treball de l'entitat, ja es pot plantejar el projecte.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Pot passar que les necessitats de l'entorn superin la nostra capacitat de treball. En aquest cas, haurem de triar amb quina acció podem fer una aportació interessant.

També ens podem trobar que la necessitat que detectem com a més important no és la més atractiva a l'hora de captar persones voluntàries. En aquest cas, haurem de buscar els elements més significatius i atractius de

l'entorn, per aconseguir captar l'atenció de la comunitat a la qual van dirigides les activitats del projecte.

Si som coherents amb el que defensem com a entitat, segur que incidim positivament en l'entorn.

En alguns casos, el projecte es fa per proposta o encàrrec d'alguna entitat, a partir de necessitats de l'entorn ja detectades anteriorment.

PROJECTES NÚM.

1, 3, 4, 7, 8,

9, 10, 11, 12,

15, 18, 19,

20

Indicadors

- Hi ha unes necessitats de l'entorn detectades.
- El projecte respon a l'anàlisi de les necessitats de l'entorn.

Que el projecte respongui a les necessitats i les relacions de les persones que el desenvolupen

OBJECTIUS

Bona part de les persones voluntàries estan compromeses en la millora de l'entorn. Per aquest motiu, un projecte de voluntariat ambiental satisfà una part de les seves inquietuds.

A més, el treball en equip, que és la base del funcionament de molts projectes, afavoreix, entre altres coses, el sentiment de comunitat, la cohesió social, la participació i la implicació en temes que els preocupen, un conjunt d'aspectes molt valorats per aquestes persones.

La realitat ens indica que, a banda d'aquestes necessitats, el que també empeny moltes persones a participar en els projectes és la possibilitat d'establir relacions socials i vincles afectius amb altres voluntaris amb els quals poden compartir inquietuds i interessos.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Encara que inicialment en un projecte hi hagi gent amb motivacions diferents, és important constatar que, amb el temps i amb una mica d'esforç per part de cadascú, es poden aconseguir grans coses per a tothom.

Indicadors

- Es fa un recull de les necessitats i les motivacions personals de les persones voluntàries.
- Es tenen en consideració les necessitats i les motivacions personals de les persones voluntàries.

1, 3, 4, 8, 9,

12, 16, 18,

19, 20

PROJECTES NÚM.

Que el projecte pretengui millorar el coneixement que les persones tenen del seu entorn

OBJECTIUS

Darrere de cada projecte de voluntariat ambiental hi ha un treball de coneixement de l'entorn, ja sigui de manera estructurada o sobre el terreny.

En la majoria d'aquests projectes s'acostuma a fer un programa de formació específica relacionada amb les tasques que cal dur a terme o bé s'organitzen activitats per treballar els continguts que es volen transmetre. Totes dues opcions poden ser complementàries. En tots els casos, però, ens hem d'assegurar que les persones voluntàries obtenen els coneixements suficients sobre els temes de què tracta el projecte.

Si un dels objectius que es considera més important és que les persones participants coneguin millor el seu entorn per poder fer aportacions de millora, podem estar segurs que, en el cas dels de l'àmbit ambiental, això s'aconsegueix. Pel sol fet de participar, totes les persones milloren el coneixement que tenen de l'entorn. Entendre l'actuació que s'està fent i els objectius que es pretenen dona sentit a l'actuació i al projecte.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Tot i que és important organitzar activitats formatives estructurades i més formals, no cal oblidar que veure, escoltar i experimentar al mateix l'espai on es treballa ajuda a entendre millor el que es vol transmetre.

Les activitats de formació donen peu a l'elaboració de material didàctic, tríptics, exposici-

ons o qualsevol documentació que pot ajudar la persona voluntària a entendre millor el seu entorn. En alguns casos, el projecte es fa per proposta o encàrrec d'alguna entitat, a partir de necessitats de l'entorn ja detectades anteriorment.

PROJECTES NÚM.

1, 3, 4, 8, 9,

12, 16, 18,

19, 20

Indicadors

- Es duu a terme un programa, o activitats de formació específica, sobre el que les accions del projecte representaran per a l'entorn.
- Es duu a terme un programa, o activitats de formació complementària, sobre diferents temes relacionats amb l'entorn.

Que el projecte fomenti la vinculació i la implicació de les persones amb el seu entorn

OBJECTIUS

Quan les persones voluntàries fan actuacions en el seu entorn proper, es crea, si no existeix ja prèviament, una relació de pertinença, un vincle especial amb aquest espai, que és vist amb afecte i diferent de la resta. És el que s'anomena tècnicament *apropiació de l'espai*. Aquesta vinculació funciona com a factor motivador i ajuda a fidelitzar els participants amb el projecte, i, en alguns casos, a captar altres persones del seu àmbit familiar o d'amistat, o a divulgar el projecte. Una altra de les conseqüències de tot això és que normalment la persona voluntària se sent part implicada en la gestió d'aquest entorn, un dels objectius que pretén l'educació ambiental.

Tenir coneixement sobre els temes que es tracten al projecte acostuma a crear una sensibilitat especial per aquests continguts i, com a conseqüència, per altres projectes de caire similar, que s'estiguin duent a terme en altres indrets. En aquests casos, pot ser interessant per als participants organitzar una trobada d'intercanvi d'experiències o de treball conjunt.

De la mateixa manera, també pot ser engrescador conèixer altres projectes que es duguin a terme dins el seu mateix entorn.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

La vinculació i la implicació de les persones voluntàries amb el seu entorn les fa més sensibles i empàtiques amb altres participants d'altres llocs

que es mouen per interessos similars. Això pot ajudar a crear una xarxa de persones que actuen a favor del medi ambient.

Indicadors

- El projecte es desenvolupa en un espai proper a les persones voluntàries per aprofitar la vinculació i la coneixença que tenen del seu entorn.
- El projecte té moments en què les persones voluntàries poden expressar la seva opinió respecte a les actuacions que es poden fer, i així es dóna resposta a la seva implicació.
- L'entitat té coneixement d'altres projectes que es desenvolupen en el mateix entorn.
- L'entitat té informació d'altres projectes d'altres llocs que tracten els mateixos temes.

1, 2, 3, 4, 5,

7, 8, 9, 10,

12, 15, 16, 18,

19, 20

PROJECTES NÚM.

Que el projecte fomenti la capacitat d'anàlisi de la realitat i el pensament crític

OBJECTIUS

Un dels objectius més importants de l'educació ambiental és que les persones adquireixin informació i capacitat d'anàlisi que els permeti reflexionar sobre els diferents fets, circumstàncies o informacions que els arriben. L'educació ambiental també capacita persones per actuar.

Els projectes de voluntariat ambiental també persegueixen aquests objectius. L'aprenentatge enfocat a l'acció permet treballar en el coneixement dels efectes dels problemes ambientals, en les seves causes, les diferents alternatives i visions i en les estratègies que hi ha pel canvi.

Els coneixements que les persones voluntàries puguin haver adquirit en les diferents activitats del projecte s'han de poder aplicar a altres situacions de la vida quotidiana.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

El voluntari que conegui com es pot actuar positivament en la millora de l'entorn farà extensiu aquest coneixement a la seva vida quotidiana i

influirà sobre les persones que li són més properes, i estendrà la sensibilització i les ganes de millorar el medi ambient.

PROJECTES NÚM.

1, 3, 4, 9,

10, 13, 16,

18

Indicadors

- S'organitzen debats amb els diferents participants del projecte.
- S'observa si hi ha un canvi d'actituds en els participants abans i després de participar en el projecte.

Tot projecte de voluntariat s'inscriu dins un àmbit de treball determinat en què vol incidir. En el cas del voluntariat ambiental, l'àmbit és el de l'educació ambiental i la sostenibilitat, que es concreta en una contribució a la conservació i la millora del medi ambient, mitjançant actuacions diverses. No hem d'oblidar, però, el component social que tenen totes les propostes de voluntariat, que és molt important.

Lògicament, la part ambiental determina la tria dels temes que es volen tractar, les actuacions i els continguts de les formacions. La vinculació del projecte amb aquesta temàtica i amb aquests valors influeix, evidentment, en el tipus de persones que s'hi interessaran.

Durant la realització d'un projecte es combina el treball de diversos tipus de continguts. En primer lloc, els de caire conceptual, que fan referència a la complexitat del territori on es treballa, la seva realitat social, econòmica i ambiental. Els més rellevants són els que fan referència als aspectes ambientals associats a la finalitat i als objectius que persegueix. Com passa també en altres àmbits, és important tenir presents els referents teòrics ja existents en relació amb la gestió del territori i la sostenibilitat.

En segon lloc, per dur a terme les actuacions també cal tenir definits els continguts de procediment que cal treballar amb les persones voluntàries. D'aquesta manera es poden organitzar les formacions necessàries que les capacitaran i asseguraran l'èxit de les accions.

Finalment, hi ha els continguts de tipus actitudinal, que en aquest tipus de voluntariat tenen relació amb l'adopció de valors, com el respecte per l'entorn i la implicació amb la millora del medi ambient.

CONTINGUTS

CRITERIS

7. Que els continguts del projecte estiguin ben definits.
8. Que els continguts del projecte siguin ambientalment rellevants.
9. Que els continguts del projecte siguin socialment significatius.

FINALITATS

OBJECTIUS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

TASQUES O ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I AVALUACIÓ

COMUNICACIÓ INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

DESVINCLACIÓ

Que els continguts del projecte estiguin ben definits

CONTINGUTS

La definició acurada dels diferents tipus de continguts és clau perquè el projecte es desenvolupi correctament. És important que estiguin definits de manera clara i entenedora, ja que són la base de tota la feina posterior.

Cal concretar l'entorn on s'actua i explicitar com s'hi vol incidir. Cal justificar de manera argumentada l'actuació i cadascuna de les activitats que es duran a terme. S'han de buscar bases teòriques que donin credibilitat i rigor al projecte, i també s'han de concretar els continguts de procediment o de caire actitudinal que caldrà treballar amb les persones voluntàries.

A partir de la relació de tots els continguts del projecte es poden preveure les formacions que s'han d'organitzar.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Les activitats dels projectes de voluntariat ambiental han de desenvolupar temes locals i actuals. Hem de tenir sempre present la finalitat i els objectius del projecte. Hem de recordar en

cada moment que el que es busca és implicar la població en alguna problemàtica ambiental que cal solucionar.

PROJECTES NÚM.

1, 2, 3, 4, 6,

8, 9, 10, 11,

13, 15, 16,

18, 19

Indicadors

- El projecte disposa d'una relació de continguts associats ben definits.
- Totes les persones implicades en el projecte tenen clar els temes que es treballen.

Que els continguts del projecte siguin ambientalment rellevants

Els continguts ambientals dels projectes de voluntariat ambiental acostumen a anar lligats als reptes de l'educació ambiental, el coneixement del medi ambient i la sostenibilitat.

En general, els projectes volen incidir de manera concreta –mitjançant les actuacions– en les problemàtiques ambientals actuals. En la mesura que aquestes siguin rellevants, tindrà més sentit dedicar-hi esforços, els resultats seran més útils des del punt de vista social i ambiental, i alhora podran atraure més persones voluntàries.

De vegades, la rellevància pot estar determinada per la novetat del tema o temes tractats. En altres casos, pot ser-ho pel tractament que se'n fa o per l'aportació que representa.

CONTINGUTS

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Sempre és interessant descriure el benefici que comporta sobre el medi el desenvolupament del projecte.

Indicadors

- El projecte treballa en temes o aspectes ambientalment significatius.
- El projecte fa una aportació interessant des del punt de vista ambiental a l'entorn en què es desenvolupa.
- El projecte es pot adaptar i tractar els temes que en un moment determinat són més interessants.

1, 2, 3, 4, 6, 7,

9, 10, 11, 12, 14,

15, 16, 17, 18,

19, 20

PROJECTES NÚM.

CRITERIS

Que els continguts del projecte siguin socialment significatius

CONTINGUTS

El projecte ha de provocar un cert canvi en la societat en què es desenvolupa i això no és fàcil. Un dels objectius dels projectes de voluntariat ambiental és divulgar els valors de la conservació, la millora del medi ambient i la sostenibilitat. També ho és donar visibilitat als problemes ambientals per buscar possibles solucions, o si més no, per fer-hi aportacions de millora mitjançant unes accions concretes. Tot plegat significa promoure la reflexió i el debat sobre continguts diversos relacionats amb temes ambientals, però també amb el comportament de la societat actual.

Un aspecte important que s'ha de concretar és el tipus de població a la qual s'ha d'adreçar el projecte i els beneficis que en poden treure, tant a nivell físic com intel·lectual, i sensorial. Els beneficis poden ser de caire ambiental, però també de tipus social, que es poden generar pel fet de dur a terme una activitat.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Alguns projectes poden servir, per exemple, per integrar col·lectius amb risc d'exclusió social al conjunt de la població, per fomentar les relacions entre persones que aparentment no tenien res en

comú, etc. Hem de tenir present que, sovint, les persones voluntàries ambientals participen en el projecte per millorar aspectes en què no poden incidir des d'altres àmbits de la societat.

PROJECTES NÚM.

2, 3, 4, 5, 8,

9, 10, 11, 13,

16, 18

Indicadors

- La realització del projecte representa una millora per a la societat en què es desenvolupa.
- El projecte explica l'aportació que fa a la societat.

Per tal que un projecte de voluntariat funcioni bé, ha d'estar ben pensat i planificat. D'acord amb els objectius, s'ha de definir el que s'anomena *pla de voluntariat*, que ens ajudarà a ser sistemàtics a l'hora de concretar tots els aspectes lligats al seu funcionament. Un cop estigui en marxa, el pla es pot modificar segons els aspectes millorables que s'hagin detectat en el seguiment.

Primer de tot, cal decidir l'estructura organitzativa que serà més adient per dur-lo a terme. Lògicament, dependrà de la realitat de cada entitat, de les seves característiques, de les del projecte i dels recursos de què es disposa, tant materials com humans. També s'ha de decidir quin paper i quin pes tindrà el voluntariat en aquesta estructura.

Una peça important és la persona o l'equip que porta la coordinació, i que fa de referent de les persones voluntàries. Cal decidir si aquestes persones tindran una relació remunerada o voluntària.

A continuació, cal definir les diferents feines que s'han de dur a terme perquè el pla tiri endavant, i a partir d'aquí, distribuir i assignar responsabilitats. Segons això, es determina el perfil que serà més adient, el tipus de relació laboral, el calendari i la dedicació que tindrà cada lloc de responsabilitat. També s'ha de definir la vinculació i la relació que tindran aquestes persones entre elles, com es coordinaran o com serà el flux de la informació, etc.

Una vegada constituït, l'equip ha de planificar els diferents moments de desenvolupament del cicle del voluntariat, un model que permet tenir una visió conjunta de totes les fases de col·laboració entre la persona voluntària i l'organització.

ORGANITZACIÓ

CRITERIS

10. Que sigui clara l'organització de totes les persones implicades en el projecte.
11. Que siguin clares les responsabilitats i les funcions de totes les persones implicades en el projecte.
12. Que estigui definida la relació entre les persones voluntàries i la coordinació.
13. Que estigui definida la durada del projecte.

FINALITATS

OBJECTIUS

CONTINGUTS

CAPTACIÓ I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

TASQUES O ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I AVALUACIÓ

COMUNICACIÓ INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

DESvinculació

Que sigui clara l'organització de totes les persones implicades en el projecte

Quan hi ha diverses persones implicades en un projecte, és important que quedi clara la manera d'organitzar-se. Això vol dir que han d'estar ben definides les responsabilitats de cadascuna, les àrees o els temes de què s'encarreguen, però també com es coordinen, com es prenen les decisions, i quins són els canals de comunicació, els moments de trobada, etc.

En molts casos, les característiques del projecte ja marquen com ha de ser l'estructura de l'organització que n'asseguri el bon desenvolupament. La realitat de cada entitat i els recursos de què disposa, tant materials com humans, també són un element que influeix en aquest tema.

ORGANITZACIÓ

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

El grau de complexitat de l'organització depèn, lògicament, del nombre de persones que hi estiguin implicades.

PROJECTES NÚM.

1, 2, 3, 4, 6,

9, 10, 11, 13,

14, 17, 18,

19, 20

Indicadors

- En la descripció del projecte hi ha l'organigrama, on es veu clarament l'organització de les persones que hi participen i els fluxos de relació entre elles.

Que siguin clares les responsabilitats i les funcions de totes les persones implicades en el projecte

Perquè un projecte funcioni bé, és important que en el moment de dissenyar-lo es decideixin les persones que el duran a terme, quines seran remunerades o voluntàries, i les responsabilitats i el paper que tindrà cadascuna. A continuació, també caldrà concretar els moments i els espais de coordinació.

D'altra banda, tal com veurem en l'apartat d'incorporació i vinculació, també han de quedar ben clars els drets i els deures de cadascuna de les persones participants en relació amb el projecte.

ORGANITZACIÓ

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Un primer tema que cal definir és si hi ha alguna persona o grup de persones que portin la coordinació. En el cas que optem per una coordinació col·legiada, cal concretar i diferenciar les responsabilitats i la dedicació de cadascuna de les persones implicades. També haurem de decidir si aquestes persones seran remunerades o voluntàries.

Sigui quina sigui la tria, haurem de tenir present que com més clar sigui el model de funcionament, més fàcil serà que les persones voluntàries l'entenguin i, com a conseqüència, que s'integrin més ràpidament.

CRITERIS

Indicadors

- En la descripció del projecte es descriuen les responsabilitats de cadascuna de les persones implicades en el projecte i la seva dedicació.
- En la descripció del projecte es defineixen les relacions i els fluxos d'informació entre aquestes persones.
- Totes les persones implicades en el projecte coneixen les responsabilitats i funcions que tenen respecte a les actuacions, la formació i la participació.
- En el projecte es defineixen els llocs que seran ocupats per persones remunerades i els que ho seran per persones voluntàries.

1, 2, 3, 4, 6,

8, 9, 10, 11,

12, 13, 14, 15,

17, 18, 19

PROJECTES NÚM.

Que estigui definida la relació entre les persones voluntàries i la coordinació

A l'hora de dissenyar el projecte cal decidir qui en portarà la coordinació. Es pot optar perquè sigui una persona o un equip de persones remunerades o perquè la coordinació sigui una tasca que assumeixin persones voluntàries –sigui una persona o bé un equip–. Fins i tot es pot decidir que el que encaixa millor amb els objectius del projecte és una opció mixta. Sigui quina sigui l'opció triada, cal que quedi clara la relació que hi ha entre la coordinació i la resta de l'equip.

Quan parlem de relació ens referim al fet que cadascú ha de tenir clares les seves responsabilitats, a més dels canals i els espais d'intercanvi i relació.

ORGANITZACIÓ

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Durant tot el projecte ens haurem d'assegurar que hi hagi una bona comunicació entre les dues parts i que sigui bidireccional. Hem de facilitar que aquest flux d'idees funcioni en tots els diferents moments del projecte i que serveixi per millorar-lo.

Si bé és lògic, i per tant habitual, que els espais d'actuació i de formació estiguin de-

finits, no sempre passa el mateix amb el de relació. Quan el grup de persones voluntàries és nombrós, s'acostuma a organitzar-lo en grups més reduïts. En aquests casos, si volem treballar valors com la satisfacció de pertinença al grup i al projecte, haurem d'organitzar moments de trobada i relació de tots els components.

PROJECTES NÚM.

1, 2, 3, 4, 6,

11, 12, 13, 14,

15, 17, 18,

19, 20

Indicadors

- En la descripció del projecte es defineixen els espais de relació entre la coordinació i la resta de l'equip.
- Hi ha un calendari establert de reunions i de sessions de treball conjuntes.

Que estigui definida la durada del projecte

Quan es dissenya un projecte cal pensar en la durada que tindrà i en si el funcionament serà cíclic o lineal. A partir d'aquesta informació es pot confeccionar un calendari per situar els diferents moments relacionats amb el funcionament, és a dir, amb el desenvolupament del pla de voluntariat: la definició, la captació, la incorporació, el desenvolupament, el seguiment i les valoracions.

ORGANITZACIÓ

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

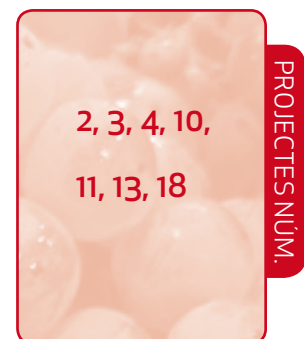
Lògicament, l'abast i la complexitat del projecte ens marcarà quina ha de ser la durada òptima. Hem d'ajustar bé el temps de desenvolupament del projecte per actuar de manera

adequada i, com a conseqüència, assolir els objectius plantejats. Haurem de procurar no desaprofitar idees ni esforços.

CRITERIS

Indicadors

- En la descripció del projecte se n'explica i se'n justifica la durada.
- El projecte disposa d'un calendari en què hi ha marcades les diferents fases del pla de voluntariat.

PROJECTES NÚM.

2, 3, 4, 10,

11, 13, 18

FINALITATS

OBJECTIUS

CONTINGUTS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

TASQUES O ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I AVALUACIÓ

COMUNICACIÓ INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

DESvINCULACIÓ

CRITERIS

14. Que estigui definit el procés de captació de les persones voluntàries.
15. Que estiguin definits els perfils de les persones voluntàries.
16. Que estigui definit el perfil dels coordinadors.
17. Que estiguin definits els criteris de selecció de les persones voluntàries.
18. Que es compleixi la llei de protecció de dades personals i drets d'imatge.

Una bona tria o selecció de les persones voluntàries és clau perquè un projecte de voluntariat funcioni correctament i obtingui uns bons resultats. Per aquest motiu, quan s'elabora el pla de voluntariat cal definir molt bé la fase de captació i selecció dels participants. Abans d'aquests processos, però, s'han d'acotar els perfils de les persones que es busquen i el paper que ha de tenir cadascuna. Aquests dos aspectes ajuden a saber on s'han d'anar a buscar.

Tal com veurem també a l'apartat de difusió, la política de captació inclou la crida o difusió del projecte a les persones a les quals es vol arribar i els canals de comunicació més adients que s'han d'utilitzar perquè els arribi el missatge. Segons l'entitat i el projecte de voluntariat, aquests punts variaran.

És important tenir present que les campanyes de captació són un manera més de divulgar i donar a conèixer el projecte. Així doncs, cal procurar que el missatge sigui coherent amb els objectius i la missió de l'entitat.

Després vindrà la selecció, en què s'ha de decidir quines de les persones que es presenten a la crida encaixen amb el perfil que es busca i amb el projecte, i, per tant, són idònies per participar-hi. El pas següent és l'assignació d'un lloc concret dins l'organització a cada persona.

Que estigui definit el procés de captació de les persones voluntàries

Quan es dissenya el projecte de voluntariat, cal decidir quin serà el procés de captació, és a dir, quan, com i on s'han de buscar els que en seran els participants. Ha de ser un procés actiu, planificat i gestionat per l'entitat, no solament una acció reactiva, d'espera que es vagin oferint persones a col·laborar.

Lògicament, l'abast i la complexitat del projecte ens marcarà quina ha de ser la durada òptima. Hem d'ajustar bé el temps de desenvolupament del projecte per actuar de manera adequada i, com a conseqüència, assolir els objectius plantejats. Haurem de procurar no desaprofitar idees ni esforços.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

La política de captació depèn de la capacitat de gestió que tingui l'entitat i de les necessitats de cada projecte. No és bo tenir més persones voluntàries de les que el projecte pot assumir, per no crear problemes de gestió o insatisfacció en els participants. Per evitar-ho, cal ajustar el volum de captació al projecte. També pot passar que un cop ja funcioni el projecte, calgui incorporar més persones. Aleshores haurem de definir com i amb quina periodicitat farem la captació.

Normalment, les noves incorporacions acostumen a venir com a fruit de les campanyes o fruit

dels contactes personals de les persones que ja estan vinculades al projecte.

En el cas d'entitats amb experiència, abans d'engegar el procés és important valorar les fonts i els canals que han funcionat amb anterioritat i el tipus de persones que els han portat cadascun.

Un altre tema interessant és compartir aquest procés amb altres entitats. En algunes poblacions hi ha punts de captació de voluntariat que després distribueixen les persones a les diferents entitats segons el seu perfil i interessos.

Indicadors

- La política de captació depèn de la capacitat de gestió que tingui l'entitat i de les necessitats de cada projecte. No és bo tenir més persones voluntàries de les que el projecte pot assumir, per no crear problemes de gestió o insatisfacció en els participants. Per evitar-ho, cal ajustar el volum de captació al projecte. També pot passar que un cop ja funcioni el projecte, calgui incorporar més persones. Aleshores haurem de definir com i amb quina periodicitat farem la captació.
- Normalment, les noves incorporacions acostumen a venir com a fruit de les campanyes o fruit dels contactes personals de les persones que ja estan vinculades al projecte.

2, 3, 4, 8,

15, 18, 19

PROJECTES NÚM.

Que estiguin definits els perfils de les persones voluntàries

Els objectius del projecte, el tipus d'organització de les persones participants, el catàleg de l'acció voluntària (la relació de tasques o actuacions), etc., marquen el perfil o perfils dels voluntaris que desenvoluparan millor aquest projecte.

El perfil ha de reunir totes les característiques que es creu que han de complir els participants, tant les que es consideren essencials com les que són opcionals o recomanables. Han de quedar explicitades la responsabilitat i les funcions i tasques que ha de poder desenvolupar, però també les competències i habilitats que calen en cada cas, així com la dedicació que es demana. Relacionat amb tot això i segons el projecte, també es pot tenir en compte l'edat, la formació prèvia o les aficions.

CAPTACIÓ
I SELECCIÓ

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Si en el projecte hi ha diferents espais d'actuació o participació, pot ser que haguem de definir més d'un perfil. Ha de quedar clara la relació entre el perfil i l'actuació o tasca que cal dur a terme.

És útil tenir fitxes de perfil per a cada tipus de voluntariat que ofereix l'entitat.

Quan fem la difusió del projecte, és important que quedi clar el perfil de les persones que busquem perquè hi participin.

En la mesura que els projectes evolucionen, també cal anar revisant els perfils.

El nombre de perfils ha de ser limitat, però prou flexible per poder entomar els possibles canvis que hi pugui haver en el projecte o projectes que dugui a terme l'entitat.

PROJECTES NÚM.

2, 3, 4,

15, 18,

19

Indicadors

- El projecte té un catàleg d'acció voluntària amb la descripció dels perfils.
- El projecte disposa d'una descripció dels perfils associats a les diferents tasques o actuacions que es duen a terme.

Que estiguin definits els perfils dels coordinadors

Un cop hem decidit que l'organització del projecte pressuposa l'existència d'un coordinador o una coordinadora, o un equip que faci aquesta funció, haurem de definir les característiques o el perfil que ha de tenir. Igual que passa amb la resta de participants del projecte, en el cas dels coordinadors també cal explicitar la responsabilitat, les funcions i les tasques que ha de poder desenvolupar. Hem de definir també la formació, les competències i habilitats que cal que tingui, així com la dedicació que es demana.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

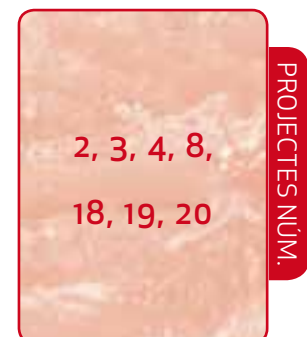
Cal tenir present que el paper de coordinador de voluntariat implica dur a terme tasques molt diferents, com ara supervisar la consecució dels objectius dels projectes, fer el seguiment dels diferents aspectes que configuren els plans de voluntariat, organitzar les diferents actuacions, desenvolupar els programes de formació, fer tasques comunicatives, de motivació

i d'incentivació del voluntariat, etc. Com més detallat sigui el perfil, més fàcil serà trobar les persones que realment siguin capaces de fer-ho.

Hi ha uns altres aspectes, com el coneixement de l'entitat o de l'àmbit en què es treballa, que són tan importants com la capacitat de gestió, de comunicació o de relació.

Indicadors

- En la descripció del projecte s'explicita quin és el perfil de la persona o persones que porten la coordinació.

Que estiguin definits els criteris de selecció de les persones voluntàries

Un cop feta la captació, de ben segur que es presentaran diverses persones que voldran participar en el projecte. En aquest primer contacte comença el procés de selecció, en què hi ha una recerca d'informació per les dues bandes. L'entitat voldrà veure si la persona encaixa o no amb el perfil o perfils que prèviament ha definit, i la persona voluntària voldrà saber si les seves expectatives es compleixen.

Per això, cal presentar bé l'entitat, el projecte de voluntariat en detall, i quin és el compromís demanat. També cal conèixer les motivacions, els interessos i les expectatives de les persones que volen ser voluntàries, el seu bagatge i competències, la disponibilitat, etc., i saber si els seus valors i interessos coincideixen amb la missió i els valors de l'entitat.

Normalment, la selecció implica més d'una entrevista personal i, en alguns casos, la realització d'un període de prova. Acaba amb la incorporació o no de la persona voluntària a l'entitat.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

La manera de fer el primer contacte varia segons l'entitat. En alguns casos es fa una entrevista personal, i en altres es convoca totes les persones interessades i es fa una presentació del projecte. Normalment hi ha una inscripció prèvia, de manera que l'entitat rep un formulari omplert per les persones interessades, que recull la informació i les dades personals que hagi decidit demanar.

En tots els casos és important seguir un protocol –establert prèviament– que assegurarà que no hi hagi cap arbitrarietat a l'hora d'acceptar o rebutjar cap persona.

Pel mateix motiu, és recomanable que l'entrevista personal estigui pautada i hi hagi un full que reculli de manera sistemàtica tota la informació obtinguda: acords, comentaris, etc. Cal decidir si la farà sempre la mateixa persona o no.

Algunes entitats tenen establert un període de prova que permet a les persones voluntàries conèixer més a fons l'entitat, el funcionament del projecte i l'equip que hi està implicat.

3, 4, 6,

15, 18, 19

Indicadors

- En la descripció del projecte es parla de com es farà la selecció i dels criteris que es tindran en compte en el moment de fer-se.
- Es fan entrevistes personals a les persones que volen ser voluntàries.
- Hi ha un document que recull el resultat de les entrevistes.

Que es compleixi la llei de protecció de dades personals i drets d'imatge

Durant el funcionament del pla de voluntariat, és lògic que les persones que s'encarreguen de la coordinació tinguin dades personals dels participants. Hem de tenir present que es tracta d'informació privada. La tinença i l'ús d'aquest tipus de dades està definit i regulat per la Llei orgànica 15/99, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal. Els fitxers amb la informació s'han de registrar administrativament.

Els gestors o coordinadors del projecte han de comunicar a les persones que donen les seves dades personals en quin fitxer es guarden, qui en farà ús, i en quines situacions i condicions, per tal que donin permís per utilitzar-les.

Cal tenir la mateixa cura amb les imatges que es poden generar amb el desenvolupament del projecte. L'ús d'aquestes imatges també està regulat. Només es poden utilitzar per difondre el projecte i amb el consentiment previ de la persona voluntària.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Si per facilitar la comunicació interna es volen difondre algunes dades personals entre els membres o participants del projecte, caldrà que aquests ho autoritzin prèviament. En aquest visiplau s'han de concretar les dades que es difondran, amb quina finalitat i en quins mitjans.

En cas que els participants siguin menors, cal que els pares o tutors signin una autorització legal perquè aquesta persona pugui participar en el projecte.

Indicadors

- En els fulls d'inscripció o adhesió al projecte hi ha un apartat on es fa referència a aquest tema.
- Hi ha un full amb què els participants autoritzen l'ús de les seves dades personals per al funcionament del projecte.
- Els registres de dades que s'utilitzen tenen control administratiu.
- Hi ha un full amb què els participants autoritzen l'ús de la seva imatge per al funcionament i la difusió del projecte.

1, 3, 4, 5,

9, 10, 12,

15, 18, 19

PROJECTES NÚM.

FINALITATS

OBJECTIUS

CONTINGUTS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ
I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

TASQUES O
ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I
AVALUACIÓ

COMUNICACIÓ
INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

DESvINCULACIÓ

CRITERIS

- 19.** Que estigui establert el procés d'acollida de les noves persones voluntàries.
- 20.** Que estigui formalitzada la vinculació entre les persones voluntàries i l'entitat promotora del projecte.

Un cop feta la selecció, les persones voluntàries s'hauran d'incorporar al projecte. La incorporació és el moment en què passen a formar part de l'estructura de l'entitat. Implica que les dues parts tenen interès a col·laborar i arriben a un acord, que cal formalitzar en un document: el compromís. Aquest document facilita tant la bona marxa de les relacions entre la persona voluntària i el projecte com també, arribat el moment, la bona desvinculació.

Pot passar que el projecte sigui nou i que, com a conseqüència, tots els participants hi tinguin la mateixa vinculació, o que ja faci uns quants anys que està en marxa i que, per tant, hi hagi juntes persones voluntàries amb diferents bagatges i experiències. Perquè tothom se senti igual de motivat i per evitar situacions problemàtiques, cal fer una bona incorporació dels voluntaris nous.

En aquestes dues situacions és important que després de signar el compromís es faci un bon procés d'acollida i incorporació.

La incorporació passa, entre altres coses, per una bona formació inicial sobre el projecte, l'organització de les persones, les actuacions que s'han de dur a terme, els canals de comunicació disponibles, etc., i per un seguiment posterior del pas per l'entitat.

Des del primer moment, les regles de la relació entre el voluntari i l'entitat, és a dir, el compromís de totes dues parts, han de ser molt clares. A més de la vinculació afectiva, cal formalitzar la vinculació amb un document signat per les dues parts. La llei estatal del voluntariat diu que aquest document d'acord ha de recollir els drets i els deures de totes dues parts.

Que es compleixi la llei de protecció de dades personals i drets d'imatge

Tant en el cas d'un nou projecte com en el d'un que ja fa temps que es desenvolupa, un dels aspectes importants que cal plantejar-se és com es fa l'acollida de les noves persones voluntàries.

Aquest període inicial marcarà fortament el funcionament posterior i la relació entre la persona voluntària i l'entitat. Cal, doncs, organitzar-lo bé. És recomanable que hi hagi una persona que en sigui responsable, que actuï de referent del voluntari i que faci el seguiment o acompanyament de la seva integració a la entitat i al projecte, fins que consideri que ja és prou autònom. Aquesta persona pot ser el coordinador o la coordinadora.

S'ha de procurar que les persones noves s'integrin bé al funcionament de l'entitat, que tinguin la informació i els recursos necessaris per fer bé la col·laboració, que es puguin formar en els aspectes que es considerin necessaris, que s'incorporin a la vida de relació de l'entitat: grups de tasca, trobades, etc.

INCORPORACIÓ
I VINCULACIÓ

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

El projecte ha de tenir establert quan es fa la incorporació, quan se signa el compromís, si les noves persones voluntàries tenen recursos o materials que la faciliten, si tenen algun tipus d'acreditació, com es visualitza la participació, etc.

Podem recollir la informació que considerem essencial i útil per a les persones de nova incorporació: característiques de l'entitat, definició i objectius del projecte, organització i funcionament, actuacions, formació, etc., en un document anomenat *manual d'acollida*.

La formació pot ser una eina molt útil per assegurar una bona incorporació. La que reben

abans de signar el compromís o a l'inici de la vinculació formal al projecte s'anomena *formació inicial*.

El fet que les noves persones voluntàries coneguin els responsables o dirigents de l'entitat també ajudarà a fer créixer el sentiment de pertinença. En alguns casos, això es fa durant la formació inicial o el dia de la signatura del compromís.

És important que, un cop acabada aquesta fase, els nous voluntaris i voluntàries en facin una valoració.

CRITERIS

Indicadors

- En la descripció del projecte es concreta com serà el procés d'acollida de les noves persones voluntàries.
- Hi ha una persona responsable del procés d'acollida.
- Hi ha un manual d'acollida en què es recullen les característiques de l'entitat, la definició i els objectius del projecte, l'organització i el funcionament, les actuacions que s'han de dur a terme, el programa de formació, etc.

2, 3, 4, 5,

8, 11, 12,

15, 18, 19

PROJECTES NÚM.

Que estigui formalitzada la vinculació entre les persones voluntàries i l'entitat promotora del projecte

La Llei 6/1996, de 15 de gener, del voluntariat, actualment vigent a l'Estat espanyol, i la Carta del voluntariat de Catalunya, reconeguda pel Parlament de Catalunya en la Resolució 98/V, estableixen que hi ha d'haver un document formal escrit i signat que reculli l'acord entre l'entitat i la persona voluntària. Ha d'expressar de manera clara i entenedora els continguts de l'acord, el compromís que adquireix cadascuna de les parts: l'objecte de la vinculació i els terminis, que prèviament s'han acordat.

També ha d'incloure, com a mínim, quines són les regles de funcionament. Algunes d'aquestes regles estan recollides en els drets i els deures de les persones voluntàries. Tenint en compte que la formulació és genèrica, val la pena afegir-hi també els drets i els deures més específics del projecte que es desenvolupa.

Finalment, hi ha un altre aspecte que no es pot oblidar: a l'article 6è, apartat d, d'aquesta mateixa llei s'explica que les entitats han de subscriure una pòlissa d'assegurança que cobreixi les persones voluntàries, tant en cas de qualsevol accident o malaltia derivats directament de l'actuació que duen a terme com de reclamacions per responsabilitat civil. La pòlissa ha de cobrir aquest risc amb les característiques i pels capitals assegurats que s'estableixin reglamentàriament.

INCORPORACIÓ
I VINCULACIÓ

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

És bo que la signatura del compromís no sigui un tràmit burocràtic. En algunes entitats aquest moment es prepara d'una manera especial i s'organitza un acte de benvinguda a l'entitat o organització.

Cal decidir qui ha de ser la persona que l'ha de signar com a representant de l'entitat. Nor-

malment ho fa el representant legal o la persona que ocupa la direcció.

Hem de procurar que en la fase d'incorporació les persones voluntàries coneguin bé quins són els seus drets i deures, ja que són la referència que marcarà el seu camí posterior en l'entitat.

Indicadors

- Hi ha un document de vinculació o de compromís entre l'entitat i la persona voluntària.
- En el desenvolupament del projecte hi ha previst un moment per signar el compromís o acord mutu.
- En la descripció del projecte s'expliciten els drets i els deures de les persones voluntàries, a més dels de l'entitat.
- Es destina un moment de l'etapa d'incorporació a parlar dels drets i els deures de les persones voluntàries, a més dels de l'entitat.
- Al full de compromís hi ha la relació dels drets i els deures de les persones voluntàries.
- L'entitat que desenvolupa el projecte té contractada una pòlissa d'assegurança de risc d'accident i malaltia, i de responsabilitat civil a nom de les persones voluntàries vinculades al projecte.

PROJECTES NÚM.

5, 8, 16, 18

L'objecte de la formació és capacitar el voluntariat que intervé en les accions de voluntariat. La formació és important perquè les persones voluntàries puguin dur a terme correctament la seva tasca, desenvolupar de manera adequada les seves responsabilitats en les accions de voluntariat, i també per sensibilitzar-les en relació amb els temes de què tracti l'entitat en què participen. Per ser una persona voluntària no n'hi ha prou amb la voluntat, cal la capacitat per executar les tasques encomanades.

La formació del voluntariat es pot plantejar des de diferents finalitats, però les més habituals són les basades en els continguts (la transmissió de continguts per «saber»), en els resultats pràctics (dotar de capacitats per «saber fer») i en els processos personals i grupals (facilitar el desenvolupament de cada persona i dels grups per «saber ser»).

Cada entitat de voluntariat decideix on posarà l'accent del seu esforç formatiu per poder decidir les modalitats formatives que seran més adequades, sense obviar les altres. El programa de formació està orientat habitualment al «saber fer» i s'estructura en tres nivells: la formació inicial, la formació específica i la formació complementària.

Tot i l'important paper de la formació planificada, cal tenir present que la pròpia acció voluntària, mitjançant l'experiència individual i el contacte amb els escenaris d'actuació, també genera continguts i pot servir per reflexionar sobre les actuacions, desenvolupar habilitats, gestionar conflictes, etc.

La formació del voluntariat en projectes permanents s'ha d'elaborar des d'una perspectiva de continuïtat i no ser concebuda com un aspecte

puntual. És un procés continu en què les diferents accions formatives conformen diversos itineraris. La formació permanent sovint és un element motivador per a les persones voluntàries, ja que els permet estar al dia dels continguts relacionats amb el projecte.

Per tal d'anar millorant totes les activitats de formació, cal fer-ne un seguiment continu i una valoració sistemàtica.

FORMACIÓ

CRITERIS

- 21.** Que hi hagi un programa de formació.
- 22.** Que hi hagi activitats de formació inicial.
- 23.** Que hi hagi activitats de formació específica per cada acció voluntària.
- 24.** Que hi hagi activitats de formació complementària sobre diferents temes.
- 25.** Que el pla de formació incorpori l'aprenentatge de coneixements, habilitats i valors.

FINALITATS

OBJECTIUS

CONTINGUTS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ I VINCULACIÓ

CRITERIS

TASQUES O ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I AVALUACIÓ

COMUNICACIÓ INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

DESVINCULACIÓ

Que hi hagi un programa de formació

El programa de formació inclou les línies bàsiques a partir de les quals cada organització ha de planificar les accions formatives que ha de dur a terme, segons els requisits formatius del projecte i les activitats, i vincular-les al desenvolupament de les persones voluntàries. Recull de manera sistemàtica i estructurada totes les accions formatives pel període de temps considerat. Els continguts i el grau de formació dependran en part del tipus de tasca que ha de fer el voluntariat.

Per tal d'anar millorant el programa de formació cal fer un seguiment continu i una valoració sistemàtica, tant del conjunt de la proposta com de les diferents accions formatives.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

FORMACIÓ

El document marc relacionat amb la formació és la política de formació de l'entitat. S'hi recullen els criteris que han de guiar totes les decisions que es prenguin en matèria de formació i les línies metodològiques que cal tenir presents a l'hora de desenvolupar i impartir les diferents formacions. Així podrem garantir uns mínims de qualitat i evitarem que la seva eficàcia variï segons el lloc, la metodologia usada o el professorat participant. No obstant això, en totes les accions cal incorporar els components de flexibilitat i adaptabilitat que ha de caracteritzar tot el procés de gestió del voluntariat.

El programa de formació ha de descriure les diferents accions formatives de l'entitat i ha

d'incloure, com a mínim, els continguts comuns i específics, la durada i la periodicitat, les persones destinatàries, els objectius i la modalitat de cadascuna de les accions. Ha de ser objecte d'una revisió periòdica (quant a continguts, metodologies i materials) que n'asseguri l'actualització.

A l'hora de dissenyar i planificar el programa cal tenir en compte que no totes les persones voluntàries parteixen dels mateixos coneixements i experiències. Pot ser convenient recollir la possibilitat de fer convalidacions i tutories personalitzades.

PROJECTES NÚM.

2, 3, 4, 6,
18, 19

Indicadors

- L'entitat disposa de política de formació.
- El projecte té un programa de formació definit.
- El programa de formació té en compte les necessitats formatives de les persones voluntàries.
- Es fa un seguiment i una avaluació del programa de formació i de les diferents accions formatives.

Que hi hagi activitats de formació inicial

La formació inicial, bàsica o d'acollida, és la formació mínima i introductòria que necessiten les persones voluntàries d'una entitat per participar amb caràcter general en les diferents activitats. Serveix per fer una bona acollida de les persones voluntàries.

És fonamental perquè el voluntariat pugui tenir totes les informacions pertinents sobre l'entitat i sobre les actuacions que ha de dur a terme, sobre el tema de què tractarà la seva acció voluntària, i també sobre l'organització del desenvolupament de la futura tasca voluntària. També ha d'incloure els conceptes generals sobre el voluntariat i l'acció voluntària, a més de temes com la motivació, el compromís, els valors o les actituds, conceptes bàsics sobre els quals han de reflexionar les persones voluntàries.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

En alguns casos, els cursos de formació inicial es fan quan ja s'ha començat la col·laboració voluntària. D'aquesta manera, la persona voluntària pot aprofitar més els espais formatius perquè ja s'ha enfrontat a diferents situacions

i té identificats els possibles reptes i dificultats de l'acció voluntària. En aquest cas, és imprescindible que la persona que s'incorpori compti amb l'acompanyament de la resta del grup de voluntariat i dels coordinadors.

Indicadors

- El projecte té una formació inicial definida.
- Es fa un seguiment i una valoració de la formació inicial per tal d'anar-la millorant.

3, 4, 6, 15,

16, 18, 19

PROJECTES NÚM.

Que hi hagi activitats de formació específica per cada acció voluntària

La formació específica és la formació que té continguts dirigits fonamentalment a adquirir coneixements i habilitats per aconseguir que les persones voluntàries siguin competents per a les accions encomanades i puguin disposar del mètode, els instruments i les tècniques adequades per assolir els objectius de cada acció voluntària. Se centra en els aspectes pràctics, en la capacitació i en les habilitats («saber fer»).

Aquesta formació assegura la capacitació dels voluntaris per dur a terme les diferents feines incloses en les actuacions.

Lògicament, s'acostuma a fer abans d'iniciar les tasques que necessiten coneixements i recursos personals no inclosos en la formació bàsica i de les quals, d'entrada, la persona voluntària no disposa.

FORMACIÓ

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

En un projecte de voluntariat hi ha d'haver tantes accions formatives específiques com tasques diferents calgui dur a terme.

Tot i que en alguns casos és l'única formació que es fa, no hem d'oblidar la importància que també tenen la resta de formacions.

PROJECTES NÚM.

1, 2, 3, 4,
6, 12, 13,
16, 18

Indicadors

- Hi ha formacions específiques definides per cada acció voluntària.
- Es fa un seguiment i una valoració de les formacions específiques per tal d'anar-les millorant.
- Hi ha canals per recollir les necessitats formatives específiques.

Que hi hagi activitats de formació complementària sobre diferents temes

La formació complementària té l'objectiu d'augmentar i mantenir les competències adquirides i millorar el nivell de coneixements de les persones voluntàries. Pot tenir caràcter periòdic o convocar-se de manera puntual, segons les necessitats detectades o la dinàmica dels grups de voluntariat.

La formació complementària s'inclou en el programa de formació per tal d'ampliar i actualitzar la capacitat de la persona voluntària en els aspectes que en cada moment es considerin més interessants.

És una formació que permet una evolució contínua de les persones voluntàries. Per aquest motiu, és una manera de motivar molt apreciada pel voluntariat, ja que pot servir per satisfer les seves necessitats i aspiracions de millora dels coneixements personals o curriculars.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

El voluntariat també pot adquirir coneixements i formar-se a partir de l'experiència d'altres persones voluntàries que formen part de la mateixa entitat. En aquest marc, pot ser realment efectiva la creació d'espais d'aprenentatge on compartir aquests coneixements.

També és una manera d'oferir al voluntariat espais de reflexió, de coneixement o ampliació d'alguns temes, per tractar-hi aspectes proposats per les mateixes persones voluntàries.

Indicadors

- Hi ha formacions complementàries definides.
- Es fa un seguiment i una valoració de les activitats de formació complementària per tal d'anar-les millorant.

12, 16, 18

PROJECTES NÚM.

FORMACIÓ

CRITERIS

Que el pla de formació incorpori l'aprenentatge de coneixements, habilitats i valors

La persona voluntària desenvolupa una tasca que ha de ser duta a terme amb les habilitats i els coneixements necessaris. Normalment, aquests dos aspectes sempre es tenen en compte, però l'actuació perd el caràcter transformador si no va acompanyada d'actituds que vagin més enllà de l'acció voluntària. El pla de formació ha de tenir en consideració altres valors afegits als dels aspectes específics de l'activitat en què es participa, en aquest cas de caràcter ambiental.

És important no caure en l'activisme, que impediria moments de reflexió, d'innovació i de cerca de solucions globals, sinó combinar l'acció amb el desenvolupament personal. La formació ha d'incloure, en tot el seu itinerari, la capacitació de les persones per analitzar de manera crítica la societat i el territori que ens envolta, amb criteris de sostenibilitat, i per actuar després en conseqüència.

Ha de promoure, doncs, els valors associats al voluntariat i la capacitació per a l'acció. L'eix de la formació del voluntariat hauria de ser el «saber ser» i el «saber», no tan sols el «saber fer».

FORMACIÓ

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Dins l'aprenentatge de coneixements, d'habilitats i de valors, la formació ha d'incloure dinàmiques d'acció-reflexió-acció, de manera contínua, sobre la realitat en què actuen les persones voluntàries. El voluntariat és una manera de transformar l'entorn, i la formació ha de dotar els voluntaris de les eines tècniques per desenvolupar les accions

que ho fan possible, des de la intervenció o des de la sensibilització, però també ha de servir per prendre consciència sobre la perspectiva des de la qual treballa l'entitat en concret i altres com ella, per millorar l'entorn a partir de compartir valors.

PROJECTES NÚM.

1, 2, 3, 4,

18, 19

Indicadors

- Es tracten temes vinculats a coneixements, habilitats i valors en les formacions inicials, en les formacions específiques i en les formacions complementàries.

Quan parlem de tasques, ens referim a les actuacions pràctiques que es duen a terme en el projecte de voluntariat ambiental, que es dissenyen tenint en compte diversos aspectes i factors, i que conformen el catàleg de l'acció voluntària. Sempre s'han de plantejar de manera clara i han de tenir sentit i coherència dins el conjunt d'actuacions que cal fer.

Les tasques corresponen pròpiament a la fase d'execució del projecte. És important que es creïn pensant en els objectius que aquest persegueix. Tot i que habitualment les primeres idees que es desperten són les d'actuar sobre un territori, cal fer l'esforç de plantejar en primer lloc quina és la necessitat a la qual es vol donar resposta i, segons aquesta, pensar quines poden ser les actuacions més adients.

Abans de buscar persones voluntàries i abans de difondre el projecte, cal haver definit la proposta del conjunt d'actuacions que es preveu dur a terme durant el desenvolupament. La tipologia de tasques i el plantejament poden determinar la naturalesa del projecte mateix i, en conseqüència, el perfil de les persones voluntàries que es necessiten. Així mateix, els recursos materials que es necessitin dependran de la tipologia de tasques que s'hagin previst.

CRITERIS

- 26.** Que les tasques o actuacions responguin als objectius del projecte.
- 27.** Que les tasques o actuacions estiguin ben definides.
- 28.** Que els recursos materials i humans utilitzats siguin els adequats.
- 29.** Que les tasques s'adaptin a les diferents capacitats i interessos dels participants.
- 30.** Que la seqüència de funcionament de les tasques estigui definida i estructurada.
- 31.** Que les tasques o actuacions es desenvolupin tenint en compte els criteris de sostenibilitat.

TASQUES O ACTUACIONS

FINALITATS

OBJECTIUS

CONTINGUTS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I AVALUACIÓ

COMUNICACIÓ INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

DESvINCULACIÓ

Que les tasques o actuacions responguin als objectius del projecte

Les tasques que es plantegen dur a terme en el projecte han de respondre a les finalitats d'aquest, ja que són l'eina que permet assolir els objectius proposats. Les possibilitats d'aconseguir unes fites determinades dependran de la bona adequació que es faci del catàleg d'acció voluntària.

És important justificar les raons que porten a escollir una tasca o actuació determinada d'acord amb els objectius, i tenint en compte la realitat concreta amb què es treballa. Cal que les persones voluntàries entenguin el que estan fent, ja que més enllà de l'actuació hi ha un aprenentatge al darrere i un treball per despertar el seu esperit crític.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Una bona manera de garantir tot això i de poder fer-ne un seguiment és fer una definició d'indicadors. A cada objectiu plantejat hi podem relacionar una o més tasques que ens han de permetre

assolir-lo, i per cadascuna podem definir uns indicadors avaluable (quantitativament o qualitativa) que ens permetran valorar si realment hem aconseguit o no els nostres objectius.

TASQUES O
ACTUACIONS

PROJECTES NÚM.

2, 5, 6, 7,

8, 10, 11,

12, 14, 17,

18, 20

Indicadors

- Les tasques que es desenvolupen responen als objectius del projecte.
- Disposem d'indicadors que ens permeten valorar el grau d'assoliment dels objectius.

Que les tasques o actuacions estiguin ben definides

La concreció i proposta de les tasques ha de formar part del projecte de voluntariat ambiental que es vulgui desenvolupar. La definició i el disseny d'aquestes tasques determinarà altres aspectes del projecte, com la captació de voluntaris. Si les tasques que cal fer estan ben definides, podrem valorar el perfil dels voluntaris que es necessiten. De la mateixa manera, segons les tasques, el públic que serà atret pel projecte podrà variar.

L'explicació de la tasca ha d'incloure, a més d'altres informacions específiques que poden ser d'interès, instruccions concretes, informació sobre com s'organitzaran les persones voluntàries, els horaris previstos, i les eines i els recursos de què es disposa.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

En el moment de dissenyar les tasques o actuacions és important buscar assessorament tècnic, tant de tipus teòric com pràctic, de cadascun dels àmbits en què es vol treballar.

Durant la realització del projecte, poden sorgir imprevistos, i allò que s'havia dissenyat i definit en forma de tasques, pot variar. No podem preveure els imprevistos, però sí que en podem fer una aproximació, de manera que a l'hora de dissenyar les tasques, també serà bo que pensem en possibles alternatives. Un seguiment perma-

nent del projecte ens pot ajudar a introduir canvis i correccions adequades en l'execució de les tasques.

Si hi ha diversos responsables o referents a l'hora de dur a terme les tasques, és important que les persones voluntàries participants tinguin clar a qui poden recórrer en cada moment, en cas que tinguin dubtes. És important, també, definir la tasca que faran aquests responsables (coordinar feines a fer, supervisar les feines, afegir-se a la realització de tasques pràctiques...).

Indicadors

- Les tasques estan ben definides al projecte, amb una explicació i les instruccions per desenvolupar-les.
- A l'hora de definir les tasques es compta amb assessorament tècnic.
- Les persones voluntàries disposen de la informació corresponent a les tasques que han de dur a terme.
- Es preveu un espai previ on organitzar les tasques.
- Els referents són fàcilment localitzables i accessibles durant l'execució de la tasca.

1, 2, 3, 4, 6, 7,

8, 9, 10, 11, 12,

13, 14, 15, 16,

17, 18, 19, 20

PROJECTES NUM.

Que els recursos materials i humans utilitzats siguin els adequats

A l'hora de dissenyar les tasques, és important valorar els recursos materials i humans de què es disposa per dur-les a terme, i els que hauréem de buscar. Els recursos s'han d'adequar de manera coherent al projecte i és per aquest motiu que abans cal definir les tasques.

Aquesta previsió permet organitzar el grup de voluntaris d'acord amb la proposta de tasques. Es pot preveure el transport, si cal desplaçar-se; les eines i els materials necessaris, segons el nombre de persones voluntàries; la quantitat i la tipologia dels espais, i la quantitat de coordinadors necessaris.

L'ajustament correcte entre l'actuació i el nombre de persones que la desenvolupen evitarà situacions en què momentàniament quedin persones voluntàries sense tasques assignades: aquesta situació denota manca d'organització i produeix incomoditat al voluntari. Passa el mateix si falten materials o si els espais utilitzats no són suficients.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

És important valorar la quantitat de persones que es necessiten per dur a terme cada tasca, tenint en compte els perfils de les persones voluntàries de què podem disposar. Cal ser realistes en les seves capacitats i habilitats, i preveure que, tot

i que puguem explicitar al màxim el perfil de les persones voluntàries a l'hora de la captació, ens podem trobar que algunes no responguin al perfil previst i que haguem de fer modificacions en el repartiment de les tasques.

TASQUES O ACTUACIONS

PROJECTES NÚM.

2, 3, 4, 10,

11, 12, 13,

15, 16, 18

Indicadors

- En el moment d'elaborar el projecte es fa una previsió del nombre de persones voluntàries necessàries per a cada tasca.
- Es fa una captació de la quantitat de persones voluntàries adequada en relació amb les que es necessiten per dur a terme les tasques.
- Es fa una previsió dels materials i els espais necessaris per a les diverses tasques del projecte.

Que les tasques s'adaptin a les diferents capacitats i interessos dels participants

A l'hora de fer la captació i la selecció de les persones voluntàries del projecte cal tenir en compte les tasques que s'han de dur a terme, per definir els perfils adequats. No obstant això, a banda de les capacitats i habilitats, entre els participants de ben segur que hi haurà interessos diferents, als quals tenim la responsabilitat de donar resposta.

Cal iniciar el projecte demanant als participants quines expectatives i interessos tenen envers el projecte, així es pot tenir en compte aquesta informació a l'hora d'acabar d'organitzar o distribuir els voluntaris per les diferents tasques.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

És important trobar un equilibri entre les tasques que cal fer per respondre als objectius del projecte i els interessos que puguin tenir els participants. Sempre serà positiu adaptar les tasques

si aconsegueixen el mateix objectiu i, a més, responen a les inquietuds dels participants, però cal tenir clar que el projecte té una raó de ser i una manera de ser desenvolupat.

Indicadors

- El projecte preveu moments en què es recullen les expectatives i els interessos dels participants.

1, 2, 3, 4, 7,

8, 9, 10, 11,

12, 15, 16, 18,

19, 20

PROJECTES NÚM.

Que la seqüència de funcionament de les tasques estigui definida i estructurada

Tal com hem exposat en la presentació d'aquest apartat, la proposta de les tasques que cal desenvolupar en el projecte forma part d'un conjunt que dóna sentit a cada tasca i al projecte en si mateix. És a dir, que cada tasca pren importància i sentit quan es desenvolupa en el moment adequat, amb l'organització adequada i d'acord i amb coherència amb la resta de les tasques.

El conjunt de tasques ha de respondre a la finalitat del conjunt i als objectius del projecte. Per tant, és probable que aquests objectius ens imposin ja d'entrada una seqüència i un ordre concrets de tasques al llarg del temps. Cal que el projecte especifiqui quin és aquest calendari i ordre de desenvolupament de les tasques i com es farà la coordinació entre les diferents tasques.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

És important que les persones voluntàries disposin d'aquesta informació perquè trobin sentit a les actuacions que estan fent, i perquè les puguin emmarcar dins el conjunt del projecte.

De la mateixa manera, és important que aquesta estructuració de tasques al llarg del

temps estigui molt clara entre els responsables del projecte, per evitar dur a terme actuacions sense sentit, o malbaratar esforços i recursos.

TASQUES O ACTUACIONS

PROJECTES NÚM.

1, 2, 3, 4,

11, 12, 13,

16, 18, 19

Indicadors

- El projecte conté la planificació seqüenciada temporalment del conjunt de tasques.

Que les tasques o actuacions es desenvolupin tenint en compte els criteris de sostenibilitat

Tenint en compte la definició de voluntariat ambiental i la finalitat que persegueix en relació amb el territori on es desenvolupa, sembla obvi pensar que les tasques i actuacions que es dissenyin tinguin en compte criteris de sostenibilitat. Aquests criteris ens han de guiar a l'hora d'escollir-les, i assegurar-nos que representen una millora per a l'entorn on es desenvolupen.

També cal fer un esforç per aplicar aquests criteris a tots els factors i aspectes que es desprenen de les actuacions que s'han de dur a terme. Formen part d'aquests criteris la manera d'organitzar-se per minimitzar el transport, com s'estructuren les actuacions per aprofitar esforços, quina política de tractament dels residus es fa, etc.

La cura de tots aquests aspectes donarà coherència al projecte, i els participants viuran aquestes mesures com a exemples i models d'actuació que després podran reproduir i convertir en hàbits.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

És important fer còmplices els participants de totes les mesures que es preguin per tenir en compte els criteris de sostenibilitat durant l'execució de les activitats. D'aquesta manera, a

banda de la coherència que aconseguirem amb el projecte, podrem aprofitar per fer pedagogia i implicar-los en una dinàmica més sostenible de funcionament.

Indicadors

- El disseny i l'execució de les tasques té en compte els criteris de sostenibilitat

2, 3, 4, 5,
8, 11, 13, 16,
18, 19, 20

PROJECTES NÚM.

FINALITATS

OBJECTIUS

CONTINGUTS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ
I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ
I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

TASQUES O
ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I
AVALUACIÓ

COMUNICACIÓ
INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

DESvINCULACIÓ

CRITERIS

- 32.** Que els recursos que s'utilitzin permetin desenvolupar el projecte.
- 33.** Que els recursos que s'utilitzin siguin coherents amb els criteris de sostenibilitat.
- 34.** Que es facin servir amb cura totes les dades i informacions utilitzades i obtingudes.

És evident que sense els recursos materials i humans adequats no serem capaços de desenvolupar un projecte de qualitat, que respongui a les necessitats i els objectius pels quals ha estat creat. Entenem com a recursos el conjunt de mitjans materials i humans de què disposem, i que ens permeten desenvolupar de manera correcta el projecte o l'activitat que tinguem al davant.

És important que hi hagi coherència entre els recursos utilitzats i les necessitats a què han de respondre, i és per aquesta raó que cal fer-ne una bona previsió. Quan la fem, és important que ens preguntem quins recursos necessitem, quina quantitat, com els aconseguirem i quins criteris utilitzarem per escollir-los.

Finalment, la política de gestió i ús que fem dels recursos de què disposem acabarà de marcar la qualitat del projecte de voluntariat ambiental que estiguem desenvolupant.

Que els recursos que s'utilitzin permetin desenvolupar el projecte

Els recursos materials i humans han de permetre desenvolupar el projecte de manera correcta. Així doncs, cal utilitzar-los i adequar-los a la finalitat i les necessitats pels quals han estat escollits o creats. L'anàlisi i la previsió dels recursos que es necessiten permeten fer aquesta adequació.

És important no caure en la pressuposició, ni emmirallar-se en els recursos d'altres projectes semblants. Tots els projectes tenen unes particularitats, que defineixen els recursos que s'han d'utilitzar. Un projecte de voluntariat ambiental de qualitat ha de disposar dels recursos justos per a un desenvolupament correcte.

Els recursos poden ser de l'entitat mateix o aliens, i es busquen quan es considera que són necessaris per desenvolupar el projecte. Els aliens els podem obtenir de maneres i llocs diversos.

El projecte ha de tenir establert quan es fa la incorporació, quan se signa el compromís, si les noves persones voluntàries tenen recursos o materials que la faciliten, si tenen algun tipus d'acreditació, com es visualitza la participació, etc.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

És interessant que valorem tots i cadascun dels recursos que hem utilitzat en un projecte analitzant-ne la utilitat, per tal de poder-los canviar amb vista a noves edicions. La manca de temps, la dificultat o l'acomodament a l'hora de fer canvis i replantejaments són factors que existeixen,

però hem de ser-ne conscients perquè no ens impedeixin arribar a l'extra de qualitat que busquem en el nostre projecte de voluntariat ambiental. És important que, un cop acabada aquesta fase, els nous voluntaris i voluntàries en facin una valoració.

Indicadors

- Quan es dissenya el projecte, es valora quins són els recursos materials i humans necessaris més adients.
- Es preveu la possibilitat de crear recursos propis del projecte per millorar-ne el funcionament.
- La quantitat de recursos utilitzats (energia, materials, alimentació, béns...) s'adequa a les necessitats del projecte.

1, 2, 3, 4, 6,

8, 10, 11, 12,

14, 16, 17, 18,

19

PROJECTES NÚM.

Que els recursos que s'utilitzin siguin coherents amb els criteris de sostenibilitat

Si es té en compte que de manera general els projectes de voluntariat ambiental persegueixen un compromís i una millora de l'entorn i el territori, és evident que el fet de no utilitzar els recursos d'acord amb els criteris de sostenibilitat faria perdre el sentit al projecte i denotaria una important incoherència respecte a la finalitat amb què va ser pensat.

Tot i així, no sempre és senzill l'encaix entre els recursos que es necessiten o que millor responen a les necessitats del projecte i els que pròpiament compleixen els criteris de sostenibilitat. És per això que cal posar sobre la balança tots aquests aspectes a l'hora de fer-ne la previsió i la preparació.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Un cop detectats els tipus de recursos que necessitem, és important decidir com i on els obtenim, i encara més, la gestió que en farem. El tipus d'espais i instal·lacions, l'energia que utilitzem, l'organització del transport dels participants, el tipus

d'alimentació que oferim, el càlcul de la quantitat de recursos que utilitzarem, el tractament que en farem... són alguns exemples d'aspectes que hem de tenir en compte a l'inici i durant el desenvolupament del projecte de voluntariat ambiental.

RECURSOS

PROJECTES NÚM.

2, 3, 4, 5,

7, 8, 10, 11,

15, 18, 19

Indicadors

- A l'hora de seleccionar i utilitzar els recursos es tenen en compte els criteris de sostenibilitat.
- Els recursos permeten i faciliten el desenvolupament correcte del projecte.

Que es facin servir amb cura totes les dades i informacions utilitzades i obtingudes

Les fonts d'informació i les dades que utilitzem per definir i preparar el projecte han de ser contrastades, fiables i actualitzades, i han de respondre a les casuístiques i la ubicació pròpies del territori on es desenvolupi l'acció. Fer un bon recull d'informació prèvia permetrà que el disseny del projecte s'adeqüi millor a la realitat sobre la qual es vol fer incidència.

Si a l'hora de la realització del projecte se'n desprenen algunes dades o informacions, cal que siguin tractades amb cura, respecte i rigor. Això significa que cal fer-ne una interpretació objectiva, una difusió adequada i utilitzar-les de manera contrastada en projectes posteriors.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

La Llei 6/1996 del voluntariat recull el deure de les persones voluntàries a garantir la confidencialitat de la informació rebuda i coneguda en el desenvolupament de l'activitat voluntària. Per

la seva banda, l'entitat també ha d'assegurar la confidencialitat d'aquestes dades, segons la Llei orgànica 15/1999, de protecció de dades personals.

Indicadors

- La informació i les dades que s'utilitzen durant el projecte han estat contrastades amb diferents experts, dels quals se'n referencia l'autoria.
- La informació i les dades obtingudes són tractades amb cura, respecte i rigor.
- El compromís de les persones voluntàries recull els deures de confidencialitat de la informació rebuda i coneguda durant l'activitat.

1, 2, 3, 4,

9, 10, 13,

16, 18, 20

PROJECTES NÚM.

FINALITATS

OBJECTIUS

CONTINGUTS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ
I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ
I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

TASQUES O
ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I
AVALUACIÓ

COMUNICACIÓ
INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

DESvINCULACIÓ

Quan parlem de participació, ens referim al grau d'intervenció que tenen els diferents agents implicats en el projecte, en cadascun dels moments.

Pel fet de tractar-se d'un projecte de voluntariat, ja acostuma a haver-hi un cert grau de participació activa de les persones voluntàries que creuen i s'impliquen en el projecte. A banda dels participants, però, cal que un projecte d'aquest tipus tingui en compte la participació de tots els agents que hi estan implicats: el projecte respon a les necessitats d'un territori, d'un entorn i d'una comunitat, i és per això que cal buscar espais d'intercanvi per a la participació de tots els agents en l'elaboració, la decisió i el disseny del projecte final.

Entenem que el territori o la comunitat necessiten el projecte per satisfer algunes de les seves necessitats, i de la mateixa manera, el projecte necessita la participació de totes les persones del territori on s'actuarà perquè aportin la seva experiència i expertesa en el tema. Serà de la bona entesa, participació i cooperació entre totes dues parts que es podrà garantir un projecte de qualitat, que acabi responent als objectius pel qual va ser dissenyat.

CRITERIS

- 35.** Que el projecte utilitzi estratègies de participació durant el seu desenvolupament.
- 36.** Que el projecte fomenti la participació de les persones en la gestió del medi o l'entorn.

Que el projecte utilitzi estratègies de participació durant el seu desenvolupament

La participació de tots els agents implicats en el projecte s'ha de preveure, organitzar i tenir en compte en totes les fases del pla de treball del projecte. Sense un bon programa de participació, no es pot garantir que les aportacions i les inquietuds fetes als espais de treball siguin recollides i considerades. Només així tothom se sentirà part del projecte.

Cal que tots els agents implicats (comunitat, entitat organitzadora del projecte, persones voluntàries, institucions...) coneguin els espais d'intercanvi en què podran participar activament, i també el contingut i el format d'aquests espais.

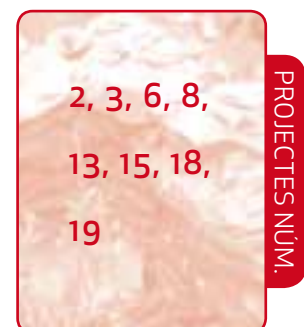
Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Hi ha dinàmiques i estratègies específiques que garanteixen bons processos participatius. Així mateix, hi ha persones i entitats expertes en

aquests temes, de manera que val la pena deixar-se aconsellar i demanar suport per aconseguir els resultats esperats.

Indicadors

- El projecte disposa d'un programa de participació de tots els agents implicats en el projecte.
- A l'hora d'elaborar el programa de participació es tenen en compte les diferents estratègies de participació conegudes.

Que el projecte fomenti la participació de les persones en la gestió del medi o l'entorn

Un dels objectius que persegueixen els projectes de voluntariat ambiental és que les persones voluntàries esdevinguin agents transformadors de la societat i ciutadans crítics i compromesos amb el seu territori. És per aquesta raó que el projecte que les persones voluntàries desenvolupen hauria de proporcionar-los els elements necessaris que els permetin ser conscients del seu rol dins la comunitat, i de la necessitat d'implicar-se en altres projectes de gestió del medi o l'entorn.

Cal que el projecte tingui definits els espais on es pot treballar la sensibilització amb les persones voluntàries i els recursos necessaris per desenvolupar aquest contingut amb qualitat. També és important utilitzar espais i converses informals per treballar la consciència i fomentar la implicació de les persones voluntàries en altres projectes.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

A banda de la participació i la implicació de les persones voluntàries, és important que el projecte de voluntariat ambiental sigui utilitzat per la comunitat i les institucions que l'acullen, per fomentar la participació d'aquests agents en la cura del medi en altres àmbits externs al projecte.

És interessant, doncs, que el projecte pugui dotar d'eines, recursos didàctics i exemples

d'actuació per tal que les comunitats aprenguin a participar activament de la gestió del seu entorn. Això ho podem aconseguir amb una bona difusió del projecte (prèviament i amb l'exposició dels resultats finals), obrint tasques del projecte a persones externes, donant visibilitat a les actuacions que es fan, convidant institucions...

1, 3, 8,
9, 11, 16,
18, 19

Indicadors

- Els voluntaris mostren interès pel projecte de voluntariat ambiental.
- Els voluntaris participen en altres projectes de voluntariat i gestió del medi o l'entorn.
- El projecte defineix accions comunicatives i activitats de sensibilització adreçades a la comunitat i a les institucions.

CRITERIS

- 37.** Que hi hagi un seguiment i una avaluació de les diferents parts del projecte.
- 38.** Que tots els implicats en el projecte participin en el seguiment i l'avaluació.
- 39.** Que hi hagi un seguiment i una avaluació de les persones voluntàries.

El seguiment i l'avaluació ens aproximem al coneixement del funcionament i els resultats dels projectes de voluntariat, i n'asseguren l'eficiència i l'eficàcia. De vegades, el seguiment i l'avaluació es tracten de manera conjunta, però no es pot oblidar que són conceptes i processos diferents que generen un tipus d'informació també diferent.

El seguiment del projecte proporciona informació de manera continuada sobre el desenvolupament de les diferents parts o aspectes del projecte, i sobre els progressos que es van assolint. Això es fa mitjançant la recollida i el tractament de la informació.

L'avaluació té lloc en els moments d'un projecte en què es reflexiona sobre els objectius marcats i es fa balanç de les actuacions fetes i dels resultats. Es fa a partir de la informació recollida i tractada durant el seguiment i amb les eines d'avaluació.

Un aspecte molt important dels projectes de voluntariat és el seguiment i l'avaluació dels participants, que sobre la base de criteris objectius establerts transversalment en totes les accions, permetrà saber el grau de compliment del compromís i de satisfacció de cadascú.

SEGUIMENT I AVALUACIÓ

FINALITATS

OBJECTIUS

CONTINGUTS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ
I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ
I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

TASQUES O
ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

COMUNICACIÓ
INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

DESvINCULACIÓ

Que hi hagi un seguiment i una avaluació de les diferents parts del projecte

Per tal d'anar veient com es desenvolupa el projecte i si respon als objectius marcats, no cal esperar al final. És important fer un seguiment continuat del funcionament de les diferents parts, que permeti detectar les disfuncions que hi pugui haver per tal de poder solucionar-les. Cal fer-la de manera sistemàtica i destinar-hi els recursos materials, humans i econòmics que calgui.

L'avaluació analitza els resultats dels projectes, comprova si realment s'adiuen als objectius del projecte i, per tant, a les expectatives esperades, i facilita un aprenentatge que millora la futura realització. No es redueix només a l'anàlisi dels resultats obtinguts durant el seguiment del projecte i al final, sinó que cal una actitud avaluadora durant tot el desenvolupament del projecte.

El seguiment i l'avaluació del projecte són responsabilitat dels responsables de la coordinació i han d'incloure tots els possibles agents que poden participar en un projecte de voluntariat, com ara les persones voluntàries, els referents tècnics, els usuaris i els beneficiaris.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Quan avaluem un projecte de voluntariat, cal tenir presents els aspectes següents: la pertinència (justificació del projecte en relació amb les necessitats territorials), l'eficiència (relació entre

els resultats i l'esforç fet), l'eficàcia (grau de consecució dels objectius), l'impacte, la viabilitat i el grau de satisfacció que el projecte dona a totes les persones implicades.

1, 2, 3, 4,
6, 9, 11, 13,
14, 18, 19

Indicadors

- Es fa un seguiment sistemàtic de les diferents parts del projecte.
- S'han definit indicadors mesurables i comparables dels objectius o els resultats del projecte.
- Es fa una avaluació, com a mínim, al final del projecte.

Que tots els implicats en el projecte participin en el seguiment i l'avaluació

En un projecte de voluntariat, a més de les persones voluntàries hi participen altres figures. Tots els possibles implicats en el projecte han de participar en el seguiment i l'avaluació. És necessari, doncs, definir estratègies i dissenyar mecanismes i recursos que ho facin possible.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Entre les possibles categories de persones implicades en un projecte de voluntariat podem trobar coordinadors de projectes, responsables i referents tècnics, usuaris, beneficiaris i associats, a més de les persones voluntàries. És molt probable que cadascuna tingui uns punts de vista propis i, per tant, una visió pròpia del funcionament

i la marxa del projecte. Cal, doncs, contrastar-los i ponderar-los de manera adequada.

La participació en la valoració del projecte i la possibilitat de fer propostes de millora de les actuacions és una bona manera de contribuir en la solució de les problemàtiques ambientals.

Indicadors

- Totes les persones implicades en el projecte poden participar en el seguiment i l'avaluació del projecte.
- Hi ha eines i mecanismes perquè totes les persones implicades en el projecte puguin fer-ne el seguiment i l'avaluació.

3, 4, 13,

16, 18, 19

PROJECTES NÚM.

Que hi hagi un seguiment i una avaluació de les diferents parts del projecte

Les persones voluntàries són l'agent principal dels projectes de voluntariat. El seguiment de la seva participació en el projecte és un aspecte clau de la gestió. Facilita la valoració del projecte i de la satisfacció de les persones voluntàries que hi participen.

El seguiment consisteix a establir un sistema que permeti recollir informació periòdicament i estructuradament, sempre igual, amb un format homogeni, de manera individualitzada i al llarg de tot l'itinerari de la persona voluntària a l'entitat. Això vol dir conèixer com els funciona la formació, les accions en què actuen o la participació.

L'avaluació de les diferents parts del projecte que facin les persones voluntàries ajuda a saber-ne el grau de satisfacció, com se senten en cadascuna i com les valoren.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

La finalitat de tota acció de voluntariat és aconseguir els objectius del projecte de voluntariat implantat mitjançant les accions i també assegurar la satisfacció de les persones voluntàries que hi participen. Avaluar aquestes persones sobre la base de criteris objectius establerts transversalment facilita conèixer-ne el grau de satisfacció.

Els responsables del seguiment i l'avaluació de les persones voluntàries han de ser capaços de tractar-les de manera diferent, tenint en compte les motivacions, les expectatives i la implicació de cadascuna.

2, 3, 4,

8, 11, 16,

18, 19

Indicadors

- Es fa el seguiment de les persones voluntàries en relació amb els diferents moments del projecte.
- Hi ha uns recursos destinats a fer el seguiment de les persones voluntàries.
- Hi ha sistemes d'avaluació de les persones voluntàries.

FINALITATS

OBJECTIUS

CONTINGUTS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ
I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ
I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

TASQUES O
ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I
AVALUACIÓ

En l'era de la comunicació, aquest és un element clau per aconseguir que qualsevol tipus de projecte tingui èxit. I encara més si aquest projecte, tal com passa en els projectes de voluntariat ambiental, demana per la pròpia naturalesa la participació i la col·laboració de diversos individus o entitats en forma de treball en xarxa.

En tot procés comunicatiu intervenen tres elements que cal tenir en compte a l'hora de dissenyar el pla de comunicació interna del projecte de voluntariat ambiental:

- **Missatge**, és a dir, la informació que cal transmetre. En els projectes de voluntariat ambiental distingirem entre la informació funcional (la que ens permet organitzar-nos i coordinar-nos) i la motivacional (molt lligada a aspectes com el reconeixement i la formació complementària, entre d'altres).
- **Emissor i receptor**. Cal plantejar-se en cada cas si es vol que el traspàs d'informació sigui unidireccional o permeti intercanviar amb agilitat els papers emissor-receptor.
- **Canal**, és a dir, el mitjà a través del qual es transmet la informació (trobades presencials, telèfon, intranet, correu electrònic...).

CRITERIS

40. Que hi hagi un pla de comunicació interna.

COMUNICACIÓ INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

DESvINCULACIÓ

Que hi hagi un pla de comunicació interna

A més dels àmbits de comunicació informals (moments de comunicació espontanis i no conduïts), tan necessaris i existents en qualsevol projecte i entitat, prèviament al desenvolupament cal identificar i definir clarament els canals de comunicació formals que es necessiten per a la comunicació interna entre els diferents agents implicats. Això ens permetrà intercanviar informació amb fluïdesa, fer el seguiment de les diverses parts del projecte i integrar millor totes aquestes persones en el projecte.

La tipologia de canals i la freqüència amb què s'hi provoca la comunicació dependrà de les necessitats de cada cas i del tipus concret de continguts que es vulgui transmetre. En general, però, serà bo aconseguir un bon equilibri entre les comunicacions vivencials i les virtuals.

Un cop conclòs el projecte concret o la vinculació d'un voluntari amb aquest, un bon pla de comunicació ha de permetre no perdre el vincle entre l'entitat i aquesta persona, de manera que quedi oberta la porta a futures col·laboracions.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Interessa que la comunicació, especialment la de coordinació, no sigui unidireccional: és important que la naturalesa del canal possibiliti la reciprocitat per poder rebre el *feedback* de les persones voluntàries i, en general, el de tots els agents implicats.

Cal valorar si es poden utilitzar els canals de comunicació ja existents a l'entitat, o si se n'han de crear de nous.

PROJECTES NÚM.

2, 6, 9, 11,

13, 14, 18

COMUNICACIÓ
INTERNA

Indicadors

- Hi ha un document en què s'explica el pla de comunicació interna del projecte.
- Hi ha diferents documents, a l'abast de tots els agents implicats, que recullen la informació tècnica i de coordinació del projecte.
- Hi ha alguna persona o equip de l'entitat responsable de la comunicació interna.
- Els canals de comunicació són coneguts i utilitzats per tots els agents que participen en el projecte.

FINALITATS

OBJECTIUS

CONTINGUTS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ
I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ
I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

TASQUES O
ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I
AVALUACIÓ

COMUNICACIÓ
INTERNA

RECONeixEMENT

DESvINCULACIÓ

CRITERIS

41. Que el projecte s'expliqui i es difongui dins l'entorn on es desenvolupa

La difusió fa referència a la comunicació externa de la tasca voluntària, a com s'explica i es transmet el valor del projecte de voluntariat ambiental a la resta de la societat.

Aquesta difusió ha de respondre bàsicament a dos objectius del projecte: la captació de persones voluntàries (tema ja tractat en l'apartat de Captació i selecció) i al reconeixement social de la tasca desenvolupada.

Per assolir els objectius buscats amb la difusió, caldrà que el disseny del projecte consideri totes les possibilitats pel que fa a canals i formes de comunicació, i tingui en compte tant les possibilitats econòmiques com la coherència i la sintonia amb l'entorn concret on el projecte pretén incidir.

DIFUSIÓ

Que el projecte s'expliqui i es difongui dins l'entorn on es desenvolupa

Si un dels objectius de qualsevol projecte ambiental és aconseguir cert impacte en l'àmbit social on participa, sembla clar que la difusió serà per força un element clau de l'èxit o el fracàs d'aquest projecte.

Cal considerar la difusió en la seva concepció més àmplia: des de la identificació de les persones voluntàries durant les accions que es portin a terme (per exemple, samarretes o altres elements identificatius), fins a la publicació del projecte de voluntariat als mitjans de comunicació. És important que l'àmbit de la difusió sigui coherent amb l'àmbit i els objectius del projecte en si. Per tant, cal explicar sempre quins són els valors ambientals vinculats al projecte.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

Mitjançant la difusió, incidim molt clarament en dos altres àmbits igual d'importants en la planificació del projecte de voluntariat ambiental: la captació de voluntaris i el reconeixement de la tasca feta.

En qualsevol pla de difusió és vital analitzar el públic objectiu al qual ens volem adreçar per centrar esforços en els canals que utilitza més.

PROJECTES NÚM.

1, 2, 6, 8,

9, 10, 11,

12, 14, 15,

18, 20

Indicadors

- Hi ha un document en què s'explica el pla de difusió del projecte.
- Els mitjans de comunicació en què es fan referències al projecte tenen un àmbit de difusió coherent amb els objectius del projecte.
- Hi ha una diversitat de mitjans de comunicació que es fan ressò del projecte (premsa, ràdio, televisió, xarxes socials...).
- Hi ha una persona responsable de la difusió del projecte en qüestió.
- Es fa difusió del projecte en totes les publicacions que fa l'entitat.
- Les persones voluntàries s'inclouen en alguna de les comunicacions (butlletí, revista...) que utilitza l'entitat fora de l'àmbit del projecte.

CRITERIS

- 42.** Que el projecte tingui previst un pla de reconeixement formal.

El reconeixement és una manera de demostrar l'agraïment de l'entitat amb les persones voluntàries. És necessari integrar-lo dins l'organització del projecte.

És important tenir present que ha de ser continu i permanent en tot el procés de voluntariat i ha d'anar més enllà de qüestions concretes, valorant la globalitat de l'aportació.

Les diverses tècniques de reconeixement es diferencien segons els dos punts següents:

- El grau de visibilitat. Diferenciem les tangibles: premis, cartes d'agraïment, regals..., de les intangibles, que depenen més de les relacions personals que l'organització estableix amb els voluntaris.
- El grau de formalitat. Diferenciem les actuacions establertes i planificades dins l'organització de l'entitat, de les més informals, del dia a dia, que agraeixen de manera directa l'aportació de la persona, i que es basen en l'estimació i el respecte.

Partint de la idea que qualsevol mètode de reconeixement és legítim si és sincer i coherent amb els valors i la manera d'actuar de l'entitat, en cada cas caldrà escollir la combinació d'aquests dos factors que es cregui més adient.

A causa de la diversitat de perfils i motivacions de les persones voluntàries, és important que les formes de reconeixement utilitzades per l'entitat siguin diverses.

RECONeixEMENT

Que el projecte tingui previst un pla de reconeixement formal

Cada projecte ha de determinar quin tipus de reconeixement proporcionarà al voluntariat d'acord amb els valors que promou. També ha de recollir els criteris sobre els quals es basa i els moments en què es duu a terme.

A banda del reconeixement més informal, com l'atenció personal i el tracte directe, les felicitacions de manera explícita o la participació en trobades lúdiques, cal preveure un reconeixement més formal. Per fer-ho, hi ha diverses fórmules:

- Organitzar esdeveniments de reconeixement.
- Crear apartats en les memòries, webs o revistes de les organitzacions, explicant la tasca feta per les persones voluntàries.
- Documentar i donar visibilitat als resultats de les tasques.
- Permetre la participació gratuïta del voluntariat en activitats de l'organització.
- Lliurar certificats de participació.
- Establir un pla de formació permanent.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

La pràctica ens demostra que aquest tema és molt important per a les persones voluntàries, encara que, per definició, la tasca que fan sigui desinteressada.

Donar l'oportunitat a les persones voluntàries de formar-se en alguns aspectes que poden

anar més enllà dels temes tractats en el projecte, qüestió que es pot preveure dins el marc de la formació complementària, pot ser una molt bona manera d'agrair-los la col·laboració.

Indicadors

- L'organització disposa d'un pla de reconeixement formal del voluntariat.
- En tots els productes de difusió de l'entitat (memòria, web...) es fa menció explícita de les tasques fetes per les persones voluntàries.

FINALITATS

OBJECTIUS

CONTINGUTS

ORGANITZACIÓ

CAPTACIÓ
I SELECCIÓ

INCORPORACIÓ
I VINCULACIÓ

FORMACIÓ

CRITERIS

TASQUES O
ACTUACIONS

RECURSOS

PARTICIPACIÓ

SEGUIMENT I
AVALUACIÓ

COMUNICACIÓ
INTERNA

DIFUSIÓ

RECONeixEMENT

CRITERIS

- 43.** Que el procés de desvinculació de les persones voluntàries estigui estipulat.
- 44.** Que l'entitat mantingui la relació amb la persona voluntària després del procés de desvinculació.

La desvinculació implica la desaparició del compromís entre l'entitat i la persona voluntària, i es pot tractar d'una decisió acordada o d'una decisió unilateral presa per qualsevol de les dues parts.

Les organitzacions han de ser conscients que aquest moment forma part de la trajectòria de la persona voluntària i cal gestionar-lo com una etapa més en el cicle del voluntariat. Cal utilitzar-lo en positiu per reflexionar al voltant de la gestió feta.

A més, la desvinculació de l'organització no implica necessàriament la desaparició de tot tipus de relació amb l'entitat: hi ha maneres d'aprofitar l'experiència i la saviesa de les persones que han estat voluntàries, per exemple en la formació de noves incorporacions o en aportacions per a la millora de la gestió del projecte.

Hi ha múltiples instruments per gestionar la sortida de les persones voluntàries de l'entitat: entrevista de sortida, enquesta de valoració, conversa telefònica, enviament de carta... Aquests instruments han de ser una font d'informació per ajudar a millorar la gestió del voluntariat en l'organització. Però això només serà possible si la informació està sistematitzada, és homogènia i comparable i, per tant, és pot analitzar.

DESVINCULACIÓ

Que el procés de desvinculació de les persones voluntàries estigui estipulat.

L'organització ha de tenir clars els instruments de gestió de la sortida que vol fer servir, i un cop triats, els ha de sistematitzar.

Pel bé del projecte, interessa saber els motius de la desvinculació i acordar com continua la relació amb la persona voluntària.

Un dels instruments més utilitzats és l'entrevista personal. Perquè sigui eficaç, és bo tenir una persona assignada com a responsable de portar aquest tema. També ho és comptar amb un guió que ens permeti recollir la informació més significativa de manera sistemàtica. Aquesta informació també pot ajudar a fer el seguiment del funcionament del projecte i a detectar disfuncions.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

L'entrevista de sortida també es pot considerar una acció de reconeixement, d'agraïment de la tasca que ha dut a terme la persona voluntària.

En els casos en què la desvinculació no tingui lloc per falta de motivació, pot ser interessant suggerir a la persona voluntària altres projectes on podria participar.

Indicadors

- Dins l'organització hi ha un responsable de la gestió de la sortida de les persones voluntàries.
- Hi ha un document que recull els motius de la desvinculació de les persones voluntàries.
- Hi ha un informe periòdic en relació amb la informació obtinguda en les entrevistes i les valoracions.

Que l'entitat mantingui la relació amb la persona voluntària després del procés de desvinculació

En general, pot ser interessant mantenir la relació entre l'entitat i les persones voluntàries que han decidit deixar de participar en el projecte.

Es tracta de tenir presents en el dia a dia el col·lectiu de persones que ha fet voluntariat en l'organització, per tal de mantenir la vinculació i també aprofitar i reconèixer l'experiència assolida. A més, els voluntaris que han passat per les entitats en poden donar referències a altres persones susceptibles d'esdevenir persones voluntàries. Si mantenen el vincle amb l'entitat, és més fàcil que puguin exercir correctament aquesta funció.

Hi ha moltes maneres possibles de mantenir la vinculació, per exemple:

- Participar en trobades de l'organització.
- Participar com a persona formadora.
- Col·laborar amb l'entitat com a persona associada.
- Fer col·laboracions de caràcter puntual.
- Participar en els canals de comunicació de l'organització.

Comentaris o aspectes que cal tenir en compte

La celebració d'alguns actes de commemoració poden ser una bona oportunitat per retrobar

persones voluntàries que havien participat en projectes de l'entitat.

Indicadors

- Es proposen diverses opcions per mantenir el contacte amb l'entitat a la persona voluntària que es desvincula.
- L'entitat té previstos diversos actes en què es conviden les antigues persones voluntàries.

Quadre resum de criteris i indicadors

CRITERIS

FINALITATS

1 Que la finalitat del projecte estigui ben definida.

OBJECTIUS

2 Que el projecte respongui a les necessitats de l'entorn on es desenvolupa.

3 Que el projecte respongui a les necessitats i les relacions de les persones que el desenvolupen.

4 Que el projecte pretengui millorar el coneixement que les persones tenen del seu entorn.

5 Que el projecte fomenti la vinculació i la implicació de les persones amb el seu entorn.

6 Que el projecte fomenti la capacitat d'anàlisi de la realitat i el pensament crític.

CONTINGUTS

7 Que els continguts del projecte estiguin ben definits.

8 Que els continguts del projecte siguin ambientalment rellevants.

9 Que els continguts del projecte siguin socialment significatius.

10 Que sigui clara l'organització de totes les persones implicades en el projecte.

11 Que siguin clares les responsabilitats i les funcions de totes les persones implicades en el projecte.

ORGANITZACIÓ

12 Que estigui definida la relació entre les persones voluntàries i coordinació.

13 Que estigui definida la durada del projecte.

CAPTACIÓ I SELECCIÓ

14 Que estigui definit el procés de captació de les persones voluntàries.

15 Que estiguin definits els perfils de les persones voluntàries.

16 Que estiguin definits els perfils dels coordinadors.

- La finalitat del projecte es correspon amb la missió de l'entitat.
  - El projecte recull la finalitat amb què s'ha creat.
  - Es fa un seguiment periòdic del grau de compliment de la finalitat.
-
- Hi ha unes necessitats de l'entorn detectades.
  - El projecte respon a l'anàlisi de les necessitats de l'entorn.
-
- Es fa un recull de les necessitats i les motivacions personals de les persones voluntàries.
  - Es tenen en consideració les necessitats i les motivacions personals de les persones voluntàries.
-
- Es duu a terme un programa, o activitats de formació específica, sobre el que les accions del projecte representaran per a l'entorn.
  - Es duu a terme un programa, o activitats de formació complementària, sobre diferents temes relacionats amb l'entorn.
-
- El projecte es desenvolupa en un espai proper a les persones voluntàries per aprofitar la vinculació i la coneixença que tenen del seu entorn.
  - El projecte té moments en què les persones voluntàries poden expressar la seva opinió respecte a les actuacions que es poden fer, i així es dona resposta a la seva implicació.
  - L'entitat té coneixement d'altres projectes que es desenvolupen en el mateix entorn.
  - L'entitat té informació d'altres projectes d'altres llocs que tracten els mateixos temes.
-
- S'organitzen debats amb els diferents participants del projecte.
  - S'observa si hi ha un canvi d'actituds en els participants abans i després de participar en el projecte.
-
- El projecte disposa d'una relació de continguts associats ben definits.
  - Totes les persones implicades en el projecte tenen clar els temes que es treballen.
-
- El projecte treballa en temes o aspectes ambientalment significatius.
  - El projecte fa una aportació interessant des del punt de vista ambiental a l'entorn en què es desenvolupa.
  - El projecte es pot adaptar i tractar els temes que en un moment determinat són més interessants.
-
- La realització del projecte representa una millora per a la societat en què es desenvolupa.
  - El projecte explica l'aportació que fa a la societat.
-
- En la descripció del projecte hi ha l'organigrama, on es veu clarament l'organització de les persones que hi participen i els fluxos de relació entre elles.
-
- En la descripció del projecte es descriuen les responsabilitats de cadascuna de les persones implicades en el projecte i la seva dedicació.
  - En la descripció del projecte es defineixen les relacions i els fluxos d'informació entre aquestes persones.
  - Totes les persones implicades en el projecte coneixen les responsabilitats i funcions que tenen respecte a les actuacions, la formació i la participació.
  - En el projecte es defineixen els llocs que seran ocupats per persones remunerades i els que ho seran per persones voluntàries.
-
- En la descripció del projecte es defineixen els espais de relació entre la coordinació i la resta de l'equip.
  - Hi ha un calendari establert de reunions i de sessions de treball conjuntes.
-
- En la descripció del projecte se n'explica i se'n justifica la durada.
  - El projecte disposa d'un calendari en què hi ha marcades les diferents fases del pla de voluntariat.
-
- En la descripció del projecte està definit el procés de captació.
  - Hi ha documents o recursos pensats per fer la captació.
-
- El projecte té un catàleg d'acció voluntària amb la descripció dels perfils.
  - El projecte disposa d'una descripció dels perfils associats a les diferents tasques o actuacions que es duen a terme.
  - En la descripció del projecte s'explicita quin és el perfil de la persona o persones que porten la coordinació.

CRITERIS

CAPTACIÓ I SELECCIÓ CONTINUACIÓ

17 Que estiguin definits els criteris de selecció de les persones voluntàries.

18 Que es compleixi la llei de protecció de dades personals i drets d'imatge.

INCORPORACIÓ I VINCULACIÓ

19 Que estigui establert el procés d'acollida de les noves persones voluntàries.

20 Que estigui formalitzada la vinculació entre les persones voluntàries i l'entitat promotora del projecte.

FORMACIÓ

21 Que hi hagi un programa de formació.

22 Que hi hagi activitats de formació inicial.

23 Que hi hagi activitats de formació específica per cada acció voluntària.

24 Que hi hagi activitats de formació permanent sobre diferents temes.

25 Que el pla de formació incorpori l'aprenentatge de coneixements, habilitats i valors.

TASQUES O ACTUACIONS

26 Que les tasques o actuacions responguin als objectius del projecte.

27 Que les tasques o actuacions estiguin ben definides.

28 Que els recursos materials i humans utilitzats siguin els adequats.

29 Que les tasques s'adaptin a les diferents capacitats i interessos dels participants.

30 Que la seqüència de funcionament de les tasques estigui definida i estructurada

31 Que les tasques o actuacions es desenvolupin tenint en compte els criteris de sostenibilitat

- En la descripció del projecte es parla de com es farà la selecció i dels criteris que es tindran en compte en el moment de fer-se.
- Es fan entrevistes personals a les persones que volen ser voluntàries.
- Hi ha un document que recull el resultat de les entrevistes.
- En els fulls d'inscripció o adhesió al projecte hi ha un apartat on es fa referència a aquest tema.
- Hi ha un full amb què els participants autoritzen l'ús de les seves dades personals per al funcionament del projecte.
- Els registres de dades que s'utilitzen tenen control administratiu.
- Hi ha un full amb què els participants autoritzen l'ús de la seva imatge per al funcionament i la difusió del projecte.
- En la descripció del projecte es concreta com serà el procés d'acollida de les noves persones voluntàries.
- Hi ha una persona responsable del procés d'acollida.
- Hi ha un manual d'acollida en què es recullen les característiques de l'entitat, la definició i els objectius del projecte, l'organització i el funcionament, les actuacions que s'han de dur a terme, el programa de formació, etc.
- Hi ha un document de vinculació o de compromís entre l'entitat i la persona voluntària.
- En el desenvolupament del projecte hi ha previst un moment per signar el compromís o acord mutu.
- En la descripció del projecte s'expliciten els drets i els deures de les persones voluntàries, a més dels de l'entitat.
- Es destina un moment de l'etapa d'incorporació a parlar dels drets i els deures de les persones voluntàries, a més dels de l'entitat.
- Al full de compromís hi ha la relació dels drets i els deures de les persones voluntàries.
- L'entitat que desenvolupa el projecte té contractada una pòlissa d'assegurança de risc d'accident i malaltia, i de responsabilitat civil a nom de les persones voluntàries vinculades al projecte.
- L'entitat disposa de política de formació.
- El projecte té un programa de formació definit.
- El programa de formació té en compte les necessitats formatives de les persones voluntàries.
- Es fa un seguiment i una avaluació del programa de formació i de les diferents accions formatives.
- El projecte té una formació inicial definida.
- Es fa un seguiment i una valoració de la formació inicial per tal d'anar-la millorant.
- Hi ha formacions específiques definides per cada acció voluntària.
- Es fa un seguiment i una valoració de les formacions específiques per tal d'anar-les millorant.
- Hi ha canals per recollir les necessitats formatives específiques.
- Hi ha formacions complementàries definides.
- Es fa un seguiment i una valoració de les activitats de formació complementària per tal d'anar-les millorant.
- Es tracten temes vinculats a coneixements, habilitats i valors en les formacions inicials, en les formacions específiques i en les formacions complementàries.
- Les tasques que es desenvolupen responen als objectius del projecte.
- Disposem d'indicadors que ens permeten valorar el grau d'assoliment dels objectius.
- Les tasques estan ben definides al projecte, amb una explicació i les instruccions per desenvolupar-les.
- A l'hora de definir les tasques es compta amb assessorament tècnic.
- Les persones voluntàries disposen de la informació corresponent a les tasques que han de dur a terme.
- Es preveu un espai previ on organitzar les tasques.
- Els referents són fàcilment localitzables i accessibles durant l'execució de la tasca.
- En el moment d'elaborar el projecte es fa una previsió del nombre de persones voluntàries necessàries per a cada tasca.
- Es fa una captació de la quantitat de persones voluntàries adequada en relació amb les que es necessiten per dur a terme les tasques.
- Es fa una previsió dels materials i els espais necessaris per a les diverses tasques del projecte.
- El projecte conté la planificació seqüenciada temporalment del conjunt de tasques.
- El projecte conté la planificació seqüenciada temporalment del conjunt de tasques.
- El disseny i l'execució de les tasques té en compte els criteris de sostenibilitat.

CRITERIS

RECURSOS

- 32) Que els recursos que s'utilitzin permetin desenvolupar el projecte.
- 33) Que els recursos que s'utilitzin siguin coherents amb els criteris de sostenibilitat.
- Que es facin servir amb cura totes les dades i informacions utilitzades i obtingudes.

34)

PARTICIPACIÓ

- 35) Que el projecte utilitzi estratègies de participació durant el seu desenvolupament.
- 36) Que el projecte fomenti la participació de les persones en la gestió del medi o l'entorn.

SEGUIMENT I AVALUACIÓ

- 37) Que hi hagi un seguiment i una avaluació de les diferents parts del projecte.
- 38) Que tots els implicats en el projecte participin en el seguiment i l'avaluació.

- 39) Que hi hagi un seguiment i una avaluació de les persones voluntàries.

COMUNICACIÓ INTERNA

- 40) Que hi hagi un pla de comunicació interna.

DIFUSIÓ

- 41) Que el projecte s'expliqui i es difongui dins l'entorn on es desenvolupa.

RECONeixEMENT

- 42) Que el projecte tingui previst un pla de reconeixement formal.

DESVINCULACIÓ

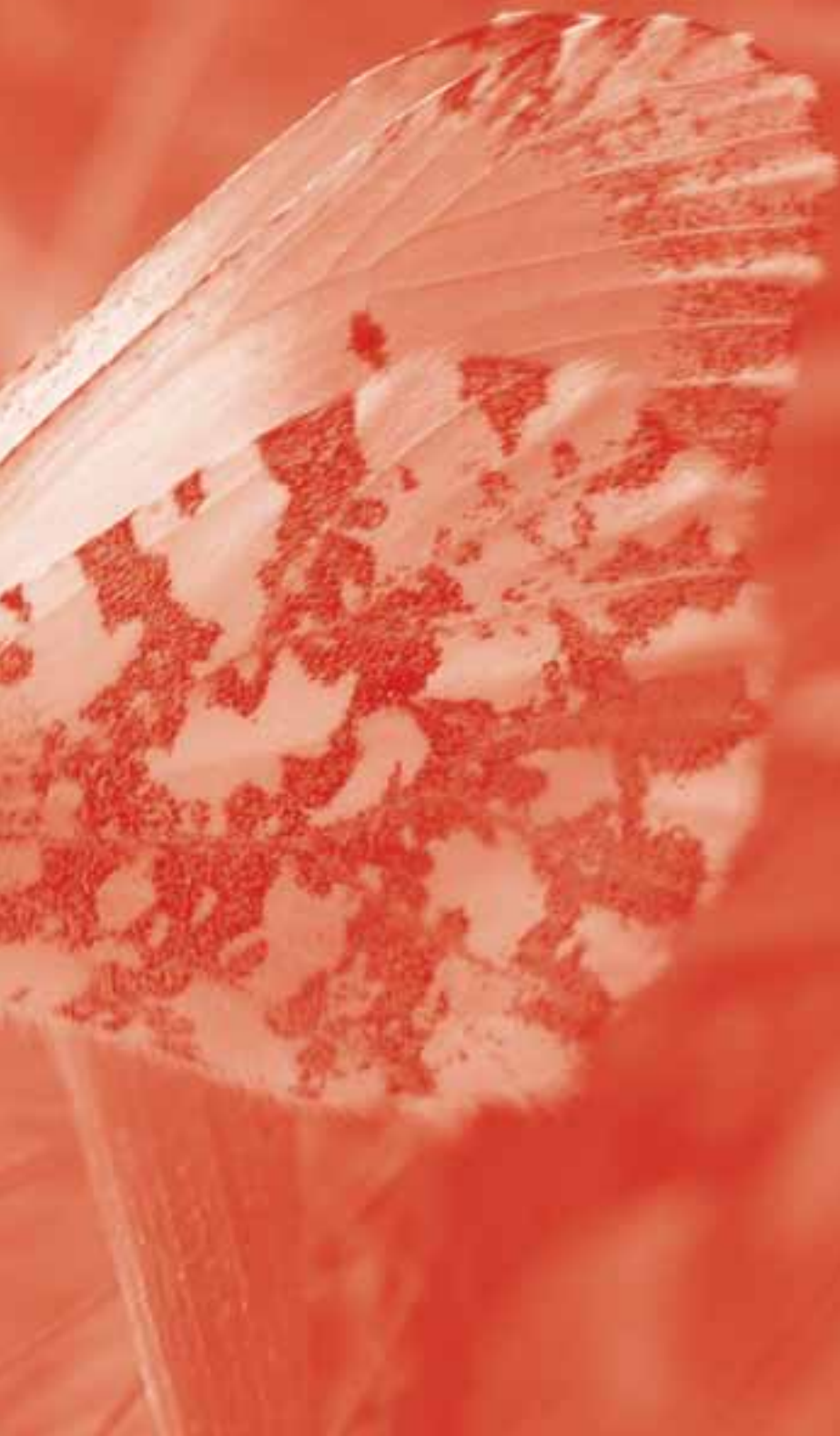
- 43) Que el procés de desvinculació de les persones voluntàries estigui estipulat.
- 44) Que l'entitat mantingui la relació amb la persona voluntària després de la desvinculació.

- Quan es dissenya el projecte, es valora quins són els recursos materials i humans necessaris més adients.
- Es preveu la possibilitat de crear recursos propis del projecte per millorar-ne el funcionament.
- La quantitat de recursos utilitzats (energia, materials, alimentació, béns...) s'adequa a les necessitats del projecte.
- A l'hora de seleccionar i utilitzar els recursos es tenen en compte els criteris de sostenibilitat.
- Els recursos permeten i faciliten el desenvolupament correcte del projecte.
- La informació i les dades que s'utilitzen durant el projecte han estat contrastades amb diferents experts, dels quals se'n referencia l'autoria.
- La informació i les dades obtingudes són tractades amb cura, respecte i rigor.
- El compromís de les persones voluntàries recull els deures de confidencialitat de la informació rebuda i coneguda durant l'activitat.
- El projecte disposa d'un programa de participació de tots els agents implicats en el projecte.
- A l'hora d'elaborar el programa de participació es tenen en compte les diferents estratègies de participació conegudes.
- Els voluntaris mostren interès pel projecte de voluntariat ambiental.
- Els voluntaris participen en altres projectes de voluntariat i gestió del medi o l'entorn.
- El projecte defineix accions comunicatives i activitats de sensibilització adreçades a la comunitat i a les institucions.
- Es fa un seguiment sistemàtic de les diferents parts del projecte.
- S'han definit indicadors mesurables i comparables dels objectius o els resultats del projecte.
- Es fa una avaluació, com a mínim, al final del projecte.
- Totes les persones implicades en el projecte poden participar en el seguiment i l'avaluació del projecte.
- Hi ha eines i mecanismes perquè totes les persones implicades en el projecte puguin fer-ne el seguiment i l'avaluació.
- Es fa el seguiment de les persones voluntàries en relació amb els diferents moments del projecte.
- Hi ha uns recursos destinats a fer el seguiment de les persones voluntàries.
- Hi ha sistemes d'avaluació de les persones voluntàries.
- Hi ha un document en què s'explica el pla de comunicació interna del projecte.
- Hi ha diferents documents, a l'abast de tots els agents implicats, que recullen la informació tècnica i de coordinació del projecte.
- Hi ha alguna persona o equip de l'entitat responsable de la comunicació interna.
- Els canals de comunicació són coneguts i utilitzats per tots els agents que participen en el projecte.
- Hi ha un document en què s'explica el pla de difusió del projecte.
- Els mitjans de comunicació en què es fan referències al projecte tenen un àmbit de difusió coherent amb els objectius del projecte.
- Hi ha una diversitat de mitjans de comunicació que es fan ressò del projecte (premsa, ràdio, televisió, xarxes socials...).
- Hi ha una persona responsable de la difusió del projecte en qüestió.
- Es fa difusió del projecte en totes les publicacions que fa l'entitat.
- Les persones voluntàries s'inclouen en alguna de les comunicacions (butlletí, revista...) que utilitza l'entitat fora de l'àmbit del projecte.
- L'organització disposa d'un pla de reconeixement formal del voluntariat.
- En tots els productes de difusió de l'entitat (memòria, web...) es fa menció explícita de les tasques fetes per les persones voluntàries.
- Dins l'organització hi ha un responsable de la gestió de la sortida de les persones voluntàries.
- Hi ha un document que recull els motius de la desvinculació de les persones voluntàries.
- Hi ha un informe periòdic en relació amb la informació obtinguda en les entrevistes i les valoracions.
- Es proposen diverses opcions per mantenir el contacte amb l'entitat a la persona voluntària que es desvincula.
- L'entitat té previstos diversos actes en què es conviden les antigues persones voluntàries.

8

Un cop d'ull a la realitat

Introducció

Es calcula que a Catalunya hi ha aproximadament 700.000 persones majors de 16 anys que duen a terme alguna activitat de voluntariat. Aquestes persones voluntàries, que augmenten any rere any, vinculen majoritàriament la seva tasca a associacions amb finalitats socials, de lleure i culturals. Per contra, la participació de voluntariat en entitats de l'àmbit del medi ambient és baixa. Per tal de canviar aquesta situació creiem que, entre altres coses, cal crear recursos útils per a les organitzacions o persones voluntàries que vulguin desenvolupar projectes de qualitat en aquest sector.

A continuació us presentem una mostra dels projectes de voluntariat ambiental que actualment s'estan fent a Catalunya. És el resultat de la crida que va fer l'equip redactor, a través de la XVAC, a diferents entitats que duen a terme pro-

postes en aquest àmbit. A cadascuna se li va demanar que escollís els projectes que considerava més destacats. Un cop triats, havien d'analitzar cada projecte i veure si complia o no els 44 criteris de qualitat que els vam proposar. Per fer-ho, se'ls va passar una bateria de preguntes.

Tot seguit trobareu les **fitxes** dels vint projectes que van seleccionar les entitats que van respondre a la demanda. L'anàlisi dels resultats que veurem a l'apartat **Algunes impressions** ens ha permès conèixer a grans trets l'estat del voluntariat ambiental a Catalunya. Aquest cop d'ull a la realitat ens mostra tant els punts forts com els aspectes que cal millorar que comparteixen els diferents projectes.

En cada fitxa trobareu la informació següent:

Nom del projecte

Descripció del projecte

Ubicació geogràfica

Nom de l'entitat

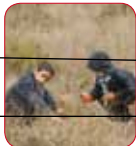
Dades de contacte

1
APADRINAMENT DEL TRAMBAIX DE LA RIERA DE RAJADELL

Ubicació geogràfica: Manresa, Bages.

Breu descripció del projecte

Projecte realitzat entre el 2008 i el 2012 en col·laboració amb l'associació Meandre i l'Ajuntament de Manresa dins el macroprojecte «Anella Verda» de Manresa. La riera de Rajadell manté un paisatge agroforestal destacat i bastant rar a la comarca del Bages. A més, per la proximitat a la ciutat, és un dels indrets més freqüentats per esportistes, excursionistes i famílies que volen anar a passejar entre la natura. Les actuacions dutes a terme per l'agrupament han estat jornades de neteja, desbrossament de camins, arranjament una rampa per bicicletes, marcatge d'itineraris de natura, plantacions i instal·lació de caixes niu.

Contacte
Mevons Escoltes i Guies de Catalunya
Agrupament Escolta i Guia Antoni Gaudí

C/ Sant Cristòfol, 44-46
 08243 Manresa
 93 280 06 72
www.escoltesiguies.cat

CRITERIS
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44

Valoració dels criteris de qualitat:

- Es compleix
- Es compleix parcialment
- No es compleix

APADRINAMENT DEL TRAM BAIX DE LA RIERA DE RAJADELL

1

Ubicació geogràfica: Manresa, Bages.

Breu descripció del projecte

Projecte realitzat entre el 2008 i el 2012 en col·laboració amb l'associació Meandre i l'ajuntament de Manresa dins el macroprojecte «Anella Verda» de Manresa. La riera de Rajadell manté un paisatge agroforestal destacat i bastant rar a la comarca del Bages. A més, per la proximitat a la ciutat, és un dels indrets més freqüentats per esportistes, excursionistes i famílies que volen anar a passejar entre la natura. Les actuacions dutes a terme per l'agrupament han estat jornades de neteja, desbrossament de camins, arranjamet una rampa per bicicletes, marcatge d'itineraris de natura, plantacions i instal·lació de caixes niu.

Contacte

**Minyons Escoltes i Guies de Catalunya
Agrupament Escolta i Guia Antoni Gaudí**

C/ Sant Cristòfol, 44-46
08243 Manresa
93 280 06 72
www.escoltesiguies.cat

CRITERIS

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

Breu descripció del projecte

La Biciescola és un projecte formatiu encaminat a descobrir la bicicleta tant per afavorir una mobilitat sostenible com per fomentar una activitat física diària a l'entorn urbà. Fomenta la convivència a l'espai públic, la seguretat, la cohesió social i la qualitat de vida.

L'escola ensenya a pujar a la bicicleta per primera vegada en edat adulta a les persones que desitgen experimentar el plaer de pedalar. A més, organitza sortides guiades i tallers monogràfics per incorporar la cultura de la bicicleta a la ciutat.

El paper dels voluntaris és el d'acompanyament puntual als alumnes durant els itineraris guiats de circulació per la ciutat.

Ubicació geogràfica: Barcelona, Barcelonès.

Contacte

Bicicleta Club de Catalunya (BACC)

C/ Sant Vicenç, 21 baixos

08001 Barcelona

93 280 06 72

biciescola@bacc.cat

www.biciescola.cat

www.bacc.cat

BOSCOS DE MUNTANYA

3

Breu descripció del projecte

L'Associació d'Amics del Projecte Boscos de Muntanya és una associació sense ànim de lucre formada per un equip de persones vinculades al bosc. Els objectius de l'entitat són mantenir, tenir cura i protegir el bosc i el paisatge en l'àmbit de muntanya, mitjançant actuacions de silvicultura i gestió forestal, a més de tasques de difusió pública de la importància dels boscos com a ecosistema i de la seva conservació.

El Projecte Boscos de Muntanya surt de la idea i la metodologia que fa més de 25 anys es duu a terme a la Fundació Bergwaldprojekt-Suïssa, i que es basa en estades setmanals de voluntariat a diferents comarques pirinenques.

Ubicació geogràfica: Pallars Sobirà, Val d'Aran i Cerdanya.

Contacte
Associació d'Amics del Projecte
Boscos de Muntanya

C/ de la Farga 3, 1r 2a
25595 Llavorsí
973 622 247
info@projecteboscos.cat
www.projecteboscos.cat

BERGWALD
PROJEKT

CRITERIS

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44

CRITERIS

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44

Ubicació geogràfica: Diversa, segons cada camp.

Breu descripció del projecte

Els participants d'un camp de treball internacional són un conjunt de 25 joves amb edats compreses entre els 18 i els 35 anys, procedents de països de tot el món. L'equip dirigent del camp està format per 3 educadors, amb expertesa en el camp del lleure i l'educació ambiental. Al llarg dels 15 dies de durada del camp s'organitzen grups de treball per dur a terme les tasques ambientals, amb entorns d'actuació autònoms i diferents. Cada grup de treball està dirigit i coordinat per un dels educadors del camp de treball i per tècnics locals.

Contacte

Fundació Catalana de l'Esplai (FCE)

Edifici CENTRE ESPLAI
C/ Riu Anoia, 42-54
08820 El Prat de Llobregat
934 747 474
acc@esplai.org
www.esplai.org

CAMPS DE TREBALL INTERNACIONALS

4

CAN MORAGUES, EL RETORN

5

Breu descripció del projecte

Projecte de voluntariat per a la restauració de la finca de Can Moragues, un espai agrícola d'unes 30 hectàrees gestionat en custòdia per la Fundació Emys. El projecte se centra a desenvolupar diversos projectes de restauració de l'espai que representen el foment de la cultura, el teixit social i la conservació de la biodiversitat. A més, la metodologia de treball fa que sigui un projecte multicultural intergeneracional i multidisciplinari enfocat cap al desenvolupament sostenible, la conservació de la biodiversitat i el foment del teixit social i cultural del territori.

Contacte
Fundació Emys

fundació **Emys**
tercer i quart dels primers naturals

Ctra. Santa Coloma 12, 1r 1a
17421 Riudarenes
972 16 49 57
www.fundacioemys.com

Selva
Alimentació ecològica
de la Selva

Ubicació geogràfica: Riudarenes, Selva.

CRITERIS

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

CRITERIS
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44

CBMS CATALAN BUTTERFLY MONITORING SCHEME, SEGUIMENT DE PAPALLONES DIÛRNES DE CATALUNYA

6

Ubicació geogràfica: Catalunya.

Breu descripció del projecte

Projecte de seguiment de les poblacions de papallones, seguint el model britànic d'on va prendre el nom. L'objectiu és conèixer amb precisió els canvis d'abundància de les papallones a partir de la repetició setmanal de censos visuals al llarg de transectes fixos, per tal de relacionar-los posteriorment amb diferents factors ambientals.

Contacte
Museu de Ciències Naturals de Granollers
 C/ Paludàries, 102
 "Jardins d'Antoni Jonch i Cuspinera"
 08402 Granollers
 938 709 651
 m.granollers.cn@diba.cat
 www.catalanbms.org

PROJECTES

CONSTRUCCIÓ D'UNA BASSA PER AFAVORIR LA POBLACIÓ DE SALAMANDRA DE COLLSEROLA

7

Breu descripció del projecte

La font de la Marquesa (Collserola) conserva una població de salamandra (*Salamandra salamandra*) que està patint una disminució a causa, probablement, de la precarietat dels punts d'aigua existents. El projecte, que ha comptat amb la col·laboració dels Voluntaris de Collserola i una subvenció de l'Ajuntament de Barcelona, ha consistit en la neteja de l'indret i la construcció d'una bassa de totxana i pedra de 2 x 3 m i 80 cm de profunditat, impermeabilitzada amb lona de butil. La bassa s'alimenta de l'aigua de la font a través d'una canonada. El projecte inclou el reforçament de la població de salamandres amb exemplars portats d'espais propers.

Ubicació geogràfica: Serra de Collserola, Barcelonès.

Contacte
Galanthus, estudi i divulgació del Medi Ambient

Crta. de Juià, 46
17460 Celrà
972 492 563
info@asgalanthus.org
www.asgalanthus.org

CRITERIS

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44

Ubicació geogràfica: Viladrau, Osona.

Breu descripció del projecte

Rehabilitació de la masoveria de l'ermita de l'Erola per mitjà de camps de treball, voluntaris i activitats d'aprenentatge-servei amb escolars. L'objectiu de la rehabilitació és utilitzar la masoveria com a refugi o equipament per fer-hi activitats d'educació ambiental, en què tinguin prioritat infants i joves en situació de risc d'exclusió social.

És un projecte cooperatiu de custòdia de patrimoni entre la Fundació Vincles i la parròquia de Viladrau i el bisbat de Vic. També té el suport del Parc Natural del Montseny, empreses i entitats.

Contacte

Fundació Vincles, participació, educació i sostenibilitat

Travessera de Puig-Torrat, 2
17406 Viladrau
938 849 131
vinclesfundacio@gmail.com
<http://www.vinclesfundacio.cat>

FEM SERVEIS ALS CAMPAMENTS!

9

Ubicació geogràfica: Catalunya.

Breu descripció del projecte

El servei Campaments i Més de MEG promou, entre les entitats de lleure que acampen a la seva xarxa de terrenys, serveis al medi natural i rural. El servei Campaments i Més gestiona els contactes entre els grups interessats i les contraparts locals, que són les que organitzen els serveis. Hi ha dos tipus de serveis: serveis al medi natural en tres espais de la geografia catalana, en col·laboració amb els parcs naturals del Cadí-Moixeró i l'Alt Pirineu i l'Associació Mediambiental la Sínia; i serveis de manteniment i millora d'instal·lacions a diversos terrenys d'acampada.

Minyons Escoltes i Guies de Catalunya Servei Campaments i Més

Rambla Mossèn Jacint Verdaguer, 10
08197 Valldoreix-Sant Cugat del Vallès
935 902 700
mediambient@campaments.cat
www.campaments.cat

CRITERIS

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44

CRITERIS

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44

FES REVIURE EL RIPOLL

10

Breu descripció del projecte

El projecte «Fes reviure el Ripoll» va néixer amb la intenció de recuperar l'espai fluvial del riu que passa per Sabadell. Consta de dues parts: la revegetació del tram que tenim en custòdia i el foment de la fauna.

S'han plantat 45 espècies autòctones diferents, i es treballa per eliminar espècies exòtiques vegetals. S'han adequat cinc basses temporals i s'han col·locat caixes niu.

Tot el procés s'ha desenvolupat amb la participació de voluntariat, unes 1.500 persones, tant de la massa social, com de persones que han acudit a participar-hi al riu.

S'ha dut a terme amb ànim de recerca en mètodes i materials per a la revegetació de les riberes mediterrànies.

Ubicació geogràfica: Riu Ripoll al seu pas per Sabadell, Vallès Occidental.

Contacte
ADENC (Associació per la Defensa i l'Estudi de la Natura)

Ca l'Estruch
 C/ Sant Isidre, 140
 08208 Sabadell
 937171 887
 correu@adenc.cat
 www.adenc.cat

PROJECTES

Ubicació geogràfica: Lleida, Segrià.

Breu descripció del projecte

Fira Natura va néixer el 1999 i des d'aleshores s'ha celebrat cada any de manera ininterrompuda.

És un esdeveniment en què, durant un cap de setmana, es desenvolupen valors i criteris respectuosos amb el medi ambient, tant pel que fa a l'organització com a l'execució.

En cada edició hi participen més de 100 expositors i, a més, l'oferta es complementa amb tallers, conferències i projeccions relacionades amb el medi ambient.

La presència d'aproximadament 13.000 visitants en l'última edició la converteix en la segona fira del sector ambiental més important dels Països Catalans. Una peça clau del seu bon desenvolupament recau en el voluntariat que la fa funcionar sota criteris socials.

Contacte
IPCENA (Institució de Ponent per a la Conservació i l'Estudi de l'Entorn Natural)

Pl. dels Gramàtics 2, baixos
 25002 Lleida
 973 263 793
 firanatura@ipcena.org
 firanatura@gmail.com
 www.ipcena.org

CRITERIS

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44

CRITERIS

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44

Ubicació geogràfica: Curs baix del riu Gaià i entorn natural de Tamarit, Tarragonès.

FOMENT DEL VOLUNTARIAT AL CURS BAIX DEL RIU GAIÀ

12

Breu descripció del projecte

Aquest programa defineix la línia que cal seguir per fomentar el voluntariat ambiental al curs baix del riu Gaià i l'entorn natural de Tamarit. Pretén donar cabuda a diferents persones i entitats per tal que es puguin implicar i participar en els diferents projectes.

Totes les accions van dirigides a la conservació i difusió dels valors naturals dels espais àmbit d'actuació de l'associació.

Alguns projectes o accions són convocatòries obertes a tothom, d'altres s'organitzen de manera coordinada amb alguna entitat o grup i d'altres són pròpies del Grup de voluntaris i voluntàries.

El Grup de voluntaris i voluntàries és un grup coordinat i consolidat amb projectes i accions pròpies.

Contacte
Associació Mediambiental la Sínia

C/Dalt, 45
43893 Altafulla
977 652 212
voluntariat@riugaia.cat
www.riugaia.cat

Ubicació geogràfica: Catalunya.

Breu descripció del projecte

El Fòrum d'Educació Ambiental és un procés d'àmplia participació i debat entorn de l'educació ambiental, els seus reptes, agents i estratègies, un espai de trobada per continuar renovant l'educació ambiental davant els nous reptes de la sostenibilitat. És organitzat per la SCEA, que el va iniciar amb la voluntat de contribuir a la consolidació de l'educació ambiental a les portes del segle XXI. Cada dos anys, a partir de l'any 2000 i afegint la xifra anual corresponent, a la SCEA es crea un grup de voluntaris i voluntàries que col·labora activament en l'organització d'aquest esdeveniment..

Contacte
Societat Catalana d'Educació Ambiental (SCEA)

C/ Aragó 281, 2n 2a
 08009 Barcelona
 934 882 979
 scea@scea.cat
 www.scea.cat

CRITERIS

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44

CRITERIS

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

QUIRORIUS, SEGUIMENT DELS RATPENATS AQUÀTICS DE CATALUNYA

14

Breu descripció del projecte

Ubicació geogràfica: Catalunya.

Es tracta d'un senzill protocol de seguiment, adaptat del Waterway Survey anglès promogut pel Bat Conservation Trust, i que té una llarga experiència des dels seus inicis a mitjan dècada dels anys noranta. QuiroRius és el programa per al Seguiment dels Ratpenats Aquàtics de Catalunya, iniciat a títol experimental l'any 2007 i implementat de manera definitiva l'any 2008 a bona part de les conques fluvials del territori català.

Contacte

Museu de Ciències Naturals
de Granollers

C/ Paludàries, 102
"Jardins d'Antoni Jonch i Cuspinera"
08402 Granollers
938 709 651
m.granollers.cn@diba.cat
www.ratpenats.org/CAT/Seguiment/quirorius.php

REFORESTACIÓ DEL DELTA DE L'EBRE

15

Ubicació geogràfica: Delta de l'Ebre, Montsià i Baix Ebre.

Breu descripció del projecte

La reforestació del delta de l'Ebre va sorgir l'any 2007 com un projecte ideat des de l'Associació de Voluntaris a partir de la detecció d'una manca d'arbres al delta. Molts d'aquests arbres que han desaparegut servien d'hàbitat per a diferents espècies ornitològiques presents al delta. És per això que l'associació creu molt important fomentar la plantació i protecció de les espècies arbòries autòctones.

El projecte consisteix en la creació d'un viver d'arbres, la donació d'aquests a persones que es comprometen a mantenir-los i l'organització de diferents plantades arreu del delta de l'Ebre i el manteniment corresponent.

L'any 2008 l'associació va organitzar la Diada de l'Arbre, un acte lúdic per donar a conèixer l'associació i el projecte de reforestació que es va posar en marxa l'any 2007. En l'acte també es van repartir una seixantena d'arbres entre els assistents i es va promoure el fet de plantar arbres i conservar els que tenim.

Contacte

Associació de Voluntaris del Parc Natural del Delta de l'Ebre

Av. Catalunya, 46
43580 Deltebre
977 482 181
<http://voluntarispnde.wordpress.com>

CRITERIS

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44

CRITERIS

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

SEGUIMENT AMB VOLUNTARIAT DE LA POBLACIÓ DE LLÚDRIGA (*LUTRA LUTRA*)

16

Breu descripció del projecte

El projecte proposa diverses activitats relacionades amb el seguiment de la llúdriga (*Lutra lutra*) a l'estany de Banyoles per millorar la gestió d'aquesta espècie, com ara el seguiment de rastres, petjades i excrements, el trampeig fotogràfic nocturn i els censos visuals. La llúdriga és una espècie bandera (crida a l'atenció pública per a la conservació de l'espècie i sobretot del seu hàbitat), una espècie clau (representa un paper clau dins la cadena alimentària i els ecosistemes) i una espècie paraigua (la seva protecció garanteix la protecció del seu hàbitat i de moltes altres espècies).

Ubicació geogràfica: Estany de Banyoles, Pla de l'Estany.

Contacte
Limnos
Associació de Defensa
del Patrimoni Natural del Pla de l'Estany

Plaça dels Estudis, 2
 (Edifici Museu Darder)
 17820 Banyoles
 limnos@limnos.org
 www.limnos.org

SEMICE, PLA DE SEGUIMENT DE MICROMAMÍFERS COMUNS D'ESPANYA

17

Breu descripció del projecte

Consisteix a establir parcel·les de seguiment de petits mamífers arreu de la geografia espanyola, utilitzant el trampeig en viu com a mètode de mostreig. El propòsit del seguiment és establir línies bàsiques per als components clau de la biodiversitat i proporcionar informació que pot ser utilitzada per avaluar els riscos i els impactes sobre la biodiversitat. És un espai de relació, col·laboració, formació i diàleg.

Ubicació geogràfica: Espanya.

Contacte
Museu de Ciències Naturals de Granollers

C/ Palaudàries, 102
"Jardins d'Antoni Jonch i Cuspinera"
08402 Granollers
938 709 651
m.granollers.cn@diba.cat
www.museugranollersciencies.org/ca/petits-mamifers/projectes/semice/

CRITERIS

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

Breu descripció del projecte

«Voluntaris de Collserola» és un projecte de participació i educació ambiental que té com a objectiu crear vincles entre les persones i el seu territori per tal d'aconseguir que s'impliquin en la gestió i el funcionament del parc. Funciona des de la tardor del 1991. És un espai de relació, col·laboració, formació i diàleg.

La col·laboració que presten els membres del projecte es concreta amb la signatura d'un compromís anual, mitjançant el qual les persones voluntàries es comprometen a realitzar mensualment una tasca de divulgació dels valors de la serra, o de manteniment i millora de Collserola, i a participar en les diferents trobades de treball i en les sessions de formació que es fan durant el curs.

Ubicació geogràfica: Serra de Collserola,
Barcelonès, Baix Llobregat i Vallès Occidental.

Contacte
Consorti del Parc Natural de la Serra de Collserola

Ctra. de l'Església, 92
08017 Barcelona
932 803 552
voluntaris@parccollserola.net
www.parccollserola.net
www.parcnaturalcollserola.cat

WATERBOX A COLLSEROLA

19

Breu descripció del projecte

El projecte consisteix a comprovar l'eficàcia dels contenidors de la marca Waterbox, generosament donats per l'empresa fabricant, en una àrea molt insolada i seca, poc protegida de l'aire i l'evaporació. Per fer-ho, es planten vint alzines més vint arboços de suport (aladerns i llentiscles) als contenidors subministradors d'aigua Waterbox, i deu arbres i arboços més, de les mateixes espècies, sense els contenidors (com a control). Durant dos anys, se supervisen, es mesuren i es comparen els plançons de control amb els plançons del Waterbox per avaluar la taxa de supervivència d'uns i altres. La retirada dels contenidors està prevista per l'hivern 2012/2013.

Ubicació geogràfica: Serra de Collserola, Barcelonès.

Contacte
Grup WWF-Barcelona

grupbarcelona@wwf.es
<http://grupbarcelonawwf.wordpress.com>

CRITERIS

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44

CRITERIS

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44

XARXA DE VOLUNTARIAT DEL PARC NATURAL DE L'ALT PIRINEU

20

Ubicació geogràfica: Parc Natural de l'Alt Pirineu, Pallars Sobirà i Alt Urgell.

Breu descripció del projecte

Al Parc Natural de l'Alt Pirineu i el seu entorn, el voluntariat a esdevingut una eina bàsica de col·laboració. Hi ha diferents línies de treball: la Xarxa de Voluntariat del Parc o la col·laboració amb altres entitats que organitzen voluntariat dins el parc. La xarxa es crea el 2010 i les persones voluntàries poden optar per participar de les maneres següents:

- En programes de seguiment desenvolupats en l'àmbit català i coordinats per entitats externes: SOCC, CBMS, Quirorius, Orenetes, SEMICE, etc.
- En seguiments propis del parc formant part del Programa de Seguiment de la Biodiversitat: perdiu xerra, amfibis d'estanys d'alta muntanya, duc, etc.
- En actuacions de voluntariat puntuals: plantades de fruiters, sega de finques rústiques, etc.

El Parc també ofereix suport tècnic i logístic.

Contacte
Parc Natural de l'Alt Pirineu

Àrea de Gestió Ambiental. Servei d'Espais Naturals Protegits. Parc Natural de l'Alt Pirineu
 973 622 335
www.gencat.cat/parcs
 Forestal Catalana, SA
 Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural

Quadre resum de projectes i criteris

 Criteris que compleix parcialment cada projecte

 Criteris que compleix cada projecte

		PROJECTES			
		1	2	3	
		Apadrinament del tram baix de la riera de Rajadell	Biciescola d'adults	Bosc de Muntanya	
CRITERIS					
FINALITATS	1	Que la finalitat del projecte estigui ben definida.			
	2	Que el projecte respongui a les necessitats de l'entorn on es desenvolupa.			
OBJECTIUS	3	Que el projecte respongui a les necessitats i les relacions de les persones que el desenvolupen.			
	4	Que el projecte pretengui millorar el coneixement que les persones tenen del seu entorn.			
	5	Que el projecte fomenti la vinculació i la implicació de les persones amb el seu entorn.			
	6	Que el projecte fomenti la capacitat d'anàlisi de la realitat i el pensament crític.			
CONTINGUTS	7	Que els continguts del projecte estiguin ben definits.			
	8	Que els continguts del projecte siguin ambientalment rellevants.			
	9	Que els continguts del projecte que es desenvolupen siguin socialment significatius.			
ORGANITZACIÓ	10	Que sigui clara l'organització de totes les persones implicades en el projecte.			
	11	Que siguin clares les responsabilitats i les funcions de totes les persones implicades en el projecte.			
	12	Que estigui definida la relació entre les persones voluntàries i coordinació.			
CAPTACIÓ I SELECCIÓ	13	Que estigui definida la durada del projecte.			
	14	Que estigui definit el procés de captació de les persones voluntàries.			
	15	Que estiguin definits els perfils de les persones voluntàries.			
	16	Que estiguin definits els perfils dels coordinadors.			
	17	Que estiguin definits els criteris de selecció de les persones voluntàries.			
INCORPORACIÓ I VINCULACIÓ	18	Que es compleixi la llei de protecció de dades personals i drets d'imatge.			
	19	Que estigui establert el procés d'acollida de les noves persones voluntàries.			
	20	Que estigui formalitzada la vinculació entre les persones voluntàries i l'entitat promotora del projecte.			
FORMACIÓ	21	Que hi hagi un programa de formació.			
	22	Que hi hagi activitats de formació inicial.			
	23	Que hi hagi activitats de formació específica per cada acció voluntària.			
	24	Que hi hagi activitats de formació permanent sobre diferents temes.			
	25	Que el pla de formació incorpori l'aprenentatge de coneixements, habilitats i valors.			
TASQUES O ACTUACIONS	26	Que les tasques o actuacions responguin als objectius del projecte.			
	27	Que les tasques o actuacions estiguin ben definides.			
	28	Que els recursos materials i humans utilitzats siguin els adequats.			
	29	Que les tasques s'adaptin a les diferents capacitats i interessos dels participants.			
	30	Que la seqüència de funcionament de les tasques estigui definida i estructurada.			
	31	Que les tasques o actuacions es desenvolupin tenint en compte els criteris de sostenibilitat.			
RECURSOS	32	Que els recursos que s'utilitzen permetin el desenvolupament del projecte.			
	33	Que els recursos que s'utilitzin siguin coherents amb els criteris de sostenibilitat.			
	34	Que es facin servir amb cura totes les dades i informacions utilitzades i obtingudes.			
PARTICIPACIÓ	35	Que el projecte utilitzi estratègies de participació durant el seu desenvolupament.			
	36	Que el projecte fomenti la participació de les persones en la gestió del medi o l'entorn.			
SEGUIMENT I VALORACIÓ	37	Que hi hagi un seguiment i una avaluació de les diferents parts del projecte.			
	38	Que tots els implicats en el projecte participin en el seguiment i l'avaluació.			
	39	Que hi hagi un seguiment i una avaluació de les persones voluntàries.			
COMUNICACIÓ	40	Que hi hagi un pla de comunicació interna..			
DIFUSIÓ	41	Que el projecte s'expliqui i es difongui dins l'entorn on es desenvolupa.			
RECONeixEMENT	42	Que el projecte tingui previst un pla de reconeixement formal.			
DESVINCLACIÓ	43	Que el procés de desvinculació de les persones voluntàries estigui estipulat.			
	44	Que l'entitat mantingui la relació amb la persona voluntària després de la desvinculació.			

4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Camps de treball internacionals																
Can Moragues, el retorn																
CBMS Catalan Butterfly Monitoring Scheme...																
Construcció d'una bassa per afavorir la població de salamandra...																
Erola																
Fem serveis als campaments!																
Fes revivre el Ripoll																
Fira Natura																
Foment del voluntariat al curs baix del riu Gàtia																
Fòrum d'Educació Ambiental																
Quirorius, seguiment dels ratpenats aquàtics de Catalunya																
Reforestació del delta de l'Ebre																
Seguiment amb voluntariat de la població de llúdriga...																
SEMICE, Pla de seguiment de micromamífers...																
Voluntaris de Collserola																
Waterbox a Collserola																
Xarxa de Voluntariat del Parc Natural de l'Alt Pirineu																

Finalitat

Gairebé tots els projectes recollits a la guia tenen les finalitats ben definides.

Això és positiu, ja que ens indica que els projectes analitzats prenen sentit en el context en què es desenvolupen, i entenem que es realitzen d'acord amb la missió de l'entitat que els duu a terme.

Objectius

La gran majoria de projectes de voluntariat ambiental tenen en compte, com és lògic, les necessitats de l'entorn on es desenvolupen. En canvi, entre els objectius no hi són tan presents les necessitats de les persones que els realitzen.

La part d'acostament al territori queda coberta en el cas de la gran majoria de projectes: en uns, aquest acostament es planteja més des del prisma del coneixement, i en d'altres, en canvi, des del de la vinculació.

D'entrada ens podem preguntar, com a reflexió, si és adequat o realista no considerar les necessitats de l'entorn també com a necessitats de les persones. A més, en tot cas, creiem que la consideració, ja des dels objectius, de les necessitats de les persones voluntàries és un punt feble que cal treballar: respondre-hi és un factor important per aconseguir que els projectes de voluntariat perdurin en el temps.

En general, observem que, si bé molts d'aquests aspectes s'acaben tenint en compte al llarg del desenvolupament, no hi són prou presents durant la fase de plantejament d'objectius.

Continguts

Bona part dels projectes tenen els continguts definits clarament. De tots, una part molt important tracten continguts que són ambientalment rellevants. Gairebé la meitat ho fan també de temes socialment significatius.

Els projectes més enfocats a la investigació, però, consideren que no són socialment significatius.

Considerem que en aquests casos en què la rellevància social no ens ve donada per si sola, caldria dedicar més esforços en aquest sentit. Un projecte de voluntariat com a tal, i a diferència justament d'un projecte d'investigació desenvolupat en un altre marc que no sigui el del voluntariat, hauria de cercar aquesta rellevància social per millorar en qualitat.

Organització

La majoria de les propostes tenen una organització clara de totes les persones que hi estan implicades. La mateixa proporció la trobem respecte el repartiment de les funcions i les responsabilitats, i la definició de les relacions entre les persones que porten la coordinació i la resta de persones voluntàries.

Es destaca, en canvi, l'elevat nombre de projectes que diuen que no tenen definida la durada. Creiem que aquesta última dada reflecteix més aviat una concepció parcial del significat de durada definida que no pas una manca real de previsió del temps que es necessita per desenvolupar el projecte. Molts dels projectes en què aquesta casella s'ha deixat en blanc sí que tenen en realitat una durada ben definida, però, simplement, és cíclica i sense un final preestablert.

Captació i selecció

En molts projectes, trobem aquesta part del cicle del voluntariat poc desenvolupada. Només una quarta part tenen definit el procés de captació de les persones voluntàries com a tal, tot i que en alguns dels projectes sí que hi ha uns criteris de selecció establerts. En relació amb aquest fet, pocs projectes tenen ben definits els perfils que necessiten, ni els de les persones voluntàries ni els de les coordinadores.

Tot i que en les converses mantingudes amb les entitats que duen a terme aquests projectes ens han expressat que la manca de definició prèvia dels perfils necessaris és deguda al fet que consideren que les persones que s'interessen per col·laborar amb el projecte ja reuneixen els aspectes necessaris per fer adient la seva selecció, advertim que això comporta un perill molt clar: és fàcil que a la llarga es tendeixi a adaptar els projectes als perfils de les persones voluntàries en comptes de seleccionar prèviament perfils que s'ajustin a les necessitats del projecte.

Incorporació i vinculació

En aquest bloc de criteris és destacable el fet que només la meitat dels projectes expressen que compleixen de manera clara el criteri corresponent a la llei de protecció de dades.

Pel que fa al procés d'acollida de les persones voluntàries a l'entitat, veiem que la majoria de projectes recollits tenen establert com fer-lo. Hi ha entitats que ho fan de manera formal, en espais de benvinguda dissenyats per a aquesta finalitat, i d'altres que no disposen d'un procés estipulat. Respecte a la vinculació, gairebé tres quartes parts dels projectes no utilitzen un document formal que vinculi la persona voluntària amb l'entitat, com el document de compromís de dedicació voluntària.

Cal tenir en compte que l'ús de les dades personals està regulat per llei, de manera que no tan sols és aconsellable tenir-lo en compte, sinó

que les conseqüències legals de no fer-ho són importants. D'altra banda, tal com es recull a la Carta del Voluntariat de Catalunya, el fet de disposar d'un document de vinculació amb l'entitat promotora del projecte és un dret que tenen les persones voluntàries.

Formació

Tot i que la majoria de projectes no tenen un programa de formació estructurat, en gairebé tots es fa una formació inicial, ja sigui programada o com a conseqüència de la necessitat d'introduir les persones voluntàries al projecte per poder començar les actuacions. Només la meitat de les entitats fa una formació específica, i poques fan formació complementària.

Si es fan activitats formatives, doncs, és sobretot per introduir les persones voluntàries en el projecte, i per treballar habilitats, coneixements i valors. En molt pocs casos es considera la formació complementària sobre diferents temes. No es pot oblidar, però, la potencialitat dels continguts que poden aportar les formacions específiques o complementàries, sobretot per la implicació de la persona voluntària a llarg termini.

La formació complementària és un element motivador molt important –com ja comentem al bloc dels criteris–, alhora que fomenta el creixement personal i el «saber ser» dels voluntaris. També contribueix a capacitar-los com a persones actives en la millora i la conservació del territori.

Tasques o actuacions

Gairebé tots els projectes tenen les tasques ben definides, amb recursos adequats que permeten dur-les a terme. Tres quartes parts dels projectes, a més, les adapten a les persones voluntàries que les desenvolupen, ja que responen a les seves capacitats i interessos.

La meitat fan actuacions que no es corresponen amb les finalitats i els objectius plantejats per l'entitat en el disseny del projecte. En aquest sentit, cal fer una reflexió en profunditat sobre la finalitat de cada projecte: el tipus de tasques que es desenvolupen són una de les eines que ens poden ajudar a assolir els objectius plantejats inicialment. El fet que això no es tingui en compte ens pot fer caure en l'execució de tasques sense sentit o en el fracàs que pot comportar no complir els objectius.

Finalment, és significativa la presència de projectes amb la seqüència de funcionament poc definida i el nombre de projectes que no tenen en consideració els criteris de sostenibilitat.

És molt important que hi hagi una coherència interna en els projectes: si no tenim en compte els criteris de sostenibilitat en la realització de les actuacions, i per tant, si no prediquem amb l'exemple, serà difícil guanyar-nos la credibilitat del discurs que volem transmetre amb el projecte.

Recursos

Gairebé totes les entitats disposen de prou recursos per poder desenvolupar els projectes que es plantegen, i la majoria s'utilitzen seguint els criteris de sostenibilitat.

En la majoria de projectes es fan servir amb cura les dades i informacions obtingudes, tot i que en bona part dels casos no es defineix de manera explícita l'ús que se'ls pot donar ni els criteris que es fan servir per escollir les fonts d'informació.

Sembla contradictori que les tasques no es triïn tenint en compte els criteris de sostenibilitat i, en canvi, això sí que es faci a l'hora d'utilitzar els recursos. En el moment de seleccionar les tasques ens hem de plantejar si significaran o no una millora real per al territori on es desenvoluparan.

Pel que fa a la informació que es gestiona en els projectes, la Carta del Voluntariat de Catalunya ja diu que cal fer-ne una bona gestió, tant de la informació que s'utilitza com de la que s'obté com a fruit del desenvolupament del projecte.

Participació

Pocs projectes utilitzen estratègies de participació durant el seu desenvolupament, i d'aquests, no tots les tenen definides. També podem observar que menys de la meitat fomenten la participació de les persones voluntàries en la gestió del territori on pretenen incidir, aspecte que potser permetria ampliar la quantitat de projectes que es fan.

Si concebem el voluntariat ambiental com a eina educativa per fomentar la participació i la implicació de les persones voluntàries al projecte, i també a la comunitat i el territori de què formen part, cal que quan elaborem el projecte ens plantejem reflexionar sobre la necessitat de definir bones estratègies participatives.

Seguiment i valoració

Podem observar que en bona part dels projectes analitzats es fa un seguiment i una valoració del desenvolupament de les diferents parts, tot i que només la meitat consideren que ho treballen de manera correcta. La mateixa situació es dona en referència al seguiment i la valoració dels diferents agents implicats en el projecte i de les persones voluntàries.

El seguiment permanent i les valoracions tant de les persones que participen en el projecte, com de cadascuna de les fases, és el que ens permet recollir informació sobre els punts forts i febles que es detecten i, per tant, ens donen l'oportunitat de millorar-los o potenciar-los amb vista a properes edicions. Val la pena, doncs, no desaprofitar-la.

Comunicació interna

En la majoria de projectes hi ha un pla de comunicació interna, però sembla que no és un element que es consideri gaire important, ja que tan sols una tercera part valora positivament el seu pla de comunicació.

Podem interpretar que la majoria no tenen definit aquest pla de comunicació –amb un protocol o vies definides–, però que disposen d'estratègies de comunicació interna que responen a les necessitats bàsiques del projecte.

Moltes vegades s'utilitzen els canals propis de l'entitat per establir comunicació entre els diferents agents implicats en el projecte. És important valorar si aquesta proposta és suficient i si s'adequa al projecte en qüestió.

Difusió

La difusió del projecte dins l'entorn en què es desenvolupa tampoc no sembla un tema gaire important per a la majoria d'entitats, ja que tan sols es fa en una tercera part dels projectes recollits.

Una de les eines més útils per sensibilitzar les persones respecte de les problemàtiques ambientals és la difusió dels projectes que treballen proposant-hi solucions. Per això és important que quan estiguem definint el projecte pensem en com es pot difondre.

Reconeixement

La major part de projectes disposen d'un pla de reconeixement formal de la col·laboració feta per les persones voluntàries. Només alguns afirmen no fer-ho de manera formal, sinó que utilitzen diversos recursos per agrair a les persones voluntàries la seva tasca i implicació en el projecte.

Podem valorar positivament que gairebé tots els projectes tinguin en compte aquest aspecte, perquè mostra la consciència que tenen les entitats del capital que signifiquen les persones voluntàries per a l'entitat i per al projecte. A més, agrair la col·laboració és una manera positiva de reforçar la implicació.

Desvinculació

Aquesta part del cicle de voluntariat està poc considerada en la majoria de projectes: la meitat de les entitats afirma que no té estipulat cap procés de desvinculació. A més, el nombre d'entitats que un cop feta manté relació amb la persona voluntària és molt baix.

Si tenim en compte que les persones voluntàries que es desvinculen dels projectes són potencialment molt útils tant per al projecte mateix com per la difusió que se'n pot fer, val la pena considerar la definició d'aquesta fase del cicle del voluntariat quan elaborem el projecte.

9

Guia ràpida per crear o valorar un projecte de voluntariat ambiental

Introducció

En aquesta guia hem descrit els criteris de qualitat que s'han de tenir en compte a l'hora de dur a terme un projecte de voluntariat ambiental, però, com podem valorar si el projecte que estem plantejant compleix el màxim nombre possible de criteris? En quins aspectes el podem millorar?

Per saber-ho només cal que ompliu l'autotest que us presentem a continuació.

Us hi plantejem tot un seguit de preguntes que corresponen als indicadors que van associats als criteris descrits anteriorment.

El qüestionari es planteja com un guió per revisar la feina feta, o la que encara s'ha de fer. És possible que quan l'utilitzeu tingueu necessitat de crear indicadors nous diferents als que exposem aquí, i que considereu que us seran útils per al vostre projecte. És per això que deixem un espai en blanc al final de cada bloc, perquè pugueu afegir-hi els que cregueu convenients.

Som conscients que no tots els projectes podran complir tots els indicadors, ni hi ha cap nombre mínim per sota del qual puguem considerar que un projecte no és de qualitat. El més important és que els que complim corresponguin al màxim nombre possible de blocs.

Guia ràpida per crear o valorar un projecte de voluntariat ambiental

Projecte: _____

Data: _____

		Sí	No	
FINALITATS	☐ 1	La finalitat del projecte es correspon amb la missió de l'entitat?		
	☐ 2	El projecte recull la finalitat amb què s'ha creat?		
	☐ 3	Es fa un seguiment periòdic del grau de compliment de la finalitat?		
	☐			
OBJECTIUS	☐ 4	S'han detectat necessitats de l'entorn?		
	☐ 5	El projecte respon a l'anàlisi de les necessitats de l'entorn?		
	☐ 6	Es fa un recull de les necessitats i les motivacions de les persones voluntàries?		
	☐ 7	Es tenen en consideració les necessitats i les motivacions personals de les persones voluntàries?		
	☐ 8	Es duu a terme un programa, o activitats de formació específica, sobre el que les accions del projecte representaran per a l'entorn?		
	☐ 9	Es duu a terme un programa, o activitats de formació complementària, sobre diferents temes relacionats amb l'entorn?		
	☐ 10	El projecte es desenvolupa en un espai proper a les persones voluntàries per aprofitar la vinculació i la coneixença que tenen del seu entorn?		
	☐ 11	El projecte té moments en què les persones voluntàries poden expressar la seva opinió respecte a les actuacions que es poden fer, i així es dona resposta a la seva implicació?		
	☐ 12	L'entitat té coneixement d'altres projectes que es desenvolupen en el mateix entorn?		
	☐ 13	L'entitat té informació sobre projectes d'altres indrets que tracten els mateixos temes?		
	☐ 14	S'organitzen debats amb els diferents participants del projecte?		
	☐ 15	S'observa si hi ha un canvi d'actituds en els participants abans i després de participar en el projecte?		
	☐			
	CONTINGUTS	☐ 16	El projecte disposa d'una relació de continguts associats ben definits?	
		☐ 17	Totes les persones implicades en el projecte tenen clar els temes que es treballen i estan capacitades per fer les actuacions?	
☐ 18		El projecte treballa en temes o aspectes ambientalment significatius?		
☐ 19		El projecte fa una aportació interessant des del punt de vista ambiental a l'entorn en què es desenvolupa?		
☐ 20		El projecte es pot adaptar i tractar els temes que en un moment determinat són més interessants?		
☐ 21		La realització del projecte representa una millora per a la societat en què es desenvolupa?		
☐ 22		El projecte explica l'aportació que fa a la societat?		
☐				

		Sí	No
ORGANITZACIÓ	☐ 23	En la descripció del projecte hi ha l'organigrama, on es veu clarament l'organització de les persones que hi participen i els fluxos de comunicació entre elles?	
	☐ 24	En la descripció del projecte es defineixen les responsabilitats de cadascuna de les persones implicades en el projecte i la seva dedicació?	
	☐ 25	En la descripció del projecte es defineixen les relacions i els fluxos d'informació entre aquestes persones?	
	☐ 26	Totes les persones implicades en el projecte coneixen les responsabilitats i les funcions que tenen respecte les actuacions, la formació i la participació?	
	☐ 27	En el projecte es defineixen els llocs que estaran ocupats per persones remunerades i els que ho seran per persones voluntàries?	
	☐ 28	En la descripció del projecte es defineixen els espais de relació entre la coordinació i la resta de l'equip?	
	☐ 29	Hi ha un calendari establert de reunions i de sessions de treball conjuntes?	
	☐ 30	En la descripció del projecte se n'explica i se'n justifica la durada?	
	☐ 31	El projecte disposa d'un calendari en què hi ha marcades les diferents fases del pla de voluntariat?	
CAPTACIÓ I SELECCIÓ	☐ 32	En la descripció del projecte està definit el procés de captació?	
	☐ 33	Hi ha documents o recursos pensats per fer la captació?	
	☐ 34	El projecte té un catàleg d'acció voluntària amb la descripció dels perfils?	
	☐ 35	El projecte disposa d'una descripció dels perfils associats a les diferents tasques o actuacions que es duen a terme?	
	☐ 36	En la descripció del projecte s'explicita quin és el perfil de la persona o persones que porten la coordinació?	
	☐ 37	En la descripció del projecte es parla de com es farà la selecció i dels criteris que es tindran en compte en el moment de fer-se?	
	☐ 38	Es fan entrevistes personals a les persones que volen ser voluntàries?	
	☐ 39	Hi ha un document que recull el resultat de les entrevistes?	
	☐ 40	En els fulls d'inscripció o adhesió al projecte hi ha un apartat en què es fa referència a aquest tema?	
	☐ 41	Hi ha un full amb què els participants autoritzen l'ús de les seves dades personals per al funcionament del projecte?	
	☐ 42	Els registres de dades que s'utilitzen tenen control administratiu?	
	☐ 43	Hi ha un full amb què els participants autoritzen l'ús de la seva imatge per al funcionament i la difusió del projecte?	
	☐		
INCORPORACIÓ I VINCULACIÓ	☐ 44	En la descripció del projecte es concreta com serà el procés d'acollida de les noves persones voluntàries?	
	☐ 45	Hi ha una persona responsable del procés d'acollida?	
	☐ 46	Hi ha un manual d'acollida en què es recullen les característiques de l'entitat, la definició i els objectius del projecte, l'organització i el funcionament, les actuacions que s'han de dur a terme, el programa de formació, etc.?	

		Sí	No	
INCORPORACIÓ I VINCULACIÓ (continuació)	☐ 47	Hi ha un document de vinculació o de compromís entre l'entitat i la persona voluntària?		
	☐ 48	En el desenvolupament del projecte s'ha previst un moment per signar el compromís o acord mutu?		
	☐ 49	En la descripció del projecte s'expliciten els drets i els deures de les persones voluntàries, a més dels de l'entitat?		
	☐ 50	Es destina un moment de l'etapa d'incorporació a parlar dels drets i els deures de les persones voluntàries, a més dels de l'entitat?		
	☐ 51	Al full de compromís hi ha la relació dels drets i els deures de les persones voluntàries?		
	☐ 52	L'entitat que desenvolupa el projecte té contractada una pòlissa d'assegurança de risc d'accident i malaltia, i de responsabilitat civil a nom de les persones voluntàries vinculades al projecte?		
	☐			
FORMACIÓ	☐ 53	L'entitat disposa de política de formació?		
	☐ 54	El projecte té un programa de formació definit?		
	☐ 55	El programa de formació té en compte les necessitats formatives de les persones voluntàries?		
	☐ 56	Es fa un seguiment i una avaluació del programa de formació i de les diferents accions formatives?		
	☐ 57	El projecte té una formació inicial definida?		
	☐ 58	Es fa un seguiment i una valoració de la formació inicial per tal d'anar-la millorant?		
	☐ 59	Hi ha formacions específiques definides per cada acció voluntària?		
	☐ 60	Es fa un seguiment i una valoració de les formacions específiques per tal d'anar-les millorant?		
	☐ 61	Hi ha canals per recollir les necessitats formatives específiques?		
	☐ 62	Hi ha formacions permanents definides?		
	☐ 63	Es fa un seguiment i una valoració de les activitats de formació permanent per tal d'anar-les millorant?		
	☐ 64	Es tracten temes vinculats a coneixements, habilitats i valors en les formacions inicials, en les formacions específiques i en les formacions permanents?		
	☐			
	☐			
TASQUES O ACTUACIONS	☐ 65	Les tasques que es desenvolupen responen als objectius del projecte?		
	☐ 66	Es disposa d'indicadors que permeten valorar el grau d'assoliment dels objectius?		
	☐ 67	Les tasques estan ben definides al projecte, amb una explicació i les instruccions per desenvolupar-les?		
	☐ 68	A l'hora de definir les tasques es compta amb assessorament tècnic?		
	☐ 69	Les persones voluntàries disposen de la informació corresponent a les tasques que han de dur a terme?		
	☐ 70	Es preveu un espai previ on organitzar les tasques?		
	☐ 71	Els referents són fàcilment localitzables i accessibles durant l'execució de la tasca?		

		Sí	No	
TASQUES O ACTUACIONS (continuació)	☐ 72	En el moment d'elaborar el projecte es fa una previsió del nombre de persones voluntàries necessàries per a cada tasca?		
	☐ 73	Es fa una captació de la quantitat de persones voluntàries adequada en relació amb les que es necessiten per dur a terme les tasques?		
	☐ 74	Es fa una previsió dels materials i els espais necessaris per a les diverses tasques del projecte?		
	☐ 75	El projecte preveu moments en què es recullen les expectatives i els interessos dels participants?		
	☐ 76	El projecte conté la planificació seqüenciada temporalment del conjunt de tasques?		
	☐ 77	El disseny i l'execució de les tasques té en compte els criteris de sostenibilitat?		
	☐			
RECURSOS	☐ 78	Quan es dissenya el projecte, es valora quins són els recursos materials i humans necessaris més adients?		
	☐ 79	Es preveu la possibilitat de crear recursos propis del projecte per millorar-ne el funcionament?		
	☐ 80	La quantitat de recursos utilitzats (energia, materials, alimentació, béns...) s'adequa a les necessitats del projecte?		
	☐ 81	A l'hora de seleccionar i utilitzar els recursos es tenen en compte els criteris de sostenibilitat?		
	☐ 82	Els recursos permeten i faciliten el desenvolupament correcte del projecte?		
	☐ 83	La informació i les dades que s'utilitzen durant el projecte han estat contrastades amb diferents experts, dels quals se'n referencia l'autoria?		
	☐ 84	La informació i les dades obtingudes són tractades amb cura, respecte i rigor?		
	☐ 85	El compromís de les persones voluntàries recull els deures de confidencialitat de la informació rebuda i coneguda durant l'activitat?		
☐				
PARTICIPACIÓ	☐ 86	El projecte disposa d'un programa de participació de tots els agents implicats en el projecte?		
	☐ 87	A l'hora d'elaborar el programa de participació es tenen en compte les diferents estratègies de participació conegudes?		
	☐ 88	Els voluntaris mostren interès pel projecte de voluntariat ambiental?		
	☐ 89	Els voluntaris participen en altres projectes de voluntariat i gestió del medi o l'entorn?		
	☐ 90	El projecte defineix accions comunicatives i activitats de sensibilització adreçades a la comunitat i a les institucions?		
☐				
SEGUIMENT I VALORACIÓ	☐ 91	Es fa un seguiment sistemàtic de les diferents parts del projecte?		
	☐ 92	S'han definit indicadors mesurables i comparables dels objectius o resultats del projecte?		
	☐ 93	Es fa una avaluació, com a mínim, al final del projecte?		
	☐ 94	Totes les persones implicades en el projecte poden participar en el seguiment i l'avaluació del projecte?		

		Si	No	
SEGUIMENT I VALORACIÓ (continuació)	☐ 95	Hi ha eines i mecanismes perquè totes les persones implicades en el projecte puguin fer-ne el seguiment i l'avaluació?		
	☐ 96	Es fa el seguiment de les persones voluntàries en relació amb els diferents moments del projecte?		
	☐ 97	Hi ha uns recursos destinats a fer el seguiment de les persones voluntàries?		
	☐ 98	Hi ha sistemes d'avaluació de les persones voluntàries?		
COMUNICACIÓ INTERNA	☐ 99	Hi ha un document en què s'explica el pla de comunicació interna del projecte?		
	☐ 100	Hi ha diferents documents, a l'abast de tots els agents implicats, que recullen la informació tècnica i de coordinació del projecte?		
	☐ 101	Hi ha alguna persona o equip de l'entitat responsable de la comunicació interna?		
	☐ 102	Els canals de comunicació són coneguts i utilitzats per tots els agents participants en el projecte?		
DIFUSIÓ	☐ 103	Hi ha un document en què s'explica el pla de difusió del projecte?		
	☐ 104	Els mitjans de comunicació on es fan referències al projecte tenen un àmbit de difusió coherent amb els objectius del projecte?		
	☐ 105	Hi ha una diversitat de mitjans de comunicació que es fan ressò del projecte (premsa, ràdio, televisió, xarxes socials...)?		
	☐ 106	Hi ha una persona responsable de la difusió del projecte en qüestió?		
	☐ 107	Es fa difusió del projecte en totes les publicacions que fa l'entitat?		
	☐ 108	S'inclou les persones voluntàries en alguna de les comunicacions (butlletí, revista...) que utilitza l'entitat fora de l'àmbit del projecte?		
RECOONEIXEMENT	☐ 109	L'organització disposa d'un pla de reconeixement formal del voluntariat?		
	☐ 110	En tots els productes de difusió de l'entitat (memòria, web, etc.) es fa menció explícita de les tasques fetes per les persones voluntàries?		
DESVINCLACIÓ	☐ 111	Dins l'organització hi ha un responsable de la gestió de la sortida de les persones voluntàries?		
	☐ 112	Hi ha un document que recull els motius de la desvinculació de les persones voluntàries?		
	☐ 113	Hi ha un informe periòdic en relació amb la informació obtinguda en les entrevistes i les valoracions?		
	☐ 114	Es proposen diverses opcions per mantenir el contacte amb l'entitat a la persona voluntària que es desvincula del projecte?		
	☐ 115	L'entitat té previstos diversos actes en què es conviden les antigues persones voluntàries?		

Accions voluntàries. Conjunt d'activitats d'interès general, desenvolupades per persones voluntàries, que es caracteritzen per fer-se lliurement, amb la voluntat de transformar l'entorn i la societat, i que impliquen un compromís i una responsabilitat. Es duen a terme en el temps lliure, normalment en el marc d'una entitat.

Avaluació. Establiment d'un sistema que permet analitzar els resultats dels projectes, comprovar si realment s'adiuen amb els objectius establerts prèviament i, per tant, amb les expectatives esperades. Es fa a partir de la informació recollida i tractada durant el seguiment dels projectes.

Catàleg d'acció voluntària. Conjunt de tasques de voluntariat que es fan en un projecte de voluntariat. També podria ser el conjunt de projectes de voluntariat que duu a terme una entitat d'aquest tipus.

Cicle de voluntariat. Model que permet tenir una visió integral del conjunt de fases per les quals passa la col·laboració entre una persona voluntària i una entitat de voluntariat, fent que d'aquesta manera la gestió del voluntariat no se centri en una part concreta sinó que es dugui a terme transversalment, i tenint en consideració la persona voluntària i la relació que estableix amb l'entitat des del principi fins al final.

Compromís de dedicació voluntària. Document formal escrit i signat que recull l'acord entre l'entitat i la persona voluntària, les regles de funcionament i els compromisos que adquireixen cadascuna de les dues parts.

Coordinador/a de voluntariat. Persona encarregada de coordinar el voluntariat, que acompanya, orienta i supervisa les persones voluntàries de l'entitat, que hi dedica el temps necessari i assegura el desenvolupament dels projectes.

Criteris de qualitat. Afirmacions que orienten cap a una bona pràctica a l'hora de dissenyar, desenvolupar, utilitzar i avaluar projectes de voluntariat ambiental.

Difusió. Comunicació externa que fa l'entitat dels seus projectes de voluntariat a la societat i que respon a dues de les seves finalitats: la captació de persones voluntàries i el reconeixement social de la tasca desenvolupada.

Educació ambiental o per la sostenibilitat. Procés educatiu que condueix a un millor coneixement i comprensió del medi i a una conseqüent presa d'actituds responsables i coherents envers la protecció i la millora d'aquest medi en tota la seva dimensió humana.

Entitat de voluntariat . Entitat integrada majoritàriament per persones voluntàries, que es constitueix en una organització autònoma sense afany de lucre i que té com a objectiu treballar per als altres, o per al conjunt de la societat, en la millora de la qualitat de vida entesa des de tots els vessants.

Finalitat dels projectes. Motiu que genera cada projecte, tot allò que es vol aconseguir amb el seu desenvolupament.

Formació. Conjunt d'activitats organitzades amb l'objectiu de capacitar les persones voluntàries perquè puguin dur a terme la seva tasca de manera adequada i perquè puguin ser ciutadans actius en la conservació i la millora del territori.

Formació complementària. Formació que té l'objectiu d'augmentar i mantenir les competències adquirides i millorar el nivell de coneixements de les persones voluntàries.

Formació específica. Formació que té continguts dirigits fonamentalment a adquirir coneixements i habilitats per aconseguir que les persones voluntàries siguin competents per a les accions encomanades i puguin disposar de mètode, instruments i tècniques adequades per assolir els objectius de les accions voluntàries.

Formació inicial. Formació mínima i introductòria que necessiten les persones voluntàries d'una entitat per participar amb caràcter general en les diferents activitats. Serveix també per fer una bona acollida de les persones voluntàries.

Indicadors. Definició de propietats concretes i observables que permeten mesurar indirectament la qualitat dels projectes de voluntariat ambiental i extreure'n conclusions.

Objectius dels projectes. Concreció de les finalitats, és a dir, les fites tangibles i mesurables que es pretenen aconseguir amb la realització del projecte.

Participació. Grau d'intervenció que tenen els diferents agents implicats en l'entitat de voluntariat i en els projectes de voluntariat en què participin.

Persona voluntària. Persona que lliurement, de manera desinteressada i generosa, dedica part del seu temps lliure a accions al servei dels altres o a interessos socials i col·lectius, sigui de manera

puntual o continuada. Les accions han de tenir un caràcter altruista i solidari, voluntari i lliure, i s'han de fer en el marc d'un programa determinat.

Programa de formació. Document que recull de manera sistemàtica i estructurada totes les accions formatives, les línies bàsiques a partir de les quals cada entitat les planifica i els objectius que pretén.

Projecte de voluntariat. Proposta que consisteix en un conjunt d'activitats interrelacionades i coordinades desenvolupades per persones voluntàries i amb un alt component de formació, participació, actuació i relació.

Seguiment del projecte. Establiment d'un sistema que permeti recollir informació de manera continuada sobre el desenvolupament de les diferents parts o aspectes del projecte i sobre els progressos que es van assolint.

Sostenibilitat. Capacitat de satisfer les necessitats de la generació actual sense comprometre la capacitat de poder-les satisfer de les generacions futures.

Voluntariat. Conjunt de persones que de manera lliure i sense compensació econòmica efectuen, dins el marc d'una organització estable i democràtica, una prestació de serveis cívics o socials, que comporten un compromís d'actuació a favor de la societat i la persona.

Voluntariat ambiental. Conjunt de persones que participen de manera lliure, organitzada i altruista en la conservació dels recursos naturals i en la millora de la qualitat ambiental, mitjançant activitats o actuacions, tant des d'un vessant d'intervenció directa sobre el medi com des de la sensibilització i l'educació ambiental.

La incorporació de voluntariat a les organitzacions no es pot fer de manera improvisada. La relació entre l'entitat i el voluntariat ha d'estar ben emmarcada per tal de garantir un bon funcionament, igual que es fa amb el personal remunerat o altres col·lectius. No hi ha una legislació específica per al voluntariat ambiental, però sí lleis que regulen aspectes bàsics de la gestió del voluntariat, declaracions i codis que fan referència a les tasques i a les persones voluntàries, sense especificar-ne la tipologia.

El marc legislatiu del voluntariat ambiental

En l'àmbit de l'Estat espanyol, el fenomen del voluntariat no va estar regulat jurídicament fins l'any 1996, amb la Llei 6/1996, de 15 de gener, del voluntariat, que encara és vigent.

En l'àmbit català, no hi ha cap legislació específica sobre el voluntariat. El fet que el Parlament de Catalunya no estableixi cap regulació implica que cal remetre's, amb caràcter supletori i subsidiari, a la llei espanyola de l'any 1996.

L'any 1991 es va crear l'Institut Català del Voluntariat (INCAVOL), un organisme autònom de la Generalitat de Catalunya que va promoure el voluntariat amb un mínim marc legal. Aquest organisme va ser suprimit el 2004, però les seves funcions i actuacions han tingut continuïtat en ser assumides pels departaments corresponents.

L'any 1995 va tenir lloc el I Congrés Català del Voluntariat, on es va crear la *Carta del Voluntariat de Catalunya*, document que assegura l'existència d'un codi ètic, que parla de drets i deures de les persones voluntàries i que representa una peça

fonamental en el desenvolupament del model català d'associacionisme i voluntariat, però que no és un document legal. Tot i així, la Carta va rebre el reconeixement del Parlament de Catalunya en la Resolució 98/V, de 29 de maig de 1996.

Drets i deures del voluntariat

Entenem com a drets els aspectes que faciliten la tasca que ha de dur a terme la persona voluntària pel fet de formar part d'una entitat, i com a deures, les responsabilitats que ha d'assumir per desenvolupar aquesta tasca. La relació de drets i deures afecta tant les persones voluntàries com les entitats. De la mateixa manera que és imprescindible definir els drets i els deures del voluntariat vers l'entitat, també ho és definir els drets i els deures de les entitats vers el voluntariat.

Hi ha quatre aspectes destacables en els drets i els deures del voluntariat:

- La persona voluntària té dret a rebre la informació necessària de l'entitat on la persona voluntària durà a terme la tasca; es tracta d'un dret de la persona voluntària i d'un deure de l'entitat que l'acull.
- La persona voluntària té el dret de disposar d'un document que reguli la relació i el tracte entre l'entitat i la persona voluntària.
- La persona voluntària té el dret de rebre la formació necessària per poder dur a terme la tasca a què s'ha compromès, però també el deure de realitzar-la.
- La persona voluntària té el dret de gaudir d'una assegurança que li permeti cobrir els riscos possibles que pugui patir o provocar durant l'exercici de la seva acció.

La carta del voluntariat de Catalunya

El I Congrés Català del Voluntariat, reunit a Barcelona el 29 d'octubre de 1995, inspirant-se, entre altres, en les recomanacions del Consell d'Europa i del Parlament Europeu sobre Voluntariat, en la Carta Europea per als Voluntaris proposada per Volonteuropa i en la Declaració Universal sobre el Voluntariat proclamada al Congrés Mundial per iniciativa de la IAVE, considera:

- Que el voluntariat és una manifestació solidària que es canalitza per mitjà d'entitats sense afany de lucre.
- Que tots els ciutadans tenen el dret d'organitzar-se i contribuir, d'acord amb llurs preferències i capacitats, a la tasca que realitza el voluntariat.
- Que el compromís d'actuació que suposa el voluntariat es fonamenta en una decisió lliure i personal motivada per principis de solidaritat i altruisme.
- Que el voluntariat contribueix a un desenvolupament social del nostre entorn i del món, més just, solidari, equilibrat, pacífic i respectuós amb el medi mitjançant la participació dels ciutadans en la vida de les societats.
- Que el voluntariat estimula la responsabilitat social dels ciutadans i contribueix a la resolució de les necessitats socials.
- Que el voluntariat estimula la responsabilitat social dels ciutadans i contribueix a la resolució de les necessitats socials.
- Que el voluntariat fonamenta la seva acció en els principis d'associació i participació democràtica, respecte a la dignitat, igualtat i llibertat de la persona.

Drets del voluntari

1. Obtenir informació de l'entitat on col·labora sobre el funcionament, les finalitats i les seves activitats, suport en el desenvolupament de l'acció voluntària i mitjans per poder exercitar-la convenientment.
2. Rebre la formació necessària per al desenvolupament de l'activitat.
3. Ser tractat sense cap tipus de discriminació i amb tot respecte a la seva condició i creences.

4. Gaudir d'acreditació suficient com a voluntari/ària davant de tercers i obtenir certificació de la seva participació en els programes.
5. Participar activament en l'elaboració, planificació, execució i avaluació dels programes i activitats on col·labori, amb el reconeixement social de la seva activitat.
6. Ser coberts dels riscos derivats de l'activitat que duu a terme com a voluntari i dels danys que, involuntàriament, podria causar a tercers per raó de la seva activitat.
7. Rescabalar-se, si ho vol, de les despeses que li pugui ocasionar l'activitat voluntària.
8. Acordar lliurement les condicions de la seva acció voluntària i el compromís de les tasques definides conjuntament, el temps i l'horari que hi podrà esmerçar i les responsabilitats acceptades per cadascú.

Deures del voluntari

1. Cooperar en la consecució dels objectius del programa on participi per al compliment dels compromisos adquirits dins l'organització.
2. Realitzar l'activitat a què s'ha compromès amb responsabilitat, bona fe i gratuïtat, donant suport de manera activa a la seva entitat i respectant les normes internes de funcionament.
3. Observar les mesures de seguretat i higiene reglamentades i les que siguin adoptades per l'entitat.
4. Rebutjar qualsevol contraprestació econòmica o material que li pugui ser oferta pel beneficiari o per tercers en virtut de la seva actuació.
5. Mantenir la confidencialitat, sense perjudici dels drets de la persona, de les informacions rebudes i conegudes en el desenvolupament de la seva activitat, tant respecte dels beneficiaris com de l'entitat.
6. En cas de renúncia, notificar-la amb antelació o continuar l'activitat fins que puguin adoptar-se les mesures necessàries per evitar perjudicis greus al servei.

La Carta del Voluntariat de Catalunya està reconeguda pel Parlament de Catalunya en la seva Resolució 98/V, de 29 de maig de 1996.

- ANDUIZA, EVA & DE MAYA, SERGI. *La qualitat en la participació: una proposta d'indicadors*. Finestra Oberta 43. Fundació Jaume Bofill, 2005.
- ARANGUREN, L. *Los itinerarios educativos del voluntariado. Plataforma del Voluntariado de España*, 2002.
- BUTRON, J. «El voluntariado ambiental en Cataluña: el caso de la asociación de amigos del Jardín Botánico de Barcelona». Dins: *Nuevas tendencias en investigaciones en educación ambiental*, Organismo Autónomo de Parques Nacionales. Ministerio de Medio Ambiente, 2007.
- DE CASTRO, R. *Voluntariado ambiental. Claves para la acción pro-ambiental comunitaria*. Monografías de educación ambiental, 7. Di7 i SCEA, 2000.
- DE CASTRO, R. (coord.) *Voluntariado Ambiental. Participación y conservación del medio ambiente*. Consejería de Medio Ambiente. Junta de Andalucía, 1998.
- DE CASTRO, R. (coord.) *Voluntariado Ambiental. Experiencias en España, Europa y América*. Consejería de Medio Ambiente. Junta de Andalucía, 2002.
- GÓMEZ, J.; MANSERGAS, J. *Voluntariat ambiental*. Quaderns d'informació ambiental, 2. Universitat de València, CAM Obras sociales, 2000.
- GRUP DE REBALL PER A LA REALITZACIÓ DEL MANUAL DEL CURS D'INICIACIÓ AL VOLUNTARIAT. *Manual del curs d'iniciació al voluntariat*. Generalitat de Catalunya, 2011.
- OBSERVATORI DEL TERCER SECTOR. *Bones pràctiques en la gestió del voluntariat*. Fundació «la Caixa», 2007.
- OBSERVATORI DEL TERCER SECTOR. *Manual de gestió del voluntariat*, Fundació «la Caixa», 2009.
- SOCIETAT CATALANA D'EDUCACIÓ AMBIENTAL (SCEA). *Fora de classe. Guia de criteris de qualitat per a les activitats d'educació ambiental*, SCEA, 2011.
- TAULA D'ENTITATS DEL TERCER SECTOR SOCIAL DE CATALUNYA. *El voluntariat a Catalunya*. Dossiers del Tercer Sector, 2012.
- XARXA DE VOLUNTARIAT AMBIENTAL DE CATALUNYA (XVAC). *Guia XVAC: el valor afegit de fer una tasca amb voluntaris*. XVAC, 2008.

Webgrafia

- Entitats i voluntaris per un món millor:
www.xarxanet.org
- Federació Catalana de Voluntariat Social (FCVS):
www.voluntaris.cat
- Portal del voluntariat ambiental a Catalunya:
www.scea.cat/voluntariatambiental
- Servei Català del Voluntariat:
www.voluntariat.org
- Viu la Terra amb la custòdia del territori:
www.viulaterra.cat
- Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya (XVAC):
www.xvac.cat
www.voluntariatambiental.cat

Agraïments

Donem les gràcies a totes les entitats que han fet possible l'elaboració d'aquesta guia, tant les que han format part de l'equip redactor com les que hi han col·laborat aportant informació o suggeriments. I un agraïment especial a totes les persones voluntàries que fan possibles tots els projectes que s'hi expliquen. Les imatges que surten a la guia procedeixen de les entitats següents:

Adena-WWF, Grup de voluntaris de Barcelona; Associació d'Amics del Projecte Boscos de muntanya – Bergwaldprojekt; Associació de Voluntaris del Parc Natural del Delta de l'Ebre; Associació Mediambiental la Sínia; Associació per a la Defensa i l'Estudi de la Natura (ADENC); Bicicleta Club de Catalunya (BACC); Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola (CPNSC); Fundació Catalana de l'Esplai (FCE); Fundació Emys; Fundació Vincles; Galanthus, estudi i divulgació del medi ambient; Institut de Ponent per a la Conservació i l'Estudi de l'Entorn Natural (IPCENA); Limnos; Minyons Escoltes i Guies de Catalunya (MEG); Museu de Ciències Naturals de Granollers; Parc Natural de l'Alt Pirineu; Societat Catalana d'Educació Ambiental (SCEA), i Observatori del Tercer Sector de Catalunya.

Motxilla ecològica de la publicació, consums i residus per exemplar:

Paper per unitat: 0,70 kg

Residus: 0,15 kg

Consum H₂O: 6,01 litres

Consum elèctric: 3,09 kWh

Matèries primeres: 1,02 kg

El total d'emissions comptabilitzades en material en el procés d'impressió es de 1,53 kg de CO₂ per unitat.

En aquest càlcul no s'inclouen les emissions generades en el disseny, maquetació i distribució posterior a la producció.

Amb el suport de:

